

Uvodnik / Introductory note

- Ranko Pelicarić, odvjetnik u Zagrebu, predstavnik HOK-a u CCBE-u 2
Ranko Pelicarić, Zagreb-based attorney-at-law, CBA representative at the CCBE

Iz Hrvatske odvjetničke komore / From the Croatian Bar Association

- Seminar o njemačkom i hrvatskom pravnom sustavu 4
Seminar on the German and Croatian legal systems held
- Europski dan odvjetnika u HOK-u 8
European Lawyers Day at CBA
- Globalizacija ugrožava i odvjetništvo 11
Globalisation poses a threat to the practice of law, too
- CCBE i HOK o budućnost odvjetničkih usluga 14
CCBE and CBA discuss the future of legal services
- Domjenak za umirovljene odvjetnike 18
Reception for retired lawyers held
- Zaklada Zlatko Crnić dodijelila stipendija 19
Foundation Zlatko Crnić awarded scholarships
- Predstavnici Odvjetničke komore Moldavije u HOK-u 20
Representatives of Moldova's Bar Association visit CBA

Iz Odvjetničke akademije HOK-a / From CBA's Lawyers Academy

- Zimski krug predavanja Odvjetničke akademije HOK-a 21
Winter round of lectures at CBA's Lawyers Academy

Recenzije / Reviews

- Predstavljena knjiga o pružanju usluga unutar EU-a 22
Book on provision of services in the EU presented
- Predstavljena nova knjiga Šime Pavlovića 23
New book by Šime Pavlović presented

Članci i rasprave / Articles and Discussions

- Iris Gović Penić: Prenošenje ugovora o radu na novog poslodavca u svjetlu prakse suda EU-a 25
Iris Gović Penić: Transfer of employment contracts in the light of ECJ case law
- Dragan Zlatović: Pravna zaštita neregistriranih znakova razlikovanja 32
Dragan Zlatović: Legal protection of unregistered distinctive signs
- Dragan Katić: Uživa li ovrhovoditelj, kao kupac nekretnine u ovršnom postupku, zaštitu kao i svaki drugi kupac? 39
Dragan Katić: Does a judgment creditor buying foreclosed property enjoy the same protection as any other buyer?

Engleski za odvjetnike / English for lawyers

- Stečaj i stjecaj - pravno udaljeni instituti, ali srodne riječi 47
Bankruptcy and multiple counts - unrelated institutions, related words in Croatian

Hrvatski za odvjetnike / Croatian for lawyers

- Česti izrazi u jeziku prava 49
Common expressions in the language of law

Iz EU-a / From the EU

- Neusklađenost Zakona o kaznenom postupku s europskim pravom i posljedice neusklađenosti 51
Consequences of non-compliance of the Civil Procedure Act with EU law

Prisege / Oaths

- Prisege dane 18. studenoga 2015. 54
Oaths taken on 18 November 2015

In Memoriam / Obituaries

- Stanko Vujčić 56

Ranko Pelicarić

odvjetnik i predstavnik HOK-a u CCBE-u

Poštovane kolegice i kolege,

u povodu Europskog dana odvjetnika dobio sam, kao predstavnik HOK-a u CCBE-u (Vijeću odvjetničkih komora zemalja članica EU-a) i kao predsjedavajući PECO odbora (Odbora za odvjetništvo u zemljama Srednje i Istočne Europe), priliku obratiti vam se u ovom broju "Odvjetnika". Pruženu priliku iskoristit ću da podsjetim na osnovne informacije o CCBE-u, te na osnovne informacije vezane za PECO (a neke i upoznam s njima), te konačno da kažem nešto i Europskom danu odvjetnika. CCBE je organizacija koju bi najlakše i prilično točno bilo predstaviti kao "odvjetničku komoru" zemalja članica EU-a, zato što glavni sadržaj rada CCBE-a predstavljaju različiti aspekti borbe, bolje rečeno poboljšanja položaja odvjetnika unutar (dozvolite mi to kolokvijalno reći) "nad-države" Europske unije. Europska

komisija, dakle svojevrsna "Vlada EU-a", donosi svoje preporuke i direktive, među kojima su i mnoge koje se odnose na djelovanje odvjetnika, što unutar njihovih domicilnih država, što u drugim državama članicama EU-a. Zbog ograničenosti prostora ovaj dio uvodnika završavam samo informacijom o broju odbora putem kojih CCBE djeluje (trenutačno ih ima 29), a spominjem samo one koji se bave temama kao što su europsko privatno pravo, pranje novca, Europski sud za ljudska prava, korporativno pravo, deontologija, slobodno kretanje odvjetnika, ljudska prava itd. Radi ilustracije djelovanja CCBE-a citirat ću uobičajenu početnu rečenicu pisma predsjednika CCBE-a vladama i ministarstvima pojedinih zemalja. U pravilu takvo pismo počinje ovako: „*Obraćam Vam se u ime CCBE-a, koji predstavlja/zastupa odvjetničke komore 32 zemalja članica te 13, što pridruženih odvjetničkih*

ODVJETNIK 11-12/2015.

Glasilo-Časopis Hrvatske odvjetničke komore, Zagreb, 11 - 12 2015., god. 88.
Journal of the Croatian Bar Association, Zagreb, 11 - 12 2015, annual file 88

Glavni i odgovorni urednik: Robert Travaš, odvjetnik, Zagreb, Jurkovićeve 24, tel: 466665; fax: 4665666; robert.travas@tip.hr, **Urednik:** mr. sc. Tin Matić, odvjetnik, Zagreb, Vlaška 95, tel: 6170791, fax: 6170792, tin.matic@zg.t-com.hr, **Izvršna i grafička urednica:** Nataša Barac, Zagreb, Koturaška cesta 53, tel: 6165207, fax: 6170 838, e-mail: hok-cba@hok-cba.hr, **Uredništvo:** Mladen Klasić, Maroje Matana, Ingrid Mohorovičić-Gjanković, Leo Andreis, Marijan Hanžeković, Ranko Pelicarić, Mladen Sučević, Igor Hrabar, mr. Šime Pavlović, Ivica Crnić, Mario Janković, Boris Jukić, Atila Čokolić – odvjetnici, Arno Vičić, odvjetnik u m., Mato Arlović, sudac Ustavnog suda RH, mr. sc. Hrvoje Momčinović, sudac Ustavnog suda u m., Mladen Žuvela, sudac Ustavnog suda u m., mr. sc. Iris Gović Penić, sutkinja Županijskog suda u Zagrebu **Lektor:** Zvonko Šeb, **Tisak:** Kerschhoffset d.o.o., Zagreb, **Grafička priprema:** P.L. Studio, Zagreb. **Fotografije:** Grgur Žučko, Nataša Barac.

Uredništvo

Zagreb, Koturaška cesta 53/II
tel: 6165 207; fax: 6170 838
e-mail: hok-cba@hok-cba.hr

Prodaja oglasnog

prostora-marketing

1/1-6.800,00 kn,
1/1 (omot)-7.800,00 kn,
1/2-3.800,00 kn

Izdavač

Hrvatska odvjetnička komora, Zagreb
Koturaška cesta 53/II
tel: 6165-200; fax: 6170-686
www.hok-cba.hr

IBAN HR66 2360000-1101268409 **Godišnja pretplata za tuzemstvo** 200,00 kn, **za inozemstvo** 40 eura, **pojedinačni broj** za tuzemstvo 40,00 kn, za inozemstvo 8 eura.

Copyright © Hrvatska odvjetnička komora 2008.

Niti jedan dio ove publikacije ne smije se objaviti bez posebnog odobrenja izdavača.

Svi potpisani tekstovi odražavaju stavove i mišljenja isključivo njihovih autora, a ne Hrvatske odvjetničke komore, urednika i Uredništva Časopisa-glasila "Odvjetnik". Uredništvo zadržava pravo objave primljenih materijala u časopisu i/ili na web stranici HOK-a. Materijali objavljeni na web stranici ne honoriraju se.

kih komora, što odvjetničkih komora u svojstvu promatrača, te kroz sve te komore – više nego milijun europskih odvjetnika...“. Podsjećam čitateljice i čitatelje da sve informacije o CCBE-u mogu naći na internetskoj stranici www.ccbe.eu.

Sada nekoliko riječi o PECO odboru koji se, kao što je već rečeno, bavi problemima (pravima i statusom) odvjetnika u zemljama Srednje i Istočne Europe, od kojih su neke članice EU-a, a komore tih zemalja punopravne članice CCBE-a, neke tek članice Vijeća Europe, a komore tih zemalja u svojstvu pridruženih članica CCBE-a, a neke u svojstvu članica-promatrača.

Uloga PECO-a je u promociji vladavine prava i pružanju potpore procesima pravnih reformi u Srednjoj i Istočnoj Europi. Odbor broji 38 članica-komora zemalja, od kojih su neke za sada samo članice Vijeća Europe, a ne i EU-a. Predstavnici PECO-a sastaju se redovito oko četiri puta godišnje te se tom prilikom iznose promjene, ciljevi i problemi koji se tiču odvjetničke profesije u pojedinim zemljama i donose odluke o načinu djelovanja PECO-a u “kriznim situacijama” za pojedina odvjetništva. Nekad se radi samo o izvještajima pojedinih članova, a kada to članovi traže, tada se CCBE i PECO aktivno uključuju u pomoć odvjetničkim komorama, pisanjem obrazloženih dopisa ministarstvima pravosuđa i vladama tih zemalja, organiziraju se radni sastanci predstavnika PECO-a (obično je to predsjedavajući PECO odbora ili jedan od njegova dvaju zamjenika) s ministrima pravosuđa u pojedinim zemljama i sl.

U svim navedenim situacijama PECO izvješćuje nadležna ministarstva pravosuđa o tome kako su pojedini aspekti statusa odvjetnika riješeni u pojedinim zemljama članicama EU-a te se istodobno upozorava ako određena konkretna rješenja u pojedinim zemljama Srednje i Istočne Europe nisu u skladu s europskom pravnom stečevinom. U tim zemljama PECO povremeno organizira konferencije i seminare o temama značajnim za odvjetništvo, kao što su permanentna edukacije odvjetnika, odvjetnička etika, medijacija itd. Način i oblik pomoći i sudjelovanje PECO-a ovisi isključivo o

želji/odluci odvjetničkih komora tih zemalja. Preskačući mnoge važne informacije o radu PECO-a, za završetak prikaza samo ću nabrojiti dijelove plana aktivnosti za 2016. godinu. U svibnju će CCBE, na inicijativu PECO-a, odlučivati o molbi Ukrajinske odvjetničke komore o prijemu u promatračko članstvo CCBE-a. Tome prethode analize i izvještaji o faktičnom i pravnom položaju odvjetnika u toj zemlji, koje pripremaju za to izabrani članovi PECO-a. Također u prvoj polovici 2016. PECO s Odvjetničkom komorom Albanije organizira seminar o besplatnoj pravnoj pomoći. PECO će nastaviti pratiti položaj odvjetnika u Gruziji, što čini već nekoliko godina. U agendi PECO-a je i položaj odvjetnika u Turskoj, koji se u posljednje vrijeme drastično pogoršao, a planiran je i nastavak aktivnosti u komorama Bjelorusije i Azerbajdžana.

Konačno, da kažem nešto o ovogodišnjem, drugom po redu Europskom danu odvjetnika koji je u svim članicama CCBE-a obilježen radnim događajima: seminarima, predavanjima i sličnima, na temu slobode izražavanja. Za datum Europskog dana odvjetništva CCBE je trajno odredio 10. prosinca koji je odlukom UN-a iz 1950. godine proglašen Danom ljudskih prava.

U HOK-u je u tom povodu održan okrugli stol, a o tom događaju i o tome kako je Europski dan odvjetnika obilježen u drugim komorama više ćete pronaći na idućim stranicama “Odvjetnika”. Vjerujem kako će u godinama koje dolaze manifestacije u povodu Europskog dana odvjetnika biti još više medijski popraćene i posjećene, kako od članica i članova naše Komore, tako i od predstavnika ostalih institucija relevantnih za pravosuđe u Hrvatskoj.

Poštovane kolegice i kolege, imam čast i zadovoljstvo čestitati vam netom održani Europski dan odvjetnika u ime predsjednice CCBE-a odvjetnice Marie Slazak, i u ime svih predstavnika europskih komora u CCBE-u, i poželjeti nam svima ono što, prema mom mišljenju, našoj profesiji trenutačno najviše nedostaje – više stručnog i društvenog ugleda.

*dr. Valentin Todorow, odvjetnica
Jelena Arsić, predsjednik HOK-a
Robert Travaš i dr. Ulrich Wessels*

Seminar o njemačkom i hrvatskom pravnom sustavu

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica

Njemačka savezna odvjetnička komora (BRAK) i Hrvatska odvjetnička komora organizirale su 5. studenoga u Zagrebu jednodnevni seminar "Njemačka – pravno i sudbeno okruženje" na kojem su panelisti i sudionici razgovarali o sličnostima ali i različitostima njemačkog i hrvatskog pravosudnog sustava.

Paneliste iz Njemačke i Hrvatske, kao i sudionike seminara, na samom su početku pozdravili njemački veleposlanik u Republici Hrvatskoj Thomas E. Schultze, dopredsjednik BRAK-a dr. Ulrich Wessels i predsjednik HOK-a Robert Travaš.

Njemački veleposlanik u svom je pozdravnom govoru istaknuo da su "pravna sigurnost i neovisno pravosuđe nužni preduvjeti gospodarske suradnje i investicijskih odluka" te pozdravio "tijesnu i dugogodišnju suradnju hrvatske i njemačke odvjetničke komore", jer ta suradnja, kako je rekao, "u odlučujućoj mjeri pridonosi tome da se u mnogim slučajevima navedene zamke prepoznaju i izbjegnu".

Hrvatska i Njemačka, nastavio je Schultze, dijele i zajedničku europsku pravnu politiku te je stoga "važno da građani u obje zemlje imaju na

raspolaganju iskusne i stručne partnere za razgovor koji će se zauzeti za njihove probleme te biti most između građana i pravnih institucija".

Dugogodišnja suradnja HOK-a i BRAK-a

HOK i BRAK već dugi niz godina usko surađuju i održavaju dobru suradnju, rekao je, pozdravljajući nazočne, dr. Wessels.

"Hrvatska odvjetnička komora bila je za nas u prošlosti, a to je i danas, jaki saveznik, kako u Srednjoj i Istočnoj Europi, tako također i u Bruxellesu. Vi ste jako prisutni na europskoj pozornici i uvijek iznova uzdižete glas u cilju interesa svojih članova. Iz svega toga Hrvatsku odvjetničku komoru vidimo kao jaku, samosvjesnu i angažiranu odvjetničku organizaciju", kazao je dopredsjednik BRAK-a.

Dr. Wessels istaknuo je zadovoljstvo činjenicom da je na seminar u Hrvatskoj odvjetničkoj komori došao i veliki broj mladih odvjetnika i odvjetnica koji su bili stipendisti Njemačke zaklade za međunarodno pravo (IRZ). Zahvaljujući tim stipendijama, mladi hrvatski odvjetnici i odvjetnice mogu dobiti neprocjenjivo iskustvo njemačkog prava "na licu mjesta" i mogućnost

da mjesec dana rade u njemačkim odvjetničkim uredima te tako iz prve ruke dobiju uvid u svakodnevni rad njemačkih odvjetnika.

“*Made in Germany* ne odnosi se samo na priznatu kvalitetu njemačkih automobila ili strojeva, već se odnosi i na njemačko pravo. Naše pravo štiti efektivnu privatnu imovinu i slobodu građana, brine se za dobrobit društva u cjelini kao i za stabilni gospodarski napredak”, rekao je Wessels.

“Osim dugogodišnjeg prijateljstva naših dviju komora, svakako nas vežu i korijeni naših pravnih sustava”, rekao je pozdravljajući nazočne Robert Travaš.

Predsjednik HOK-a u svom je govoru upozorio na nekoliko važnih pitanja s kojima se danas suočavaju odvjetnici: sve veći utjecaj anglo-saksonskog prava, kao i veliki utjecaj globalizacije i tehnologije na budućnost odvjetništva, te problem nereguliranog sektora pružanja pravnih i odvjetničkih usluga.

Travaš je govorio i o stanju hrvatskog odvjetništva i o problemima s kojima su se hrvatski odvjetnici suočili nakon ulaska Hrvatske u EU, ali i s problemima nastalim zbog teške gospodarske situacije.

“Također ne volimo kad EU naše klijente naziva potrošačima, jer su oni za nas klijenti a ne potrošači”, rekao je, te naveo da se njemačko ministarstvo pravosuđa od 2010. godine zove Ministarstvo pravosuđa i zaštite potrošača.

“Ovakvi seminari prigoda su i za razmjenu znanja i iskustva, za usporedbe naših pravnih sustava, pristupa pravu i sudu naših građana, ostvarenje kolegijalnosti i prijateljstva iz kojih nastaje najplodonosnija suradnja. Zato vam svima hvala što ste danas ovdje”, zaključio je svoj uvodni govor Travaš.

Direktorica BRAK-a Veronika Horrer objasnila je nazočnima kako se rodila inicijativa za predstavljanje njemačkog prava u drugim zemljama, a jedan od razloga za to, kazala je, bila je zaštita njemačkog i kontinentalnog prava. Tu inicijativu prepoznala je i podržala i država, te se u nju uključila kroz Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo vanjskih poslova.

“Danas ta inicijativa, nazvana ‘*Law-made in Germany*’ dobiva sve veću podršku, te tako uz naš rad i uz pomoć drugih institucija, možemo organizirati ovakve seminare u drugim zemljama i na taj način predstaviti njemačko i kon-

tinentalno pravo i njegove prednosti”, kazala je Veronika Horrer.

Ona je također istaknula vrlo dobru dugogodišnju suradnju HOK-a i BRAK-a koja je i dovela do organizacije ovakvog seminara u Zagrebu.

Radni dio u tri panela

Radni dio seminara bio je organiziran u tri panela. O prvoj temi, “Primjeni njemačkog i hrvatskog prava u praksi na primjeru osnivanja društva s ograničenom odgovornošću i prijenosa zemljišta” govorili su dopredsjednik BRAK-a dr. Ulrich Wessels i odvjetnica Jelena Arsić iz Zagreba. Dr. Wessels objasnio je kako se u Njemačkoj može otvoriti društvo s ograničenom odgovornošću, koliko to traje i koliki su troškovi, a o tome kako to izgleda u Hrvatskoj govorila je odvjetnica Arsić.

Nakon izlaganja i postavljanja nekih praktičnih pitanja s kojima se odvjetnici suočavaju, sudionici su se složili da je situacija u Njemačkoj i Hrvatskoj u pogledu te teme gotovo identična, jer je u Hrvatskoj praktički preslikan njemački zakon.

Razlika je ipak u tome, rekao je Travaš, što je za osnivanje društva u Hrvatskoj potreban puno manji kapital. Osim toga, kazala je odvjetnica Arsić, u Hrvatskoj svi mogu besplatno pregledati registar društava i steći potreban uvid u sve podatke o društvu, dok se u Njemačkoj ta usluga naplaćuje.

Pristup pravu u Njemačkoj i Hrvatskoj

O pristupu pravu u Njemačkoj i Hrvatskoj govorili su s njemačke strani dr. Wessels i dr.

Njemačka savezna odvjetnička komora

Njemačka savezna odvjetnička komora (Bundesrechtanwaltskammer - BRAK) sastavljena je od 27 regionalnih odvjetničkih komora i predstavlja 165.000 njemačkih odvjetnika i odvjetnica. Na čelu BRAK-a nalazi se predsjedništvo koje se sastoji od predsjednika i četiri dopredsjednika koji se biraju na Skupštini na mandat od četiri godine. Predsjednik BRAK-a svake godine njemačkom Ministarstvu pravosuđa dostavlja izvješće o djelatnosti BRAK-a, koje Ministarstvo u određenim dijelovima odobrava.

*Robert Travaš,
dr. Valentin
Todorow i
njemački
veleposlanik u
RH Thomas E.
Schultze*

Valentin Todorow, član Odbora za građansko pravo BRAK-a, dok je o situaciji u Hrvatskoj govorio dopredsjednik HOK-a Mladen Klasić. Jesu li Hrvatska i Njemačka dobro pokrivena sudovima, koliki su odvjetnički i sudski troškovi, kako doći do financijske pomoći za pravne savjete i sudske pomoći te kako se provodi izvršenje sudskih odluka, samo su neke od tema o kojima se raspravljalo u okviru ovog panela. Panelisti su se složili da je “pristup pravu jedno od temeljnih ljudskih prava” te je stoga važno da stranke mogu doći do odvjetnika, koji osigurava poštivanje njihovih prava.

Dok u Hrvatskoj raste broj odvjetnika za oko 8 posto godišnje, u Njemačkoj broj odvjetnika pada i to bi, prema mišljenju dr. Wesselsa, moglo u budućnosti predstavljati problem.

Dr. Todorow govorio je o tome kako se u Njemačkoj može ostvariti besplatna pravna pomoć, te kako u pružanju besplatne pravne pomoći sudjeluju njemački odvjetnici i na koji se način odvjetnici poslije naplate od države ili suprotne strane.

Dopredsjednik HOK-a govorio je o situaciji pravosuđa u Hrvatskoj i na konkretnim primjerima pokazao probleme pravosudnog sustava, što se najbolje vidi, kako je kazao, na najnovijem primjeru reforme mreže sudova.

Besplatna pravna pomoć u Hrvatskoj isključivo je na leđima hrvatskih odvjetnika koji tako pomažu onima kojima je pomoć najpotrebnija, istaknuo je Mladen Klasić, te dodao da hrvatski odvjetnici u godini dana odrade oko tisuću predmeta u okviru besplatne pravne pomoći koju dodjeljuje Hrvatske odvjetnička komora. Tom broju predmeta treba pridodati i veliki broj drugih predmeta koje odvjetnici odrađuju u okviru besplatne pravne pomoći uređene brojnim zakonima.

“U Hrvatskoj se pravosudni sustav oduvijek temeljio na kontinentalnom pravu i nema razloga da se to mijenja”, rekao je Mladen Klasić.

Njemački i hrvatski sudovi

U okviru treće teme nazvane “Njemački i hrvatski sudovi” raspravljalo se o tome koliki su troškovi i koliko traje tijekom jednog parničnog postupka, te koje su privremene pravne za-

Law – made in Germany

Seminar nazvan “Law – made in Germany” zajednički organiziraju Njemačka savezna odvjetnička komora, te druge njemačke pravne institucije uz potporu njemačkog Ministarstva vanjskih poslova i Gospodarske komore, udružene u Savez za njemačko pravo.

Savez za njemačko pravo objavio je i brošuru “Law – made in Germany” (do sada prevedenu na engleski, francuski, španjolski, ruski, kineski i vijetnamski), koja daje jasan pregled prednosti njemačkog prava i njemačkog pravnog sustava.

Seminari “Law – made in Germany” do sada su održani, uz ostalo, u Hrvatskoj, Kini, Rusiji, Francuskoj i Vijetnamu.

štite i privremena ovršnost. Kako to izgleda u Njemačkoj objasnili su dr. Ulrich Wessels i dr. Valentin Todorow, dok je o stanju u Hrvatskoj govorio odvjetnik Ivica Crnić.

“U Hrvatskoj još uvijek postoji problem odnosa odvjetništva i sudstva, kojeg u Njemačkoj više nema”, rekao je dr. Wessels objasnivši da u Njemačkoj pravnici moraju položiti dva ispita a nakon toga mogu birati što žele biti: odvjetnici, bilježnici ili suci.

Druga velika prednost njemačkog sustava, nastavio je, odnosi se na specijalizaciju sudova, što je jako dobro za kulturu prava, a trajanje postupka je određeno i, osim nekih iznimaka, ne traje predugo.

Dr. Todorow govorio je o privremenoj pravnoj zaštiti i privremenoj ovršnosti, te objasnio da ponekad i u Njemačkoj postupak ovrhe dugotrajan. “U nekim slučajevima, poput, na primjer, alimentacije, stvari međutim moraju biti riješene odmah”, istaknuo je.

Za svaku raspravu važno je uočiti zakonodavno okruženje u kojem djeluju odvjetnici i sudovi u Hrvatskoj, započeo je svoje izlaganje Ivica Crnić, citirajući izjavu Akademije pravnih znanosti iz 2014. “o stanju pravnog sustava Republike Hrvatske nakon ulaska u članstvo u EU-a”.

“U vrlo delikatnoj situaciji su upravo odvjetnici, jer upravo oni klijentu trebaju dati prvi, dakle, temeljni pravni savjet u nejasnoj i nedorečenoj pravnoj situaciji”, kazao je dodajući da pogrešan pravni savjet može izazvati vrlo ozbiljne, pa i teške egzistencijalne posljedice za klijenta, ali i za odvjetnika.

Suci se, nastavio je, suočavaju s time da moraju primjenjivati nekvalitetne i proturječne zakone

i druge propise, što za posljedicu ima neujednačenu i proturječnu sudsku praksu.

“Neujednačena je sudska praksa, zapravo, svojevrsna lutrija. Ako o predmetu odlučuje logičan i stručan sudac sve može biti u redu. Ali može biti i obrnuto”, istaknuo je Crnić.

Crnić je za svoje navode iznio i primjere iz parničnog postupka i Ovršnog zakona, u kojima “postupci traju do besvijesti”.

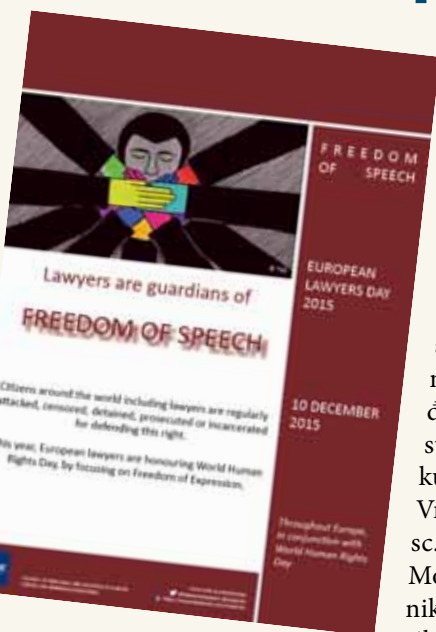
Članovi Hrvatske odvjetničke komore koji su sudjelovali na seminaru bili su jako zadovoljni onime što su čuli a njemački su predstavnici u pismima koja su uputili nakon seminara posebno istaknuli dobru organizaciju i “zanimljive i angažirane članove Komore”.

“Vi znate da je u interesu Njemačke savezne komore razvijati dobre i prijateljske odnose s Vašom Komorom. I stoga Vam uvijek i rado stojimo na raspolaganju za razmjenu mišljenja kao i za organizaciju daljnjih događaja”, napisao je u pismo dopresjednik dr. Ulrich Wessels.

“Uživao sam u vremenu provedenom u Zagrebu i čuвам lijepa sjećanja na zanimljive rasprave. Bio bih vrlo sretan da nastavimo našu suradnju”, stoji u pismu dr. Valentina Todorowa.

“Na kraju bih, u sklopu vlastite apatije o mogućnostima da nešto promijenim, citirao i Ludwiga Börnu: Kad bi priroda imala toliko zakona koliko i država, njome ni sam Bog ne bi znao vladati”, zaključio je svoje izlaganje Crnić.

Europski dan odvjetnika obilježen u HOK-u

Piše:

Nataša Barac

izvršna urednica

Europski dan odvjetnika obilježen je 10. prosinca 2015. u Hrvatskoj odvjetničkoj komori okruglim stolom na temu "Sloboda izražavanja". O toj temi, aktualnoj ne samo za odvjetničku profesiju nego i za ostvarenje ljudskih prava građana, govorili su prof. dr. sc. Biljana Kostadinov, redovna profesorica Pravnog fakulteta u Zagrebu, Dražen Tripalo, sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske i dr. sc. Laura Valković, odvjetnica iz Zagreba. Moderator Okruglog stola bio je predsjednik Odvjetničke akademije HOK-a, odvjetnik Mladen Sučević.

Visoke goste iz pravosudnog, političkog i javnog života Hrvatske uvodno je pozdravio predsjednik HOK-a Robert Travaš, podsjetivši da je Vijeće odvjetničkih komora Europe (CCBE), koje predstavlja više od milijun europskih odvjetnika, prošle godine uvelo obilježavanje Europskog dana odvjetnika, istovremeno s obilježavanjem Međunarodnog dana ljudskih prava, a za ovogodišnju je temu odabrana sloboda izražavanja.

"Odvjetnici su ti koji osiguravaju ostvarenje ljudskih prava građana kada zakaže pravni sustav, kada zakaže država", upozorio je predsjednik Komore te dodao da upravo zbog ispunjavanja te svoje zadaće odvjetništvo jest i mora biti potpuno neovisna profesija.

Koristeći, kako je sam kazao, "svoje pravo slobode izražavanja", Travaš je govorio i o današnjem

položaju odvjetništva u Hrvatskoj i Europskoj uniji, kao i o nekim potezima "administracije ili birokracije EU-a iz kojih proizlazi nerazumijevanje položaja i uloge odvjetništva".

Osnovne razlike između odvjetničkog gledišta i nastojanja i politike EU-a leže u tome što politika ne želi uvijek razumjeti da je odvjetništvo služba i specifičan dio pravosuđa, a ne klasična gospodarska djelatnost. Hrvatska odvjetnička komora primjenjuje sve propise Hrvatske i EU-a, ali i vodi računa o zaštiti svojih prava i svojih članova, istaknuo je Travaš.

Trenutačno u Hrvatskoj ima 4600 odvjetnika, a od toga njih 800 ima blokirani račun, što je, kako je istaknuo, "još jedan od dokaza stanja u odvjetništvu i gospodarstvu države".

"Također ne volimo kada EU naše klijente naziva potrošačima, jer su oni za nas klijenti ili stranke a ne potrošači", rekao je predsjednik HOK-a, te upozorio i na probleme rasta globalizacije i tehnologije, a i na poseban problem rasta nereguliranog sektora pružanja pravnih i odvjetničkih usluga.

"Nadam se da u bližoj budućnost nećemo vidjeti štandove za pružanje odvjetničkih usluga s posebnim popustom na Božićnom sajmu ili nešto slično", rekao je Travaš.

"Sve navedeno doista nije strah od konkurencije, ili traženje položaja nedodirljivih, nego istinska briga za očuvanje našeg pravnog sustava i ostvarenje prava građana u tom sustavu, a što je ostvarivo samo s neovisnim odvjetništvom"; zaključio je predsjednik HOK-a

Bez slobode izražavanja demokracija nije zamisliva

Odvjetnica Laura Valković govorila je o kaznenopravnim aspektima uloge branitelja u kaznenom postupku i slobodi izražavanja, istaknuvši odmah na početku da je “okrivljenikovo pravo na učinkovitu obranu u kaznenom postupku jedno od kaznenoprocenih načela koja predstavljaju kamen temeljac pravičnog kaznenog postupka kao i pravne države”. U tome veliku važnost ima i odnos branitelja i branjenika koji bi se trebao temeljiti na povjerenju branjenika prema branitelju, te na neovisnosti branitelja u poduzimanju procesnih zadataka i radnji, a izuzetno je važan i odnos branitelja s javnošću, jer šira društvena javnost ima pravo biti informirana. U tom se pitanju znaju sukobiti dva ustavna prava: pravo da građanin bude informiran i pravo da se o njemu može informirati uz određena ograničenja.

Nije neuobičajeno, istaknula je Laura Valković, da se u pravnom sustavu realizacija jednog prava ograničava realizacijom nekog drugog prava.

Pravo na slobodu izražavanja temeljno je ljudsko pravo, zajamčeno i člankom 10. Europske konvencije, a bez slobode izražavanja demokracija nije zamisliva. U tome važnu ulogu imaju i mediji i novinari, koji imaju posebnu zaštitu na temelju članka 10., ali ne smiju zaboraviti da, kako je odvjetnica Valković rekla, “sloboda tiska nije privilegija već dužnost svakog dobro uređenog društva”.

Može se dogoditi, nastavila je, da branitelj bude izvor informacija o tijeku kaznenog postupka, no ta je situacija regulirana Kodeksom odvjetničke etike, jer se mora paziti na čuvanje odvjetničke tajne a i na to da se branitelj u svojim nastupima ne reklamira, jer Kodeks odvjetničke etike navodi da “odvjetnik treba izbjegavati svako isticanje svojeg imena koje bi imalo reklamni karakter, osobito putem tiska”.

“Ne osporavajući pravo javnosti da bude realno, objektivno, promptno i sveobuhvatno informirana o događajima u društvenoj zajednici iz sfere kriminaliteta, potrebo je naglasiti da svi sudionici u tome trebaju poštivati vrlo zahtjevne kriterije, a osobito one koje se odnose na prava osobe u predkaznenom i kaznenom postupku”; kazala je na kraju Laura Valković, ističući da su pravila Kodeksa odvjetničke etike, kao i odredbe Zakona o odvjetništvu, kvalitetno normativno rješenje koje treba dosljedno provoditi u praksi.

Kako je Europski dan odvjetnika obilježen u drugim zemljama

Piše: Ranko Pelicarić, odvjetnik u Zagrebu, predstavnik HOK-a pri CCBE-u

Europski dan odvjetnika prigodno se obilježava i u drugim članicama EU-a. Kao potencijalnu inspiraciju za moguće manifestacije u Hrvatskoj u idućim godinama, navodim primjere nekih ovogodišnjih aktivnosti u drugim europskim odvjetničkim sredinama. Tako je, na primjer, Austrijska odvjetnička komora zajedno s Austrijskom udrugom sudaca 9. prosinca održala tiskovnu konferenciju na kojoj je jedan od gostujućih govornika bio i poznati austrijski aktivist Max Schrems. Belgijski odvjetnici održali su seminar na temu „Sloboda govora – gdje su granice?“. Bugarska je odvjetnička komora proslavu organizirala zajedno s Odvjetničkim zborom u Velikom Tarnovu, povezano sa 115. obljetnicom konstituiranja Komore, a objavljena je i posebna brošura o Europskom danu odvjetnika. Finski su odvjetnici organizirali dobrotvorni koncert za prikupljanje sredstava za besplatnu pravnu pomoć, a u Irskoj je u organizaciji Odvjetničke komore provedena medijska akcija postavljanja *jumbo* plakata pod zajedničkim nazivom „učinimo ih vidljivima“, što je upućivalo na život i položaj izbjeglica. U Litvi su odvjetnici organizirali mimohod središtem Vilniusa u spomen žrtvama palim „za pravdu“, a osim toga odvjetnici su širom Litve održali predavanja o odvjetničkoj profesiji te organizirali košarkaške turnire i konferencije. U Slovačkoj je odvjetnička komora organizirala studentsko natjecanje u pisanju eseja na temu slobode izražavanja, a na sam Europski dan odvjetnika održan je izbor pobjednika. Slovenski odvjetnici su na Europski dan odvjetnika javno uručili donaciju za pomoć potrebitima; a *last but not least* – u Ujedinjenom Kraljevstvu odvjetnici Sjeverne Irske održali su seminar, a *Law society of England and Wales* i *Bar Council* zajedno su organizirali seminar na temu slobode govora.

Sloboda je najviša vrednota ustavnog poretka

Biljana Kostadinov, profesorica s Katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu, svoje je izlaganje započela važnim pitanje: možemo li zabraniti izražavanje mišljenja samo zbog opasnosti za ustavni poredak? U pokušaju davanja odgovora, istaknula je da “sloboda izražavanja nije neograničena, a poziv na nasilje nad pravima drugih uvijek može biti ograničen”. Ono što je novo i dobiva sve veću važnost, odredba je o zabrani širenja mišljenja i ideologija samo zbog njihovog opasnog sadržaja za ustavni poredak.

Danas smo sve više voljni zabraniti ona mišljenja koja dovode u pitanje temelje demokratskog svijeta, pogotovo na internetu, nastavila je, a takav pristup “lišava slobodu izražavanja njezine supstance”.

“Niti jedno drugo temeljno pravo nije u toj mjeri pravo manjine koliko je to sloboda izražavanja. Sloboda izražavanja ne dobiva svoj istinski značaj sve do trenutka kada mišljenje ide protiv zdravog razuma i kada je uznemirujuće”, istaknula je.

Profesorica Kostadinov navela je i poznati primjer presude Ustavnog suda Njemačke pod nazivom “Komemoracija za Rudolfa Hessa”, u kojoj piše da političke stranke i prosvjedi ne mogu biti zabranjeni samo zbog njihovih protuustavnih ciljeva ili propagiranja ideja protivnih ljudskim pravima, ali mogu biti zabranjeni kada je njihov cilj napad, odnosno uništenje demokratskog poretka.

Najnoviji teroristički napadi u Francuskoj doveli su ponovno u pitanje neke slobode i ukazali na hitnu potrebu za suradnjom država članica EU-a u cilju sprečavanja radikalizacije i borbe protiv terorizma, a doveli su u pitanje i načine korištenja odnosno kontrola novih tehnologija. Profesorica Kostadinov govorila je o ograničenju slobode izražavanja u izvanrednim stanjima na primjeru Francuske, koja je tjedan dana nakon terorističkih napada u Parizu izmijenila Zakon o izvanrednim stanjima.

“Taj zakon donosi bitne izmjene kojima značajno povećava ograničenje sloboda”, upozorila je te dodala kako nekim od tih mjera novog zakona “nedostaju smislene granice”.

“Jesmo li svi potencijali osumnjičeni u borbi protiv terorizma”, upitala se profesorica te nastavila: “Naš ustavni poredak utemeljen je na snazi slobode. Sloboda je najviša vrednota ustavnog poretka, a sloboda izražavanja nije valjana i dopuštena zato što je u skladu s odlukama većine, već su većinske odluke valjane ako su u skladu sa slobodnom političkom debatom”.

“I čak i danas, pred izazovom terorizma, moramo imati povjerenje u snagu slobode. Ako ga izgubimo, izgubit ćemo ono što smo pokušali očuvati, istodobno izgubivši i sami sebe”, zaključila je.

Gdje su granice slobode izražavanja kada govorimo o sudskim postupcima?

Dražen Tripalo, Sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske, govorio je u svom izlaganju o “pogledu iz sudnice na odvjetnike koji o sudnici govore izvan sudnice” te postavio pitanje gdje su granice slobode izražavanja kada govorimo o sudskim postupcima i sudskim odlukama. “Ne znam gdje su te granice ali ih znam prepoznati”, kazao je Tripalo. On je podsjetio da brojni zakoni, kao i Kodeks odvjetničke etike te Statut Hrvatske odvjetničke komore, svojim odredbama određuju granice istupanja pravosudnih djelatnika i odvjetnika u javnosti. Neke od tih odredbi ipak se više odnose na zabranu reklamiranja a ne na zabranu govorenja o samim postupcima, upozorio je.

U javnosti se često iznose mišljenja o tome kako bi trebale izgledati sudske odluke ili presude, a iznošenje takvih mišljenja moglo bi se protumačiti i kao “znak povjerenja u pravosudni sustav”, jer se pretpostavlja da takav način iznošenja mišljenja u javnosti ne može utjecati na sudske odluke. Iznošenje mišljenja o radu sudova u javnosti često uključuje i kritike.

“Pravo na kritiziranje suda je važno pravo”, rekao je Tripalo dodajući da su hrvatski sudovi u zadnjih dvadesetak godina napravili važan napredak u otvaranju svojih vrata javnosti. Kao primjer naveo je to što su sudovi uveli instituciju glasnogovornika koji se u ime suda obraćaju javnosti, “jer javnost ima pravo znati što i kao rade sudovi”. Osim toga, danas su često javnosti dostupne i sudske presude i odluke, što pridonosi transparentnosti rada sudova.

“Povjerenje javnosti u pravosuđe je krhko, a odgovornost za loš ugled pravosuđa u našem društvu leži u dijelu medija”, smatra Tripalo.

“Odvjetnici su ti od kojih novinari traže informacije ali čini mi se da su odvjetnici svjesni odgovornosti koju imaju kada daju izjave novinari”, zaključio je.

Čestitku u povodu Europskog dana odvjetnika uputila je hrvatskim odvjetnicima predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, istaknuvši u njoj dugu tradiciju hrvatskog odvjetništva. Pravo na slobodu izražavanja važna je tema u općem društvu i odvjetničkoj profesiji, napisala je Kolinda Grabar Kitarović, čestitajući Dan europskih odvjetnika.

Razgovor
vodila:
Nataša Barac

.....
izvršna urednica

Globalizacija ugrožava i odvjetništvo

Ove godine, drugi put zaredom, europski su odvjetnici 10. prosinca obilježili svoj dan. O razlozima zbog kojih je Vijeće odvjetničkih komora Europe (Council of Bars and Law Societies of Europe – CCBE) prošle godine donijelo odluku o uspostavi Europskog dana odvjetnika, kao i o problemima i budućnosti odvjetništva, za "Odvjetnik" govori predsjednica CCBE-a Maria Slazak

Odvjetnici su jedni od zaštitnika ili čuvara sloboda, često braneći ili štiteći one koji se ne mogu sami zaštititi. Zbog toga smo smatrali da je važno proučiti slobodu govora samih odvjetnika i zato smo smatrali da nije samo važno govoriti o slobodi izražavanja građana već specifičnije o borbi s kojom se naše kolege diljem svijeta mogu suočiti.

Gospodo Slazak, zahvaljujem Vam na intervjuu za list hrvatskih odvjetnika. Ovog mjeseca odvjetničke komore diljem Europe po drugi put proslavile su Europski dan odvjetnika. Zašto je CCBE predložio održavanje takvog događaja i koliko ste bili zadovoljni odgovorom odvjetničkih komora-članica kao i reakcijom javnosti?

Zahvaljujem Vam na ovom razgovoru. Ideja koja stoji iza Europskog dana odvjetnika je ta da se diljem Europe uspostavi nacionalni dan koji će slaviti ljudska prava, vladavinu prava i unutarnju ulogu odvjetničke profesije u obrani vladavine prava i ljudskih prava, kao i zajedničke odvjetničke vrijednosti i njihov doprinos pravnom sustavu. Izabrali smo datum 10. prosinca kako bi odvjetnici mogli istovremeno odati počast Svjetskom danu ljudskih prava. Zamišljeno je da nacionalne i lokalne odvjetničke komore, ili druge osobe ili skupine koje rade s nacionalnim ili lokalnim odvjetničkim komorama (odvjetnici, sudovi, pravni fakulteti i studenti, skupine mladih, druge organizacije) organiziraju program i aktivnosti Europskog dana odvjetnika kojima bi trebale potaknuti svijest ja-

vnosti o ključnoj ulozi koju vladavina prava i pravni procesi imaju u zaštiti ljudskih prava. Svaka odvjetnička komora-članica, ili svaki odvjetnički zbor, trebao je potaknuti svoje članove da organiziraju događaje, objave edukativne materijale ili organiziraju programe koji promoviraju svijest građana o određenoj temi Europskog dana odvjetnika.

Ove godine tema Europskog dana odvjetnika je "sloboda govora". Zašto ste izabrali baš tu temu? Imamo li još uvijek problema sa slobodom izražavanja u Europi u 21. stoljeću?

Ovogodišnja tema Europskog dana odvjetnika je sloboda govora što se odnosi na sve oblike izražavanja. To je posebice važno u trenutku kada se slobode sukobljavaju – posebice je to bilo vidljivo ove godine kad se dogodio napad i ubojstva u redakciji *Charlie Hebdo* u Parizu, gdje se sukobila sloboda izražavanja s pravom da nas se ne vrijeđa ili diskriminira. Odvjetnici su jedni od zaštitnika ili čuvara tih sloboda, često braneći ili štiteći one koji se ne mogu sami zaštititi. Zbog toga smo smatrali da je važno proučiti slobodu govora samih odvjetnika, na primjer kad govore o slučajevima u kojima sudjeluju, ili kad se općenito izjašnjavaju kao dio civilnog društva. CCBE se redovito uključuje u takve slučajeve i zato smo smatrali da nije samo važno govoriti o slobodi izražavanja građana već specifičnije o borbi s kojom se naše kolege diljem svijeta mogu suočiti.

Koji su glavni problemi s kojima se trenutno suočava CCBE i što CCBE radi kako bi riješio te probleme?

Problemi s kojima se suočavamo u CCBE-u čini se da odražavaju probleme s kojima se suočava i cijelo društvo, ali na način na koji se ti problemi reflektiraju kroz pravnu profesiju. Na primjer, u trenutku kad bilježimo sve veću globalizaciju i sve veći rast tehnologije, i kada globalizacija i tehnologija dobivaju sve veću važnost u svijetu, mi osjećamo njihov

utjecaj na odvjetničku profesiju ovdje u Europi, i moramo to u skladu s time i rješavati. Dva najveća problema s kojima se trenutačno bavimo su, prema mom mišljenju, primjeri migracije i masovnog nadziranja. Nedavni masovni priljev izbjeglica u Europu predstavlja ozbiljne izazove u pogledu pristupa pravdi dostupnog migrantima na točki ulaska u Europu.

Što se tiče masovnog nadziranja, pronašli smo primjere da se vlade miješaju u tajnu komunikaciju između odvjetnika i klijenta, a profesionalna je tajna jedna od ključnih vrijednosti naše profesije. Naš je cilj poštivanje te profesionalne tajne. Nedavno smo se uključili u slučaj koji se bavio tom temom u Nizozemskoj, i naše je sudjelovanje završilo uspješno: dobili smo presudu u svoju korist.

Kako ste zadovoljni položajem odvjetnika i odvjetništva u Europi?

Odgovor ne može biti jednostran, jer ponekad smo zadovoljni, a ponekad time nismo zadovoljni. Budući da svaka osoba ima pravo na pošteno suđenje i obranu, odvjetnici su često opterećeni reputacijom svojih klijenata, što drugim riječima znači da se reputacija klijenata prebacuje i reflektira na odvjetnike. To znači da, općenito govoreći, odvjetnici nemaju dobar imidž u široj javnosti.

Dat ću vam još dva primjera situacija s kojima nismo zadovoljni. Vrlo smo zabrinuti sve većim rezanjem troškova proračuna za pravosuđe u brojnim državama članicama, do čega dolazi zbog štednje. Proračun za (besplatnu) pravnu pomoć se smanjuje, proračuni za sudove se smanjuju, i pristup odvjetnicima postaje sve teži, jer se istovremeno stvaraju i alternativna rješenja.

Drugi problem je taj da vlade ne uzimaju dovoljno ozbiljno pitanje profesionalne tajne, ne samo u slučajevima masovnog nadziranja, nego vlasti također rade pritisak na odvjetnike tražeći da izvještavaju o svojim klijentima (na primjer, u slučajevima izbjegavanja poreza ili pranja novca). A sve to

potkopava razloge zbog kojih profesionalna tajna postoji.

Svijet se jako brzo mijenja i te se promjene reflektiraju i na odvjetništvo. Kako vidite budućnost odvjetničke profesije?

Već sam spomenula napredak u globalizaciji i tehnologiji. Uspostavili smo radnu skupinu koja se posebice bavi budućnošću odvjetničkih usluga. Otkrili smo da je jedan od glavnih izazova rast nereguliranog sektora u našem području, odnosno u odvjetništvu, a taj neregulirani sektor pokreću moćni pokretači poput globalizacije i tehnologije. Granice su ukinute, standardni odvjetnički uredi s pravom, fiksnom adresom, suočavaju se s velikim izazovom. Vidimo da na druge sektore, poput na primjer transporta i turizma, utječu elektroničke platforme koje iz igre izbacuju tradicionalne i regulirane pružatelje usluga, i moramo osigurati da se to ne dogodi odvjetništvu. Regulirana odvjetnička profesija ključna je garancija demokracije i vladavine prava.

Kako ste zadovoljni suradnjom između CCBE-a i Hrvatske odvjetničke komore?

Hrvatska odvjetnička komora priključila se CCBE-u 2001. godine, a zatim je 2013. godine postala punopravna članica organizacije. Uvijek smo imali jako dobre odnose s Hrvatskom odvjetničkom komorom, i HOK je bio među prvim komorama koje su poslale odgovor na pismo koje sam nedavno poslala svim komorama članicama CCBE-a o budućnosti odvjetničkih usluga. Predsjednik PECO odbora, odbora koji se posebno bavi promoviranjem vladavine prava i podržava proces zakonodavnih reformi u Srednjoj i Istočnoj Europi, je Ranko Pelicarić. Osim toga, *newsletter* CCBE-a redovito se prevodi na hrvatski jezik. I na kraju, u rujnu 2013. CCBE je bio počašćen time što je mogao organizirati sjednicu svog Stalnog odbora u Zagrebu. Sve je to dovelo do produktivnog i plodonosnog odnosa, a nadam se da će taj odnos u budućnosti još više ojačati i poboljšati se.

CCBE i HOK o budućnosti odvjetničkih usluga

Predsjednica Vijeća odvjetničkih komora Europe (Council of Bars and Law Societies of Europe – CCBE) Maria Slazak uputila je sredinom listopada svim predsjednicima odvjetničkih komora

članica CCBE-a pismo čija je tema budućnost odvjetničkih usluga. CCBE, uz ostalo, obavještava svoje članstvo o osnivanju radne skupine koja se bavi budućnosti odvjetništva, te navodi koji su glavni problemi do sada otkriveni na tom polju. Predsjednik Hrvatske odvjetničke komore Robert Travaš odgovorio je na to pismo predsjednice CCBE-a i istaknuo da je ta tema od vitalne važnosti za odvjetnike kao i za očuvanje i razvoj demokracije u Europi. Oba pisma donosimo u cijelosti.

La Présidente
The President

Predsjednicima odvjetničkih komora članica CCBE-a
29. listopada 2015.

Dragi kolege,

Predmet: **Budućnost odvjetničkih usluga**

u svjetlu brojnih izazova s kojima se suočava odvjetništvo, CCBE je osnovao radnu skupinu koja će se baviti budućnosti odvjetništva. Naša radna skupina smatra da se radi o temi od tako velike važnosti da bi o nekim njezinim aspektima željeli direktno komunicirati s vama u vašem svojstvu predsjednika jedne od komora članica CCBE-a:

- (1) U prilogu vam dostavljam dokument u kojem objašnjavam neke od izazova koje smo već otkrili (Dodatak 1). Među glavnim faktorima promjene nalaze se globalizacija i tehnologija. Počeli smo tako da smo promatrali rast nereguliranog sektora, kako će to utjecati na odvjetništvo i moguće odgovore regulatora.
- (2) CCBE je svjestan da su neki od naših članova, odvjetničke komore ili zborovi, već i sami uspostavili slične odbore ili inicijative kako bi ispitali utjecaj budućih izazova. Ako je vaša odvjetnička komora to već učinila, mi bismo voljeli o tome biti informirani i posebice dobiti kontakte odgovornih osoba. (Stupili smo u kontakt s Američkom odvjetničkom komorom, koja je uspostavila Odbor o budućnosti odvjetništva, a ranije ove godine poslali smo i predstavnika CCBE-a na konferenciju o inovacijama u odvjetništvu). Procjenjujemo da je suradnja o procjenama budućih izazova ključna i od temeljne važnosti.
- (3) Znamo da se određeni broj odvjetničkih komora već suočava ili se nedavno suočio s poteškoćama u pogledu regulative koja utječe na neovisnost ili druge temeljne vrijednosti naše profesije. Željeli bismo privući vašu pažnju na određene dokumente koji mogu pomoći europskoj odvjetničkoj profesiji u kampanjama zaštite temeljnih vrijednosti, a među njima su i dva izvještaja Copenhagen Economics¹, koje je naručio CCBE i Oba dokumenta pokazuju važnost reguliranih odvjetničkih usluga za ekonomski rast. U Dodatku 2, naći ćete glavne crte određenih argumenata tih izvještaja koje su napravili njihovi autori ili koautori na nedavno održanoj konferenciji, na kojoj je sudjelovao i CCBE. Puni izvještaji daju naravno šire objašnjenje i širi kontekst ovim argumentima.
- (4) CCBE namjerava organizirati veliku jednodnevnu konferenciju o budućnosti odvjetništva sljedeće godine na marginama jedne od svojih uobičajenih sjednica. Na programu te konferencije bit će četiri točke:

¹ Assessing the economic significance of the professional legal services sector in the European Union by Professor George Yarrow and Dr Christopher Decker, Regulatory Policy Institute, kolovoz 2012. - http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NT/document/RPI_study_Yarrow_D1_1348550358.pdf

² "Competition and regulation of the legal sector in Denmark" by Henrik Ballebye Okholm, Copenhagen Economics, 9. travnja 2015. - http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NT/document/Competition_and_regu1_1429624161.pdf

Predsjednicima odvjetničkih komora članica CCBE-a
15. listopada 2015.

Dragi kolege,
Predmet: Budućnost odvjetničkih usluga

U svijetlu brojnih izazova s kojima se suočava odvjetništvo, CCBE je osnovao radnu skupinu koja će se baviti budućnosti odvjetništva. Naša radna skupina smatra da se radi o temi od tako velike važnosti da bi o nekim njezinim aspektima željeli direktno komunicirati s vama u vašem svojstvu predsjednika jedne od komora članica CCBE-a:

- (1) U prilogu vam dostavljam dokument u kojem objašnjavamo neke od izazova koje smo već otkrili (Dodatak 1). Među glavnim faktorima promjene nalaze se globalizacija i tehnologija. Počeli smo tako da smo promatrali rast nereguliranog sektora, kako će to utjecati na odvjetništvo i moguće odgovore regulatora.
- (2) CCBE je svjestan da su neki od naših članova, odvjetničke komore ili zborovi, već i sami uspostavili slične odbore ili inicijative kako bi ispitali utjecaj budućih izazova. Ako je vaša odvjetnička komora to već učinila, mi bismo voljeli o tome biti informirani i posebice dobiti kontakte odgovornih osoba. (Stupili smo u kontakt s Američkom odvjetničkom komorom, koja je uspostavila Odbor o budućnosti odvjetništva, a ranije ove godine poslali smo i predstavnika CCBE-a na konferenciju o inovacijama u odvjetništvu). Procjenjujemo da je suradnja o procjenama budućih izazova ključna i od temeljne važnosti.
- (3) Znamo da se određeni broj odvjetničkih komora već suočava ili se nedavno suočio s poteškoćama u pogledu regulative koja utječe na neovisnost ili druge temeljne vrijednosti naše profesije. Željeli bismo privući vašu pažnju na određene dokumente koji mogu pomoći europskoj odvjetničkoj profesiji u kampanjama zaštite temeljnih vrijednosti, a među njima su i dva ključna dokumenta, istraživanje profesora Yarrova¹, koje je naručio CCBE i izvještaj Copenhagen Economics², koji je naručila danska odvjetnička komora. Oba dokumenta pokazuju važnost reguliranih odvjetničkih usluga za ekonomski rast. U Dodatku 2, naći ćete glavne crte određenih argumenata tih izvještaja koje su napravili njihovi autori ili koautori na nedavno održanoj konferenciji, na kojoj je sudjelovao i CCBE. Puni izvještaji daju naravno šire objašnjenje i širi kontekst ovim argumentima.
- (4) CCBE namjerava organizirati veliku jednodnevnu konferenciju o budućnosti odvjetništva sljedeće godine na marginama jedne od svojih uobičajenih sjednica. Na programu te konferencije bit će četiri točke: budućnosti pravde i e-pravde, budućnost odvjetničkih usluga, budućnost odvjetničkih tvrtki i budućnost odvjetničkih komora. Na taj ćete događaj biti pozvani. Više informacija dobit ćete sljedeće godine.

Voljeli bismo dobiti vaše ideje ili eventualne komentare u odgovoru na ovo pismo i na pitanje budućnosti odvjetničkih usluga.

Molim Vas da primite izraze mog dubokog poštovanja.

Maria Slazak
Predsjednica

1 Assessing the economic significance of the professional legal services sector in the European Union by Professor George Yarrow and Dr Christopher Decker, Regulatory Policy Institute, kolovoz 2012. - http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/RPI_study_Yarrow_D1_1348650358.pdf

2 "Competition and regulation of the legal sector in Denmark" by Henrik Ballebye Okholm, Copenhagen Economics, 9. travnja 2015. - http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/Competition_and_regul_1429624161.pdf

Poštovana gospođa
MARIA SLAZAK, predsjednica CCBE
 Rue Joseph II, 40/8
 1000 Brisel
 BELGIJA

Poštovana gospođo predsjednice Slazak,
 prije svega zahvaljujem Vam na pismu i pratećim dokumentima koje ste mi uputili kao predsjedniku jedne od odvjetničkih komora zemalja članica Europske unije i naravno članici CCBE.

Pozdravljamo aktivnosti koje CCBE pod Vašim vodstvom provodi na temu budućnosti CCBE

i budućnosti pružanja odvjetničkih usluga. Radi se o temi od vitalne važnosti za odvjetnike, kao i za očuvanje i razvoj demokracije u Europi. Mišljenja smo da smo radi nerazumijevanja temelja odvjetničke profesije i načina obavljanja odvjetništva od strane europskih zakonodavaca i sudova pred velikim iskušenjima glede budućnosti neovisnog i samoregulirajućeg odvjetništva kakvog ga poznajemo i prakticiramo. Gubitak neovisnosti odvjetništva kao samoregulirajuće profesije bio bi poguban ne samo za odvjetnike nego i za naše stranke jer je jedino samostalan i neovisan odvjetnik jamac ostvarenja prava stranaka i zadnja brana od samovolje države.

Ne treba posebno naglašavati da bez neovisnog odvjetništva ne može funkcionirati niti jedan pravosudni sustav bilo koje države koja sebe smatra demokratskom.

Bit ću slobodan istaknuti činjenicu kako CCBE u odnosu na tijela Europske unije vidim u sličnoj poziciji kao i svaku pojedinu odvjetničku komoru u odnosu prema odgovarajućim tijelima u državi članici EU u kojoj ta komora djeluje. Ovo navodim stoga jer sam svjestan ograničenosti „oružja“ i nerazumijevanja kod nadležnih tijela državnih vlasti na koje nailazi i CCBE kod svojih aktivnosti u cilju zaštite i razvoja temeljnih vrijednosti odvjetništva u pojedinim državama članicama, kao i pred nadležnim tijelima EU. Takvu ograničenost i nerazumijevanje u punoj mjeri osjeća i Hrvatska odvjetnička komora u provođenju svojih aktivnosti u Republici Hrvatskoj.

Poštovana gospođa
MARIA SLAZAK, predsjednica CCBE
 Rue Joseph II, 40/8
 1000 Brisel
 BELGIJA

Zagreb, 18. studenog 2015.

Poštovana gospođo predsjednice Slazak,

prije svega zahvaljujem Vam na pismu i pratećim dokumentima koje ste mi uputili kao predsjedniku jedne od odvjetničkih komora zemalja članica Europske unije i naravno članici CCBE.

Pozdravljamo aktivnosti koje CCBE pod Vašim vodstvom provodi na temu budućnosti CCBE i budućnosti pružanja odvjetničkih usluga. Radi se o temi od vitalne važnosti za odvjetnike, kao i za očuvanje i razvoj demokracije u Europi. Mišljenja smo da smo radi nerazumijevanja temelja odvjetničke profesije i načina obavljanja odvjetništva od strane europskih zakonodavaca i sudova pred velikim iskušenjima glede budućnosti neovisnog i samoregulirajućeg odvjetništva kakvog ga poznajemo i prakticiramo. Gubitak neovisnosti odvjetništva kao samoregulirajuće profesije bio bi poguban ne samo za odvjetnike nego i za naše stranke jer je jedino samostalan i neovisan odvjetnik jamac ostvarenja prava stranaka i zadnja brana od samovolje države.

Ne treba posebno naglašavati da bez neovisnog odvjetništva ne može funkcionirati niti jedan pravosudni sustav bilo koje države koja sebe smatra demokratskom.

Bit ću slobodan istaknuti činjenicu kako CCBE u odnosu na tijela Europske unije vidim u sličnoj poziciji kao i svaku pojedinu odvjetničku komoru u odnosu prema odgovarajućim tijelima u državi članici EU u kojoj ta komora djeluje. Ovo navodim stoga jer sam svjestan ograničenosti „oružja“ i nerazumijevanja kod nadležnih tijela državnih vlasti na koje nailazi i CCBE kod svojih aktivnosti u cilju zaštite i razvoja temeljnih vrijednosti odvjetništva u pojedinim državama članicama, kao i pred nadležnim tijelima EU. Takvu ograničenost i nerazumijevanje u punoj mjeri osjeća i Hrvatska odvjetnička komora u provođenju svojih aktivnosti u Republici Hrvatskoj.

Za nas nema dvojbe kako su temeljni postulati opstanka odvjetništva kao nužne i nezaobilazne profesije u cilju zaštite i ostvarenja ljudskih prava i demokracije, upravo:

Hrvatska
 odvjetnička
 komora

Croatian
 Bar
 Association

Takvu ograničenost i nerazumijevanje u punoj mjeri osjeća i Hrvatska odvjetnička komora u provođenju svojih aktivnosti u Republici Hrvatskoj.

Za nas nema dvojbe kako su temeljni postulati opstanka odvjetništva kao nužne i nezaobilazne profesije u cilju zaštite i ostvarenja ljudskih prava i demokracije, upravo:

- 1) samostalnost odvjetništva kao samoregulirajuće profesije u svim organizacijskim oblicima u kojima se obavlja odvjetništvo;
- 2) očuvanje odvjetničke tajne kao temelja odnosa između odvjetnika i klijenta (bilo fizičke ili pravne osobe);
- 3) kodeks odvjetničke etike,
- 4) neovisan disciplinski postupak u nadležnosti odvjetničkih komora kao zakonom propisanih obvezatnih profesionalnih udruga svih aktivnih odvjetnika;
- 5) briga o specifičnostima svakog tržišta odvjetničkih usluga u pojedinim zemljama članicama EU kod zadavanja zajedničkih ciljeva CCBE za aktivnosti prema institucijama EU u pogledu pružanja odvjetničkih usluga na unutrašnjem tržištu EU;
- 6) cjeloživotna stručna edukacija odvjetnika.

Sve naprijed navedene točke predstavljaju ciljeve, ali istovremeno i sredstva za opstanak odvjetništva u svim državama članicama EU.

Sa druge strane moramo biti svjesni i značajnih razlika između kontinentalnih pravnih sustava i anglo-saksonskog pravnog sustava (*civil i common law*) koja razlika (u posljednje vrijeme sve više i više) uvjetuje i razlike u položaju odvjetništva u pojedinim zemljama članicama Europske unije. Ove razlike faktično postoje i treba ih uvažavati, a prema našem mišljenju jedna od stalnih obveza CCBE jest nastojanje za održanje oba ta pravna sustava u sredinama u kojima je svaki od njih tradicionalan, što znači nastojanje za ostvarenje suživota tih dvaju sustava, a ne za sjedinjenje tih dvaju sustava ili nadvladavanje jednog sustava nad drugim.

Čini se kako današnja nastojanja Europske unije (a tako je i u većini, ako ne i u svim državama članicama) idu u pravcu izjednačavanja odvjetništva sa svakom drugom klasičnom gospodarskom odnosno uslužnom djelatnosti i to smatramo osnovnom opasnosti za opstanak odvjetništva.

Mislim i nadam se da su izneseni stavovi u suglasju sa stavovima drugih odvjetničkih komora zemalja članica EU, kao i slijedeći prijedlozi naših zajedničkih aktivnosti:

- a) aktivnosti CCBE i svih odvjetničkih komora članica na uvrštavanju profesije odvjetništva u Ustave pojedinih država članica EU gdje to nije sada slučaj, kao i u Ugovor o Europskoj uniji te u Ugovor o funkcioniranju EU (Treaty on the EU i Treaty on the Functioning of the EU);
- b) izlazak u javnost i sva sredstva javnog priopćavanja u kojima bi se javnosti racionalno i argumentirano naveli razlozi za opstanak neovisnog i samoregulirajućeg odvjetništva kao profesije koja nije i ne smije biti izjednačena sa klasičnom gospodarskom odnosno uslužnom djelatnosti;
- c) stalno lobiranje za te ciljeve kod relevantnih Europskih institucija;
- d) stalno lobiranje za te ciljeve kod zakonodavnih, izvršnih i sudskih vlasti u svakoj državi članici EU;
- e) jačanje cjeloživotnog stručnog usavršavanja odvjetnika;
- f) naručivanje i objava u stručnoj i široj javnosti znanstvenih i stručnih radova na temu značaja neovisnog odvjetništva za razvitak demokracije, pravosudnih sustava i gospodarstva u modernim društvima.

Poštovana gospođo predsjednice Slazak, sa velikim zadovoljstvom ću se odazvati na Konferenciju o budućnosti odvjetništva koju će CCBE organizirati u idućoj godini.

Molim Vas da primite izraze mojeg dubokog poštovanja.

Robert Travaš, predsjednik
Hrvatske odvjetničke komore

Domjenak za umirovljene odvjetnike

Piše:
Nataša Barac

.....
izvršna urednica

Sredinom listopada u Hrvatskoj odvjetničkoj komori organiziran je tradicionalni domjenak za odvjetnike-umirovljenike.

“Veseli nas ovaj susret s vama, našim umirovljenicima, i drago nam je da ponovno imamo

prigodu za druženje. Nadam se da će se ova lijepa tradicija našeg druženja nastaviti i ubuduće”, rekao je pozdravljajući nazočne predsjednik HOK-a Robert Travaš.

“Vi ste svoje najbolje godine proveli u uvjetima koji su za odvjetnike bili bolji od ovih koji su sada, ali ovo nije prigoda za duge govore pa vas s brojnim problemima s kojima se susrećemo danas neću zamarati. Hvala vam što ste došli i nadam se da se uskoro opet vidimo”, dodao je. Ovakvi susreti uvijek su dobra prigoda za razgovor i sjećanje na anegdote iz naše odvjetničke karijere kojoj je većina nas posvetila veliki dio svog života, rekao je jedan od umirovljenika. Hrvatska odvjetnička komora trenutačno ima 347 umirovljenih odvjetnika.

Piše:
Nataša Barac

izvršna urednica

Zaklada Zlatko Crnić dodijelila stipendije

Najboljim studentima pravnih fakulteta u Republici Hrvatskoj i ove su godine, na svečanosti u Hrvatskoj odvjetničkoj komori, uručene stipendije koje dodjeljuje Zaklada "Zlatko Crnić".

Predsjednik Zakladnog vijeća Danko Špoljarić pozdravio je dvanaest ovogodišnjih dobitnika stipendija za akademsku godinu 2015./2016. te istaknuo da je Zaklada od svog osnivanja prije 23 godine dodijelila 569 stipendija. "Naši bivši stipendisti zauzimaju visoka mjesta u pravosudnom sustavu Republike Hrvatske", kazao je Špoljarić, te podsjetio da je Zaklada osnovana kako bi se promovirala pravna struka i očuvalo sjećanje na Zlatka Crnića, koji je stradao u prometnoj nesreći 29. rujna 1992. godine.

U trenutku pogibije, Zlatko Crnić bio je predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske, izrazito svestran čovjek, humanist i erudit, te autor više od 60 znanstvenih i stručnih radova. Rad Zaklade od samog početka podupire i Hrvatska odvjetnička komora koja, kao i neki istaknuti odvjetnički uredi te neki drugi donatori, financiraju po jednu godišnju stipendiju u iznosu od 12.000 kuna.

Stipendiste je pozdravio i Branko Hrvat, predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske, te istaknuo da bi "naša povijest bila bolja i ljepša da je Zlatko Crnić duže živio".

"Suvišno je govoriti što je hrvatska pravna struka i znanost izgubila tragičnim odlaskom Zlatka Crnića prije 23 godine", rekao je predsjednik HOK-a Robert Travaš. "Podupiranje izvrsnih mladih i ambicioznih ljudi naša je dužnost i zadovoljstvo. Takvi su ljudi jedna od malobrojnih dobrih vijesti u našem društvu", istaknuo je.

"Vrhovni je sud ponosan što je Zlatko Crnić bio predsjednik tog suda, a vama, stipendistima, čestitam na onome što se ostvarili", zaključio je.

Predstavnici Odvjetničke komore Moldavije u HOK-u

Izaslanstvo Odvjetničke komore Moldavije boravilo je u studenome, u organizaciji CCBE-a i Vijeća Europe, u studijskom posjetu Hrvatskoj odvjetničkoj komori.

Odvjetnike iz Moldavije zanimalo je kako je organiziran rad u HOK-u, te posebice situacija i uvjeti rada hrvatskih odvjetnika. Predstavnici HOK-a kolegama iz Moldavije objasnili su koji su uvjeti za pristup odvjetništvu, što se sve radi na kontinuiranom obrazovanju odvjetnika, s kojim problemima se suočavaju hrvatski odvjetnici, te s kojim se sve aktivnostima bavi Hrvatska odvjetnička komora.

Zimski krug predavanja Odvjetničke akademije HOK-a

Odvjetnička akademija Hrvatske odvjetničke komore nastavlja s organizacijom predavanja za članove HOK-a. Jedan od zadataka Odvjetničke akademije HOK-a, osnovane 2007. godine, je omogućiti odvjetnicima i odvjetničkim vježbenicima da ostvare svoje pravo na trajno stručno usavršavanje i obrazovanje.

Predavači uključeni u obrazovne aktivnosti Odvjetničke akademije istaknuti su pravni stručnjaci.

U ovom trenutku Odvjetnička akademija organizira pet krugova predavanja u zainteresiranim zborovima u Republici Hrvatskoj. Predavanje o osobnom stečaju (predavači Nevenka Marković i Željko Šimić) do sada

je organizirano u odvjetničkim zborovima Varaždin, Osijek, Split, Rijeka i Zagreb, dok je predavanje na temu "Razvrgnuće suvlasničke zajednice nekretnina" (predavačica dr. sc. Ljiljana Matuško Antičić) početkom prosinca organizirano u Odvjetničkom zboru Zagreb.

Ana-Marija Končić i Tomislav Aralica predaju na temu "Obnova zemljišnih knjiga, načelo povjerenja u zemljišne knjige i bračna stečevina", a predavanja su do sada održana u Rijeci, Splitu i Koprivnici.

O "Stjecanju prava vlasništva u sudskoj praksi" predavanja drže predavači Dragan Katić i Jadranko Jug. Prvo predavanje o ovoj temi održano je u Rijeci.

Piše:

Nataša Barac

.....
izvršna urednica

Predstavljena knjiga o pružanju usluga unutar EU-a

Pripremila:
Mirna Skelin

.....
poslovna tajnica
HOK-a

Krajem listopada u zagrebačkom Muzeju Mimara predstavljena je knjiga „Sloboda pružanja usluga na unutarnjem tržištu Europske unije“, autorica prof. dr. sc. Hane Horak, prof. dr. sc. Nade Bodiroga-Vukobrat i doc. dr. sc. Kosjenke Dumančić. Ta je knjiga rezultat nastojanja da se pruži iscrpan i cjelovit prikaz slobode pružanja usluga na unutarnjem tržištu EU-a, s posebnim osvrtom na tri specifična područja: priznavanje stručnih kvalifikacija, slobodu pružanja odvjetničkih usluga te slobodu pružanja zdravstvenih usluga.

Takav sveobuhvatan rukopis u kojem se daje detaljan prikaz slobode pružanja usluga kao jedne od četiriju temeljnih gospodarskih sloboda, do sada nije postojao na hrvatskom jeziku, te je ovo djelo od iznimnog značenja ne samo za znanstvenu i sveučilišnu javnost, već i za praktičare različitih struka, s obzirom na to da obuhvaća različite profesije.

Tekst je raspoređen u četiri poglavlja. Prvo je poglavlje uvodno, u drugom autorice daju pregled problematike priznavanja stranih stručnih kvalifikacija, a u trećem i četvrtom analiziraju specifična područja slobode pružanja usluga koja se odnose na slobodu pružanja zdravstvenih usluga i slobodu pružanja odvjetničkih usluga. Obje navedene usluge imaju svoje specifičnosti koje do sada nisu sistematizirane na ovakav način i obrađene u integriranom obliku na hrvatskom jeziku. Od posebnog je značenja za odvjetnike poglavlje koje se odnosi na analizu slobode pružanja usluga odvjetnika kao pravnih praktičara koji se bave pravom kao svojim zanimanjem.

Kroz analizu presuda Suda EU-a u ovim područjima autorice su ostvarile poseban doprinos, s obzirom na to da se Sud EU-a u svojim presudama koristi pravnom tehnikom analize i implementacije prava EU-a, ali i sveobuhvatnom ekonomskom analizom. Upravo je izučavanje prakse Suda EU-a od posebne važnosti kako za odvjetnike kao zastupnike stranaka, tako i za odvjetništvo kao profesiju u cjelini, jer u svakodnevnom radu nailaze na mnogobrojna pravna pitanja, a na koja će im odgovore možda dati upravo analiza presuda iz ovog djela.

Knjigu su predstavili dr. sc. Ante Žužul, predsjednik Uprave Školske knjige, recenzenti prof. dr. sc. Boris Cota s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i prof. dr. sc. Jasnica Garašić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, te predsjednik Hrvatske odvjetničke komore Robert Travaš i predsjednik Hrvatske liječničke komore mr. sc. Trpimir Goluža, dr. med.

Robert Travaš čestitao je autoricama i zahvalio im što su knjigom obuhvatile i obradile i odvjetničku službu, te istaknuo kako će ta knjiga odvjetnicima biti znatna pomoć, jer se na jednom mjestu mogu naći svi relevantni propisi bitni za rad odvjetništva u Hrvatskoj, ali i na unutarnjem tržištu EU-a.

“Nitko me ne može uvjeriti da su u nastupu na tržištu odvjetničkih usluga, pa i na hrvatskom tržištu odvjetničkih usluga, ravnopravni u startnoj poziciji odvjetnik iz Zagreba, Križevaca, Drniša, Delnica, i s druge strane odvjetnička tvrtka iz Londona koja ima npr. 2000 odvjetnika i javlja se na natječaj u Hrvatskoj, ili savjetuje kod poslovnih i financijskih transakcija u Hrvatskoj. Također je teško ili nemoguće da ću ja, moje odvjetničko društvo, ili neki samostalni odvjetnik, otvoriti ured u londonskom Cityju i tamo ravnopravno krenuti u tržišnu utakmicu s odvjetničkim tvrtkama koje imaju više stotina ili nekoliko tisuća zaposlenih odvjetnika i *know how* koji se u tim uvjetima prikupljao i stvarao barem 50 godina više nego u Republici Hrvatskoj. Toliko o ravnopravnosti unutar tržišta odvjetničkih usluga u EU-a”, rekao je predsjednik HOK-a.

Profesorica Pravnog fakulteta u Splitu dr. Anita Kurtović Mišić, sudac Vrhovnog suda RH Marijan Svedrović i autor knjige mr. sc. Šime Pavlović

Predstavljena nova knjiga Šime Pavlovića

Promocija knjige “Kazneni zakon - zakonski tekst, komentari, sudska praksa, pravna teorija”, zadarskog odvjetnika mr. sc. Šime Pavlovića, održana je krajem listopada u velikoj raspravnoj dvorani Županijskog suda u Zadru.

Riječ je o trećem izdanju “Kaznenog zakona” u kojem doajen kaznenopravne teorije i prakse, na više od 1500 stranica, donosi pregled sudske prakse i autorske komentare primjene jednog od najznačajnijih zakona hrvatskog pravnog sustava. Šime Pavlović u svojoj osamnaestoj knjizi donosi više od 700 važnih bilješki i tisuću izvoda iz odluka Vrhovnog suda

Republike Hrvatske, od kojih neke predstavljaju stavove Vrhovnog suda izražene u najnovijim odlukama, te više desetaka izvoda iz odluka županijskih sudova u Hrvatskoj, kao i izvode iz međunarodnih sudišta: Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju, Europskog suda za ljudska prava te drugih sudova.

Odgovor na pitanje zašto je Hrvatskoj potrebno treće izdanje te knjige, dao je autor u svojoj “Pripomeni uz treće izdanje”, u kojoj je naveo temeljne razlike u odnosu na drugo izdanje. Da navedemo samo neke: unošenje uvodnih napomena uz svaku glavu Posebnog dijela

Piše:
mr. sc. Tin Matić,

urednik
Odvjetnika

“U konačnici nalazim da i ovo izdanje knjige Kazneni zakon – Treće, izmijenjeno, dopunjeno i prošireno izdanje, autora mr. sc. Šime Pavlovića predstavlja posebno vrijedan rad koji u trenutku u kojem započinje primjena novog Kaznenog zakona sa značajno izmijenjenom regulativom, kako u općem tako i u posebnom dijelu, predstavlja prvenstveno nužan priručnik svim praktičarima koji rade u domeni kaznenog prava. Kroz kritička promišljanja samog autora te obogaćeni prikaz sudske prakse, autor daje objašnjenje kako tumačiti norme novog Kaznenog zakona.

Knjiga istovremeno obogaćuje i fond teorijskih rasprava u Republici Hrvatskoj instituta kaznenog materijalnog prava”.

(iz recenzije Damira Kosa, suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske)

Kaznenog zakona, dopuna komentara većine članaka Općeg i Posebnog dijela Kaznenog zakona, analiza novog kaznenog djela psihičkog nasilja u obitelji itd. Osim toga, autor je u ovo izdanje unio i komentirao novije sudske odluke, kao i komentare najnovijeg Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona.

Knjigu su zadarskoj i hrvatskoj publici predstavili profesorica Pravnog fakulteta u Splitu dr. Anita Kurtović Mišić te suci Vrhovnog suda Republike Hrvatske Damir Kos i Marijan Svedrović.

Autor knjige na predstavljanju u Zadru govorio je o aktualnom pitanju: “u kojoj je mjeri dovedena u pitanje hrvatska samostalnost u uređenje kaznenog materijalnog prava ula-

skom Republike Hrvatske u Europsku uniju?”. Prof. dr. Anita Kurtović Mišić izlagala je o “doktrinarnoj interpretaciji razgraničenja neizravne namjere i svjesnog nehaja u kaznenom pravu”, dok se sudac Marijan Svedrović bavio najvažnijim olakotnim i otegotnim okolnostima u postupku odmjerenja kazne. Sudac Damir Kos govorio je o problemima i dilemama u vezi s pravnim kontinuitetom između kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti i kaznenog djela zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju.

Iza Šime Pavlovića bogata je karijera posvećena pravu: karijeru je započeo kao odvjetnik, zatim je bio državni odvjetnik i sudac, da bi se početkom devedesetih godina prošlog stoljeća ponovo vratio svojoj prvoj ljubavi – odvjetništvu. No, nekako mi se čini da je Šime ipak dominantno pravni pisac. Teško bi bilo odrediti je li pisanje ili odvjetništvo primarno, no nesumnjivo su neraskidivo povezani.

Šimine knjige već su godinama nezostavna literatura svih onih koji se u Hrvatskoj bave kaznenim pravom. Kao što je u svojoj recenziji napisao Marijan Svedrović, “treće izdanje Komentara Kaznenog zakona pozicionira mr. sc. Šime Pavlovića u red onih autora kaznenopravne problematike za kojeg slobodno možemo utvrditi da, pored izrazite ažurnosti u

praćenju kaznenopravne legislative, ovaj autor, u svojoj knjizi, istovremeno oživotvoruje temeljni princip kaznenopravne dogmatike: daje platformu za sigurnu i praktičnu primjenu kaznenog prava koja onemogućuje samovolju, improvizacije i iracionalnost. Tom platformom autor potvrđuje ono što toliko nedostaje u kaznenopravnoj literaturi, a to je da se konačno shvati ‘da nema ništa praktičnijeg od dobre teorije’. U knjizi autora mr. sc. Šime Pavlovića nalazimo mnoge alate za praktičnu realizaciju tog imperativa, koji se nameće svima onima koji na bilo koji način primjenjuju Kazneni zakon”. Nova knjiga mr. sc. Pavlovića objavljena je u izdanju Libertin naklade.

Prenošenje ugovora o radu na novog poslodavca u svjetlu prakse suda EU-a

Uvod

U Zakonu o radu¹ (dalje kao ZR) institut nastavljanja radnog odnosa s drugom osobom na strani poslodavca naziva se prenošenje ugovora o radu na novoga poslodavca.

Osim ZR-a, pravni izvor koji je važan i u kojem se trebaju pronalaziti odgovori na pitanja koja se uz primjenu ZR-a na tom području pojavljuju jest i Direktiva Vijeća 2001/23/EZ od 12. ožujka 2001. o približavanju prava država članica u vezi sa zaštitom prava radnika u slučaju prijenosa poduzeća, tvrtki ili dijelova poduzeća ili tvrtki (dalje kao Direktiva 2001/23/EZ).

Pretpostavke za prijenos ugovora o radu na novog poslodavca

Prema zakonskoj odredbi ZR-a, ako se statusnom promjenom ili pravnim poslom na novog poslodavca prenese poduzeće, dio poduzeća, gospodarska djelatnost ili dio gospodarske djelatnosti (dalje kao P/DP/GD/DGD), a koji zadržava svoju gospodarsku cjelovitost, na novog se poslodavca prenose svi ugovori o radu radnika koji rade u poduzeću ili dijelu poduzeća koji je predmet prenošenja, odnosno koji su vezani za obavljanje prenesene gospodarske djelatnosti.

Prema Direktivi 2001/23/EZ pod prijenosom se podrazumijeva prijenos gospodarskog subjekta koji zadržava svoj identitet, i sam prijenos znači organizirano grupiranje resursa kojem je cilj obavljanje gospodarske djelatnosti, bez obzira je li ta djelatnost glavna ili sporedna².

Da bismo u svjetlu prakse Suda EU-a mogli govoriti o zadržavanju identiteta prenesene djelatnosti, treba uzeti u obzir sve činjenice koje karakteriziraju transakciju, odnosno treba poslodavčeva aktivnost biti *de facto* nastavljena ili preuzeta od novog poslodavca, s istim ili sličnim aktivnostima. Naime, kako je svrha osigurati kontinuitet radnih odnosa neovisno o bilo kakvoj promjeni vlasništva, prijenos poduzeća ili pogona nije se dogodio samo zato što su sredstva izmještena. Treba utvrditi je li djelatnost nastavljena, odnosno je li djelatnost izmještena kao nastavak poslovanja te razdoblje, ako ga ima, u kojem su te aktivnosti prekinute.³

U konkretnom predmetu, na kojem se temelji prethodno izloženi pojam gospodarske cjelovitosti nakon prodaje poslovnog prostora i zemljišta zajedno s određenom opremom potrebnom za obavljanje djelatnosti poslodavca gospodina Spijkersa, došlo je i do preuzimanja ugovora o radu svih radnika osim ugovora dvojice radnika, od kojih je jedan, gospodin Spijkers. Navedene nekretnine i pokretnine kupilo je jedno trgovačko društvo, a ugovore o radu većine radnika preuzelo je drugo trgo-

som upravna reorganizacija javnih upravnih vlasti, ili prijenos upravnih funkcija između javnih upravnih vlasti. Međutim, prema praksi Suda EU-a, da se Direktiva 2001/23/EZ ne bi primjenjivala potrebno je da je riječ o prijenosu izvršavanja javnih ovlasti. O tome se može vidjeti više u predmetima C-108/10, *Scattolon/Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*, ECLI:EU:C:2011:7491, C-4/01, *Martin/Bank University*, od 6. 11. 2003., ECLI:EU:C:2003:12859, C-29/91 od 19. 5. 1992., *Dr.Sophie Redmond Stichting/Bartol*, ECLI:EU:C:1992:I-3189.

3 Sud EU-a, C-24/85 od 18. 3. 1986., *Spijkers/Gebroeders Benedik Abattoir CV and Alfred Benedik en Zonen BV*, ECLI:EU:1986:1119.

Piše:
mr. sc.
Iris Gović Penić

.....
sutkinja
Županijskoga suda
u Zagrebu

1 Narodne novine br. 93/14.

2 U smislu Direktive 2001/23/EZ ne smatra se prijeno-

vačko društvo. Nakon kupoprodaje i preuzimanja ugovora o radu, trgovačko društvo koje je kupilo nekretnine i pokretnine nastavilo je s obavljanjem iste djelatnosti kojom se bavio i poslodavac gospodina Spijkersa i to za zajednički račun sebe i tog drugog trgovačkog društva koje je preuzelo većinu ugovora o radu. Pritom je poslodavac gospodina Spijkersa nakon kupoprodaje prestao obavljati svoju djelatnost te je nakon nekoliko mjeseci postao i platežno nesposoban.

No, od kupnje imovine do nastavka obavljanja djelatnosti poslodavca gospodina Spijkersa prošlo je nekoliko mjeseci, te do preuzimanja i klijenata poslodavca gospodina Spijkersa nikada nije došlo, pa je u skladu s tako utvrđenim činjeničnim stanjem Sud EU-a nacionalnom sudu dao uputu da utvrdi je li djelatnost nastavljena, odnosno je li djelatnost izmještena kao nastavak poslovanja, kao i je li djelatnost na neko vrijeme prekinuta. Tek nakon utvrđenja prethodno navedenoga, nacionalni sud mogao je zauzeti stav o tome je li i ugovor o radu gospodina Spijkersa prenesen na novog poslodavca, odnosno je li on dužan isplatiti mu neisplaćene plaće i osigurati mu radno mjesto. U svjetlu stajališta zauzetih u toj odluci Suda EU-a, kasnije se u svakom konkretnom slučaju razmatralo je li preneseni gospodarski subjekt zadržao svoj identitet.

Jedna od novijih odluka Suda Europske unije vezano uz ovo područje je odluka iz 2009. kojom se dosta fleksibilizira pristup značenju sintagme „zadržavanja identiteta poduzeća/djelatnosti“.

Prema toj odluci,⁴ zadržavanje identiteta treba tumačiti na način da se zahtijeva zadržavanje funkcionalne neovisnosti i komplementarnost između različitih elemenata proizvodnje koji su preneseni. U konkretnom slučaju, zauzeto je stajalište da se Direktiva 2001/23/EZ primjenjuje i u situaciji kada nije očuvana organizacijska autonomija prenesenog poduzeća, odnosno kada su sredstva i radnici preuzeti i integrirani u organizaciju novog poslodavca na način da je „uništen“ njihov prethodni identitet.

4 Sud EU-a, C-466/07 od 12. 2. 2009., *Klarenberg/Fertron Technologies GmbH*, ECLI:EU:2009:I-803.

Dalje, prema praksi Suda EU-a, prenošenje prava i obveza radnika i poslodavca odnosi se i na situacije u kojima poduzeće na temelju ugovora povjerava drugom poduzeću odgovornost za izvođenje djelatnosti čišćenja koju je do tada samo obavljalo, iako je prije prijenosa taj posao bio izvršavan od strane jednog radnika. Niti činjenica da se takav prijenos odnosi samo na sporednu djelatnost prenositelja koja nije nužno vezana uz njegove objekte, niti činjenica da on nije praćen prijenosom materijalnih sredstava, a niti broj radnika na koje se odnose, ne mogu izuzeti takvu transakciju od primjene ciljeva Direktive 2001/23/EZ, s obzirom na to da je ključni kriterij za ocjenu je li riječ o prijenosu ocjena je li djelatnost u svojoj biti zadržala identitet, kao što je indicirano osobito aktualnim nastavkom i preuzimanjem od strane novog poslodavca istih ili sličnih aktivnosti⁵.

S druge strane, prema stajalištu Suda EU-a, Direktiva 2001/23/EZ ne primjenjuje se na situacije u kojima općinska vlast koja je ugovorila čišćenje svojih prostorija s privatnom tvrtkom odluči raskinuti ugovor s tom tvrtkom i preuzeti čišćenje tih prostorija i koja sama zapošljava novo osoblje za tu svrhu⁶, a prijenos koncesije s jednog na drugo (prijevozničko) trgovačko društvo ne može se automatski podvesti pod prijenos poduzeća u smislu Direktive 2001/23/EZ nego je to moguće samo ako je s prijenosom djelatnosti prenesena i oprema, u konkretnom slučaju autobusi. Ako prijenos obuhvaća samo koncesiju, primjenjuju se opći propisi relevantni za koncesiju, radne odnose i druge relevantne eventualno prisutne pravne odnose⁷.

S obzirom na pretpostavke potrebne za prijenos ugovora o radu, može se zaključiti da kada konkretni radnik nije vezan za obavljanje gospodarske djelatnosti ili dijela gospodarske djelatnosti koji se prenose, tada ugovor o radu tog radnika nije prenesen na neku drugu osobu kao novog poslodavca.

5 Sud EU-a, C-392/92 od 14. 4. 1994., *Schmidt/Spar und Leihasse*, ECLI:EU:1992:I-1311.

6 Sud EU-a, C-463/09 od 20. 1. 2011., *CLECE SA/Maria Socorro Martin Valor*, ECLI:EU:2011:I-95.

7 Sud EU-a, *Oy Liikenne Ab/Pekka Liskojarvi and Pentti Juntunen*.

Prema praksi Suda EU-a, Direktiva 2001/23/EU ne primjenjuje se na radnike koji nisu bili zaposleni u prenesenom dijelu poduzeća, a koji su obavljali određene poslove koji su uključivali upotrebu prenesenih sredstava rada iz prenesenog dijela poduzeća, kao ni na radnike koji su bili zaposleni u administrativnom dijelu poduzeća koji nije prenesen, a koji su obavljali i određene poslove u korist onog dijela poduzeća koji je prenesen⁸.

Prema stajalištu iz predmeta Suda EU-a broj C-13/95, *Suzen/Zehner Gebäudereinigung GmbH Krankenhausservice*,⁹ prijenos ugovora o radu postoji i kada poslodavac izdvoji poslove vezane uz *catering*, i taj dio poslovanja ugovorom prenese na trgovačko društvo koje se bavi pruženjem usluga *cateringa*, ali do prijenosa ugovora o radu dolazi (ponovno) kad poslodavac raskine ugovor o pružanju *catering* usluga s prvim trgovačkim društvom i pružanje usluge *cateringa* povjeri ugovorom novom trgovačkom društvu koje se također bavi *cateringom*. Dakle, do prijenosa na drugo trgovačko društvo s kojim je poslodavac sklopio ugovor dolazi iako trgovačka društva koja pružaju uslugu *cateringa* međusobno direktno nisu povezana.

Može li se radnik protiviti prijenosu?

S obzirom da radnik na prijenos poduzeća, odnosno gospodarske djelatnosti kao ni njihovih dijelova, najčešće ne može utjecati, jer je odluka o prijenosu poduzeća autonomna odluka poslodavca iz područja poslovne politike na koju radnik ne može utjecati, aktualno postaje pitanje može li se radnik protiviti prijenosu svojeg ugovora o radu onda kada ne želi da taj ugovor bude prenesen¹⁰.

U situaciji u kojoj uslijed prijenosa poduzeća raniji poslodavac prestaje postojati, tada je jasno da radnik nema pravnog interesa niti mogućnosti protiviti se prijenosu ugovora o radu.

Moguće je da prije samog prijenosa P/DP/GD/DGD, uslijed kojeg dolazi do prestanka postojanja poslodavca, poslodavac radniku (radnicima) da otkaz ugovora o radu, ali to ovisi isključivo o poslodavčevoj volji.

U tom slučaju za obveze ranijeg poslodavca prema radnicima kojima je otkazan ugovor o radu nakon prijenosa odgovara novi poslodavac, osim prema pravilima o pravnom sljedništvu, i prema ZR-u, jer je njime propisano da za obveze prema radnicima nastale prije prijenosa oba poslodavca odgovaraju solidarno.

Isto tako, radnik može prije prijenosa ugovora o radu dati otkaz poslodavcu, bilo redoviti, bilo izvanredni.

No, situacija je prilično složenija kad nakon prijenosa P/DP/GD/DGD, raniji poslodavac i dalje postoji i nastavlja sa svojim djelovanjem. ZR, kao ni Direktiva 2001/23/EZ, tu dilemu izričito ne rješavaju, ali je razjašnjenje dileme potrebno tražiti u skladu s ciljem koji se ZR-om i Direktivom 2001/23/EZ nastoji postići.

Cilj koji se treba postići je zaštita pravne pozicije radnika uslijed prijenosa P/DP/GD/DGD, odnosno zaštita radnika na način da zadrže prava koja su imali prije prijenosa njihovog ugovora kao i zaštita od otkaza samo zbog činjenice prijenosa P/DP/GD/DGD.

To znači, ni ZR ni Direktiva 2001/23/EZ nemaju za cilj prisiljavati radnika na prijenos ugovora o radu protiv njegove volje kako bi se potom zaštitila njihova pravna pozicija, već ZR i Direktiva 2001/23/EZ imaju za cilj garantirati određena prava radnika kada do tog prijenosa dođe.

Zbog toga, radnik koji ne želi da mu ugovor o radu bude prenesen na novog poslodavca, a njegov je poslodavac i nakon prijenosa P/DP/GD/DGD nastavio s poslovanjem, ima pravo protiviti se prijenosu. To protivljenje prijenosu radnik može temeljiti na opravdanim razlozima odnosno za to može imati pravni interes (ako bi prijenosom bila ugro-

8 Sud EU-a, C-19/83 od 7. 2. 1985., *Knud Wendelboe/Lj Music ApS, in liquidation*, ECLI:EU:1985:I-457.

9 Sud EU-a, C-13/95 od 11. 3. 1997. *Suzen/Zehner Gebäudereinigung GmbH Krankenhausservice*, ECLI:EU:1997:I-1259.

10 Sud EU-a u svojim odlukama zauzima stajalište da raniji poslodavac i novi poslodavac ugovorom ne mogu odrediti drugačiji dan prijenosa ugovora o radu od dana kada su nastupile pravne posljedice prijenosa. Barnard, Catherine. *EU Employment Law*. 4th ed, Oxford: Oxford University Press, 2012., str. 604. Sud EU-a, C-305/94 od 14. 11. 1996., *Claude Rotstart de Hertaing*, ECLI: EU: C: 1996: 435.

žena njegova pravna pozicija), ali i ne mora, jer radnikovo je pravo da slobodno bira svog poslodavca¹¹.

Inzistiranje na zadržavanju radnog odnosa u postojećem obliku, odnosno s istim poslodavcem, radnik će provesti kroz sudsko osporavanje odluke, odnosno obavijesti poslodavca vezanih uz prijenos njegovog ugovora o radu, za koje on smatra da se njima vrijeđaju njegova prava iz radnog odnosa¹². Isto tako, provest će i kroz zahtijevanje isplate onih novčanih tražbina i priznavanje drugih prava iz radnog odnosa koja mu inače pripadaju kad mu poslodavac daje otkaz iz razloga koje radnik nije skrivio.

No, ono što sigurno slijedi nakon činjenice da radnikov ugovor o radu nije prenesen, iako je mogao biti, jest da poslodavac o radnikovom radnom odnosu treba odlučivati primjenom odgovarajućih odredbi ZR-a s obzirom na novonastalu situaciju.

Tako, ako poslodavac više nema potrebu za radom određenog radnika, on može donijeti odluku o otkazu ugovora o radu (odluku o poslovno uvjetovanom otkazu).

Tu valja imati u vidu da odluka o otkazu ne smije biti utemeljena na činjenici da radnikov ugovor o radu njegovom voljom nije prenesen, nego na činjenici da nakon prijenosa P/DP/GD/DGD poslodavac više nema potrebu za radom radnika. Naravno, za dopuštenost otkaza potrebno je da taj razlog otkaza (nepostojanje potrebe za radom radnika) zaista i postoji. Ima li poslodavac i nakon prijenosa P/DP/GD/DGD potrebu za radom konkret-

nog radnika, poslodavac mu zbog poslovno uvjetovanih razloga ne može otkazati ugovor o radu.

U tom postupku otkazivanja ugovora o radu poslodavac se mora pridržavati i svih drugih zakonskih obveza predviđenih za otkazivanje ugovora o radu ovom vrstom otkaza.

U praksi Suda EU-a u odnosu na pitanje ima li radnik pravo protiviti se prijenosu ugovora o radu zauzeto je stajalište da radnik to pravo ima¹³.

Sudska praksa o prijenosu ugovora o radu

O tome kada se smatra da je došlo do prijenosa ugovora o radu na novog poslodavca u domaćoj sudskoj praksi postoje mnoge sudske odluke. Prema nekima od njih, poslodavac svojom voljom može preuzeti obveze koje inače vrijede za slučaj prenošenja ugovora o radu na novog poslodavca, iako se prema ZR-u taj institut ne bi primjenjivao. Odnosno, nije zabranjeno preuzeti prava i obveze iz ugovora o radu radnika (prava koja su stekli na temelju ugovora o radu s ranijim poslodavcem i koja nastavljaju ostvarivati kod novog poslodavca)¹⁴, a čak i kad radnik s novim poslodavcem sklopi novi ugovor o radu, s obzirom na to da je sporazumom poslodavaca preuzeta obveza preuzimanja radnika, riječ je o prijenosu ugovora o radu na novog poslodavca¹⁵. U istoj odluci u kojoj je izneseno ovo pravno stajalište izričito je navedeno da je za ostvarivanje prava radnika pravno neodlučujuća okolnost da su radnici prije sklapanja sporazuma o preuzimanju radnika između ranijeg i novog poslodavca sklopili nove ugovore o radu s novim poslodavcem s obzirom na to da je primopredajom pogona došlo i do preuzimanja radnika, a do tog preuzimanja došlo bi i bez sporazuma koji su poslodavci

11 I u tom slučaju, radnik ima pravo protiviti se prijenosu ugovora o radu, jer je radni odnos zasnovao s jednom osobom i nema zakonske osnove da ga se prisili da mijenja poslodavca (koji kao ugovorna strana i dalje postoji).

12 U odluci VSRH Revr-461/10 od 17. prosinca 2014. zauzeto je stajalište da kada radnik traži poništenje ugovornih odredbi na temelju kojih je došlo do prijenosa poduzeća ili dijela poduzeća, a posljedično tomu i do prijenosa ugovora o radu radnika, radnici nemaju pravnog interesa stavljati izvan snage te ugovorne odredbe ako bi im zbog poslovno uvjetovanih razloga (nepostojanje poslova koje bi obavljali) mogli biti otkazani ugovori o radu. Prema istoj odluci ne postoji niti pravna osnova na temelju koje bi se poslodavcu zabranilo da prenese ugovore o radu, odnosno na temelju koje bi se novom poslodavcu zabranilo da taj prijenos primi, tim više što su taj prijenos i prihvati već realizirani.

13 Sud EU-a, C-105/84 od 11. 7. 1985., *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark/A/S Danmols Inventar, in liquidation*, ECLI:EU:1985:I-2639, C-362/89 od 25. 7. 1991., *D'Urso and Others*, ECLI:EU:1991:I:4105.

14 Ustavni sud RH, U III/1415/03 od 30. 3. 2006., VSRH, Revr-320/02 od 23. 10. 2002. Isto stajalište zauzima VSRH i u Revr-740/02 od 14. 1. 2004. kao i u Revr-8/09 od 21. 10. 2009.

15 VSRH, Revr-445/05 od 6. 7. 2005.

sklopili dan nakon preuzimanja pogona i radnika.

To stajalište posredno potvrđuje i praksa Suda EU-a. Prema jednoj od odluka tog Suda, dopušteno je preuzimanje radnih odnosa od strane novog poslodavca (prenositelja) i u slučaju u kojem dio poduzeća koji je predmet prijenosa ne predstavlja funkcionalno samostalnu gospodarsku jedinicu, i kad prenositelj nakon prijenosa dijela poduzeća, u odnosu prema preuzimatelju, zadržava značajnu premoć koja se u konkretnom slučaju očituje kroz usku trgovinsku vezu između prenositelja i preuzimatelja i podjelu poslovnog rizika.¹⁶

U konkretnom predmetu poslodavac je prilikom unutarnje reorganizacije jedan ogranak podijelio na desetak ograna. Jedan od tih novih ograna kasnije je prenio u svoje društvo kćer u obliku unosa nenovčanog uloga na kapital društva kćeri. Radnici raspoređeni u navedeni ogranak nastavili su, iako nisu dali za to suglasnost, svoj radni odnos s preuzimateljem.

U utvrđenim okolnostima Sud EU-a dao je uputu nacionalnom sudu da utvrdi je li jedinica koja se prenijela imala dovoljnu funkcionalnu autonomiju prije prijenosa, pa ako bi se utvrdilo da to nije imala, tada načelno, prema Direktivi 2001/23/EZ, ne bi postojala obveza zadržavanja prava preuzetih radnika.

Međutim, istaknuto je dalje da odsutnost funkcionalne samostalnosti jedinice koja se prenosi ne bi trebala sama po sebi biti prepreka za to da država članica svojim unutarnjim pravom jamči zadržavanje prava radnika nakon promjene poslodavca. Dakle, iako Direktiva 2001/23/EZ načelno ne propisuje obvezu zadržavanja prava preuzetih radnika u okolnostima kada preneseni dio nema funkcionalnu samostalnost, nacionalnim pravom dopušteno je osiguravati da se i u tom slučaju primjenjuje Direktiva 2001/23/EZ.

Prema stajalištu zauzetom u predmetu C-234/98 *Allen/Almagamed Construction Co Ltd*, 1999.¹⁷, prijenos između društava

unutar iste korporativne grupe koja imaju istu vlasničku i upravljačku strukturu, isti prostor i koja se bave istom djelatnošću, potpada pod primjenu Direktive 2001/23/EZ. Isto je i sa situacijom u kojoj tvrtka koja pripada korporativnoj grupi odluči podugovorom prepustiti drugoj kompaniji unutar iste grupe dio poslovanja kada transakcija uključuje prijenos gospodarske cjeline između dviju tvrtki.

Prema stajalištu u predmetu C-319/94, *Jules Dethier Équipement SA/Jules Dassy and Sovam SPRL*,¹⁸ ugovor o radu osobe kojoj je nezakonito (samo zbog prijenosa) otkazan ugovor o radu kratko prije prijenosa, mora se tretirati kao osoba čiji je ugovor o radu prenesen na novog poslodavca, a prema stajalištu iz predmeta C-324/86 od 10. 2. 1988., *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark/Daddy's Dance Hall A/S*, ECLI;EU:1988:I-739¹⁹, radnici se ne mogu odreći prava koja im osigurava Direktiva, niti mogu dati pristanak da im se ta prava ograniče.

Dakle, prema izloženim stajalištima Suda EU-a, pojam ugovora o radu odnosno radnog odnosa kao i pojam poduzeća i njegovog prijenosa široko se tumači.

S druge strane, kada poslodavac prenosi samo vlasništvo nekretnine, a bez prenošenja poduzeća ili njegovog dijela, tada svakako ne dolazi do prijenosa ugovora o radu²⁰.

18 Sud EU-a, C-319/94 od 12. 3. 1998., *Jules Dethier Équipement SA/Jules Dassy and Sovam SPRL*, ECLI:EU:1998:I-1061.

19 Sud EU-a, C-324/86 od 10. 2. 1988., *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark/Daddy's Dance Hall A/S*, ECLI:EU:1988:I-739

20 Sud EU-a kod ocjene je li riječ o prijenosu poduzeća ili tvrtke, odnosno njihovih dijelova, čak posebno razlikuje djelatnost koja se temelji na radnoj snazi od one koja se temelji na sredstvima rada. Kad je riječ o prijenosu djelatnosti koja se temelji na sredstvima rada, tada prodajom sredstava rada ne dolazi do prijenosa ugovora o radu radnika koji su radili na tim sredstvima ili s njima. Prema odluci C-340/01 od 20. 11. 2003., *Abler/Sodexo*, ECLI:EU:2003:I-14023, kad je ugovorom preuzeta bolnička kuhinja, došlo je do prijenosa ugovora o radu bolničkog osoblja koje je u toj kuhinji radilo, jer je riječ o djelatnosti koja se temelji na radnoj snazi, a ne na sredstvima rada. S druge strane prema odluci C-172/99 od 21. 1. 2001., *Oy Liikenne Ab/Pekka Liskojarvi and Pentti Juntunen*, ECLI:EU:2001:I-745, prijevoznika djelatnost temelji se na sredstvima rada pa kada je došlo do prodaje autobusa nije došlo i do prijenosa ugovora o radu vozača koji su radili kod poslodavca koji je prodao

16 Sud EU-a, C-458/12 od 6. 3. 2014., *Amatori/Telecom Italia SpA* (još neobjavljeno).

17 Sud EU-a, C-234/98 od 2. 12. 1999., *Allen/Almagamed Construction Co Ltd*, ECLI:EU:1999:I-8643.

Prema Direktivi, dopuštena su otkazivanja iz poslovno uvjetovanih razloga kada su potrebne promjene o pitanju radne snage zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga.

To znači, ako se nakon prijenosa kod novog poslodavca pojavi višak radne snage, tada se može pristupiti poslovno uvjetovanom otkazivanju, ali uz priznavanje kontinuiteta radnog odnosa i primjenu svih odredbi iz ZR-a i drugih propisa kojima je uređena ta vrsta otkaza ugovora o radu.

Zadržavanje prava iz radnog odnosa

Radnik čiji je ugovor o radu prenesen, zadržava sva prava iz radnog odnosa koja je stekao do dana prenošenja ugovora o radu. S druge strane, poslodavac na kojeg se prenose ugovori o radu preuzima s danom prenošenja u neizmijenjenom obliku i opsegu sva prava i obveze iz prenesenog ugovora o radu.

To znači, kada radniku čiji je ugovor o radu prenesen treba priznati neko pravo iz radnog odnosa, radni odnos protekao do prijenosa treba gledati kao jednu cjelinu s radnim odnosom ostvarenim nakon prijenosa ugovora o radu. Posebno se to odnosi na priznavanje godina radnog staža kod ostvarivanja prava na otpremninu, otkazni rok i sl.

Isto tako, radnik ima pravo na istu plaću i druga novčana primanja iz radnog odnosa koja je imao do prijenosa ugovora o radu.

U predmetu C-108/10, *Scattolon/Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*²¹, Sud EU-a zauzeo je stajalište da kada prijenos

autobuse.

21 Sud EU-a C-108/10 od 6. 9. 2011., *Scattolon/Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca*, ECLI:EU:C:2011:7491

dovodi do neposredne primjene na prenesene radnike kolektivnog ugovora koji je na snazi kod novog poslodavca, a gdje su uvjeti za plaću vezani uz dužinu radnog staža, Direktiva isključuje mogućnost da radnici čiji su ugovori o radu preneseni, u usporedbi s njihovom situacijom neposredno prije transfera, trpe znatan gubitak plaće temeljem činjenice da njihov radni staž koji je ostvaren kod ranijeg poslodavca nije uzet u obzir pri određivanju njihove početne pozicije plaća. U istom predmetu Sud EU-a zauzeo je jedno još važnije stajalište, a to je da kada radnici zaposleni kod novog poslodavca imaju povoljniji kolektivni ugovor od onog koji se primjenjivao na radnike čiji su ugovori o radu preneseni, da se tada na radnike čiji su ugovori o radu preneseni primjenjuje od trenutka prijenosa kolektivni ugovor koji vrijedi kod novog poslodavca, jer je cilj Direktive 2001/3/EZ zaštita stečenih prava, a ne ograničavanje ostvarivanja više razine prava.

Prava vezana uz otkaz zbog prijenosa P/DP/GD/DGD

Direktivom 2001/23/EZ izričito je propisano da prenošenje samo po sebi nije osnova za otkaz ugovora o radu.

Iako ZR sličnu odredbu ne sadrži, odredbu Direktive 2001/23/EZ prema kojoj prenošenje samo po sebi nije osnova za otkaz ugovora o radu dužni su primjenjivati i hrvatski poslodavci i sudovi. To bi značilo, ako je radnik dobio otkaz samo zbog činjenice prijenosa P/DP/GD/DGD, takav otkaz bio bi nedopušten, neovisno o tome tko je takvu odluku donio, raniji ili novi poslodavac.

Prema praksi Suda EU-a, radnik nakon prijenosa P/DP/GD/DGD svoju tužbu za ostvarivanje prava iz radnog odnosa može usmjeriti na novog poslodavca²², odnosno prema Direktivi 2001/23/EZ treba se, i bez posebnih suglasnosti, smatrati da je ugovor o radu automatski prenesen na novog poslodavca²³.

22 Sud EU-a, C-396/07 od 27. 11. 2008., *Juuri Mirja/FAZER Amica Oy*, ECLI:EU:2008:I-1883.

23 Sud EU-a, C-51/00 od 24. 1. 2001. *Temco Service Industries SA v Samir Imzilyen and Others*, ECLI:EU:2002:I-969.

S druge strane, prema Direktivi, dopuštena su otkazivanja iz poslovno uvjetovanih razloga kada su potrebne promjene o pitanju radne snage zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga.

To znači, ako se nakon prijenosa kod novog poslodavca pojavi višak radne snage, tada se može pristupiti poslovno uvjetovanom otkazivanju, ali uz priznavanje kontinuiteta radnog odnosa i primjenu svih odredbi iz ZR-a i drugih propisa kojima je uređena ta vrsta otkaza ugovora o radu. To dalje znači da je dopušteno i davanje otkaza s ponudom izmijenjenog ugovora o radu²⁴.

Nadalje, kada prijenos uključuje znatnu izmjenu u radnim uvjetima na štetu radnika, treba smatrati da je poslodavac odgovoran za prestanak radnog odnosa²⁵. Npr. kada bi radnik dao otkaz ugovora o radu zato što su mu se nakon prijenosa ugovora o radu znatno izmijenili radni uvjeti na njegovu štetu, treba smatrati da je poslodavac skrivio otkaz i radniku priznati prava koja mu pripadaju kad mu poslodavac daje otkaz iz razloga koji radnik nije skrivio. Prije svega to bi uključivalo pravo na otpremninu, otkazni rok i sl.

To stajalište potvrđuje i Sud EU-a u svojim odlukama. Naime, u predmetu C-396/07, *Juuri Mirja/FAZER Amica Oy*²⁶, Sud EU-a zauzeo je stajalište prema kojem u slučajevima u kojima je došlo do prestanka ugovora o radu, odnosno radnog odnosa, a ispunjene su pretpostavke da se poslodavac smatra odgovornim za prestanak radnog odnosa iako je prestanak inicirao radnik, države članice

24 Potvrdu tog stajališta može se pronaći u odluci VSRH-a, Revr-749/07 od 22. 11. 2007.

25 Direktiva 20012/23/EZ primjenjuje se u situaciji u kojoj poduzeće koje ima zastupstvo motornih vozila za određeni teritorij prestaje s radom i zastupstvom, i zatim prenosi zastupstvo na drugo poduzeće koje preuzima dio radnika i preporučeno je korisnicima, iako nije bilo prijenosa imovine. Pri tome promjena visine plaće predstavlja bitnu promjenu u uvjetima rada, čak i onda kada visina plaće ovisi o postignutom prihodu od prodaje. Kada je ugovor o radu ili radni odnos prestao zbog promjene visine plaće radnika, poslodavca treba smatrati odgovornim za prestanak ugovora o radu odnosno radnog odnosa. Sud EU-a, C-171/94 od 7. 3. 1996., *Albert Merckx i Patrick Neuhuys/Ford Motor Company Belgium SA*, ECLLEU:1996:I-1253.

26 Sud EU-a, C-396/07 od 27. 11. 2008., *Juuri Mirja/FAZER Amica Oy*, 2008., ECR:I-1883.

ne moraju jamčiti radniku pravo na novčanu naknadu (odštetu) za koju bi preuzimatelj kao novi poslodavac bio odgovoran na način na koji je inače odgovoran radnikov poslodavac kada radniku nezakonito otkáže ugovor o radu.

U konkretnom predmetu ugovor o radu gospođe *Juuri* bio je prenesen posljednjeg dana važenja kolektivnog ugovora koji se na nju kod ranijeg poslodavca primjenjivao. Kada joj novi poslodavac nije htio priznati prava prema tom kolektivnom ugovoru, ona je otkázala ugovor o radu izvanrednim otkázom.

U utvrđenim okolnostima Sud EU-a zauzeo je stajalište da država članica EU-a ne mora osigurati da radnik ima potpuno jednak pravni položaj kao i u situaciji kada mu poslodavac nezakonito otkáže ugovor o radu.

Zaključak

Do prijenosa ugovora o radu na novog poslodavca dolazi na temelju zakona kad se ispune zakonom propisane pretpostavke. Zbog toga je dovoljno radnika obavijestiti o tom prijenosu, nije potrebno donositi posebnu odluku, niti se za to posebno traži suglasnost radnika. U situacijama u kojima radnikov izvorni poslodavac nastavlja s postojanjem, iako to nije izričito propisano ZR-om, radniku treba priznati pravo da se protivi prijenosu svojeg ugovora o radu.

Isto tako, iako nije izričito propisano odredbama ZR-a, dopušteno je i ugovoriti primjenu odredbi o prijenosu ugovora o radu na novog poslodavca kad prema ZR-u ne bi bila riječ o prijenosu P/DP/GD/DGD.

Poslodavac je dužan prije donošenja odluke o prijenosu savjetovati se s radničkim vijećem. Mišljenje radničkog vijeća o prijenosu P/DP/GD/DGD ne može utjecati na konačnu odluku poslodavca o prijenosu, ali nesavjetovanje može dovesti do ništetnosti poslodavčeve odluke da prenese P/DP/GD/DGD.

Isto tako, poslodavac je dužan obavijestiti radničko vijeće i radnike o prijenosu, ali neobavješćivanje ne utječe na sam prijenos.

Nakon prijenosa ugovora o radu radnici zadržavaju razinu prava koju su imali u trenutku prijenosa.

Pravna zaštita neregistriranih znakova razlikovanja

Piše:
dr. sc.
Dragan Zlatović

prof. v. š.
Veleučilišta
u Šibeniku

1. Znakovi razlikovanja u sustavu prava industrijskog vlasništva

Pod pravom intelektualnog vlasništva podrazumijeva se skupni naziv za sve grane prava stvaratelja intelektualnih tvorevina i prava koja su u uskoj vezi s tim tvorevinama, odnosno kao zajednički naziv za dvije grane prava – pravo industrijskog vlasništva i autorsko pravo.¹

Prema čl. 1. st. 2. Pariške konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva, pravo industrijskog vlasništva uključuje inventivne patente, korisne modele, industrijske uzorke ili modele, tvorničke ili trgovačke žigove, uslužne žigove, trgovačka imena, oznake ili imena podrijetla i suzbijanje neloyalne utakmice. Pojam prava industrijskog vlasništva kao međunarodno

prihvaćeni *terminus technicus* označava granu prava koja obuhvaća pravne norme kojima se uređuju subjektivna prava i odnosi u vezi s navedenim nematerijalnim dobrima.²

Industrijsko vlasništvo u svom suvremenom određenju čine sljedeća prava: patenti, žigovi, industrijski dizajn, oznake zemljopisnog podrijetla i oznake izvornosti, topografija poluvodičkih proizvoda, te neloyalna konkurencija (zaštita od nepoštenog tržišnog natjecanja, neloyalna utakmica, nepošteno trgovanje).

Uz navedena prava intelektualnog, odnosno industrijskog vlasništva, nužno je voditi računa i o drugim pravima koja se često uvrstavaju

2 ČIZMIĆ, J., ZLATOVIĆ, D., *Komentar Zakona o žigu*, Faber & Zgombić, Zagreb, 2002., str. 7. Nužno treba dijeliti vlasništvo na stvarima od prava intelektualnog vlasništva kao rezultata intelektualnog djelovanja (nematerijalnim dobrima). Nositelji subjektivnih prava na nematerijalnim dobrima imaju na njima cjelovite privatnopravne ovlasti, jednako kao vlasnik na stvari, međutim radi se o pravima različitog sadržaja, a često su i konkurirajuća prava vlasništvu na stvari koja je označena žigom kao nematerijalnim dobrom i objektom prava intelektualnog vlasništva. Zbog toga se titulari prava na žig u našem pravu nominiraju nositeljima žiga, što odgovara tradiciji europskog kontinentalnog pravnog kruga kojem pripadamo, dok se pojam vlasnika žiga (*trademark owner*) rabi u okrilju anglosaksonskog prava, posebice u SAD-u. Ipak postoje i stajališta koja registrirana prava industrijskog vlasništva smatraju oblicima vlasništva. Tako PHILLIPS, J., *Trade Mark Law: A Practical Anatomy*, Oxford, 2003., str. 514. Isti autor upućuje na presudu Suda pravde EU-a u predmetu *The Queen v. Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd.* (C-491/01, od 10. 12. 2002.) u kojoj se, uz ostalo, navodi kako se vlasnička prava nositelja žigova ne mogu ograničiti, osim kada ta ograničenja odgovaraju ciljevima i interesima kojima nisu nerazmjerni i koji ne predstavljaju ometanje kojima se narušava sama suština zajamčenih prava. Preuzeto iz RAČKI MARINKOVIĆ, A., *Arbitražno rješavanje sporova iz područja žigova*, Pravo u gospodarstvu, br. 4/12, str. 1027.

1 JONES, A., SURFIN, B., *EC Competition Law – text, cases and materials*, sec. ed., Oxford University Press, 2004., str. 688.; VERONA, A., *Pravo industrijskog vlasništva*, Informator, Zagreb, 1978., str. 1.; HENNEBERG, I., *Autorsko pravo*, Informator, Zagreb, 2001., str. 3.; TRAMPUŽ, M., *Avtorsko pravo*, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2000., str. 13.; MARKOVIĆ, S., *Autorsko pravo i srodna prava*, Službeni glasnik, Beograd, 1999. str. 19.; BARTY, J. (ur.) i dr., *Pravo autorskie*, System prava prywatnego, Tom 13, Wydawnictwo C. H. Beck & Instytut Nauk Prawnych Pan, Warszawa, 2003., str.5.; ČIZMIĆ, J., *Intelektualno i industrijsko vlasništvo*, Pravo i porezi, br. 8., 2002., str. 26.; CORNISH, W. R., *Intelektualno vlasništvo – sveprisutno, ometajuće, nebitno?*, Omnilex, Zagreb, 2008., str. 12.

Termin "Intellectual Property" prvi put spominje se u presudi Circuit Courta američke države Massachusetts iz 1845. godine koju je presudio sudac Charles L. Woodbury u patentnom predmetu *Davoll et al. v. Brown*. Cit. BAKALIĆ, I., BLAČE, K., *Problem dokazivanja i izbora dokaznih sredstava u predmetima iz intelektualnog vlasništva*, 7. radionica: Aktualna pitanja i sudska praksa s područja intelektualnog vlasništva, Visoki trgovački sud RH, Zagreb, 2008., na internet stranici http://www.vtsrh.hr/index.php?page=conference&conf_id=2200&article_id=2209&lang=hr (26. 3. 2012.).

u tu granu prava, iako o tome nije postignut konsenzus ni u doktrini, a ni u propisima, bilo onima nacionalne, odnosno međunarodne razine. Posebice se to odnosi na oplemenjivačka prava³, *know how*⁴ i dr. U Republici Hrvatskoj dužna se pažnja posvećuje pravnoj zaštiti intelektualnog vlasništva, o čemu svjedoči novo moderno zakonodavstvo, usklađeno s preuzetim međunarodnim ugovorima i pravnom stečevinom prava Europske unije (franc. *acquis communautaire*), te praktične mjere zaštite u sklopu upravne i sudske zaštite koje se baziraju na suvremenim koncepcijama zaštite intelektualnog vlasništva.

Načelno, pravo industrijskog vlasništva uređuje tri kategorije društvenih pojava i odnosa i to:

- ljudsko duhovno stvaralaštvo (patent, topografije poluvodičkih proizvoda, oplemenjivačko pravo – pravo zaštite novih biljnih sorti, industrijski dizajn)
- znakove razlikovanja (žigovi, oznake zemljopisnog podrijetla, industrijski dizajn, tvrtka)
- suzbijanje neloyalne konkurencije (nepošteno trgovanje, neloyalna utakmica).

Prava industrijskog vlasništva, uz iznimku oznaka zemljopisnog podrijetla, privatna su prava, iako je izražena uloga državnih tijela u smislu stjecanja, odnosno registracije i ostvarivanja zaštite tih prava.

Patent je isključivo pravo koje štiti nositelja patenta u pogledu gospodarskog iskorištavanja izuma.⁵ Priznaje se za svaki izum iz bilo kojeg područja tehnike koji je nov, ima inventivnu razinu i koji se može industrijski primijeniti.⁶ Topografija poluvodičkog

proizvoda označava niz odgovarajućih slika, koja je nepromjenljivo oblikovana ili kodirana na bilo koji način, i: a) koja predstavlja trodimenzionalni uzorak slojeva od kojih je poluvodički proizvod sastavljen, i b) u kojem nizu svaka slika prikazuje uzorak ili dio uzorka površine poluvodičkog proizvoda na bilo kojem stupnju njegove izrade. Topografija se štiti isključivim pravima ako je rezultat vlastitoga intelektualnog napora njezina stvaratelja i ako nije uobičajena u industriji poluvodiča.⁷ Ovdje posebno navodimo znakove razlikovanja i to žig, industrijski dizajn, oznaku zemljopisnog podrijetla i tvrtku.

Prema čl. 2. Zakona o žigu (Narodne novine, br. 173/03, 54/05, 76/07, 30/09 i 49/11, dalje: ZOŽ RH), žigom se štiti svaki znak koji se može grafički prikazati (formalni aspekt definicije), pod uvjetom da je prikladan za razlikovanje proizvoda ili usluga jednog poduzetnika od proizvoda ili usluga drugoga poduzetnika (sadržajni aspekt definicije)⁸. Formalni aspekt definicije žiga sadržan je i u odredbi čl. 4. Uredbe Vijeća (EZ) 207/2009 o žigu Zajednice.⁹ Dakle, prema ovoj zakonskoj definiciji žig je subjektivno pravo iz područja industrijskog i intelektualnog vlasništva, koje za predmet zaštite uzima znak kojim nositelj žiga označava svoje robe ili usluge u gospodarskom prometu, čineći ih različitim od iste ili slične robe ili usluga drugog sudionika u gospodarskom prometu.¹⁰

Industrijskim dizajnom štiti se dizajn u onoj

3 Tako i MATANOVAC, R., *Novele zakona o pravima industrijskog vlasništva*, Informator, Novi informator, Zagreb, br. 5586, od 19. 9. 2007., str. 13. O oplemenjivačkom pravu (zaštiti novih biljnih sorti) detaljnije kod ZLATOVIĆ, D., *Izvori oplemenjivačkog prava*, Propisi. hr, Centar za management i savjetovanje, Zagreb, 2010., str. 7. i dalje.

4 Vidi PRICA, R., *Patent i know-how kao predmet ugovora o licenci*, Privredno-pravni priručnik, Beograd, 1965., br. 5., str. 32. O tome više kod ZLATOVIĆ, D. i dr., *Društvo s ograničenom odgovornošću*, pravni praktikum, Vizura, Zagreb, 2011., str. 615.

5 Zakon o patentu (Narodne novine, br. 173/03, 87/05, 76/07, 30/09, 128/10, 49/11 i 76/13, ZOP)

6 MARKOVIĆ, S. M., *Patentno pravo*, Nomos, Beograd, 1997., str. 161.; SLADOVIĆ, E., *Patentno pravo*, Zagreb, 1925., str. 21.

7 Zakon o zaštiti topografija poluvodičkih proizvoda (Narodne novine, br. 173/03, 76/07, 30/09 i 49/11, ZOZTPP)

8 Usp. ZLATOVIĆ, D., *Žigovno pravo*, Vizura, Zagreb, 2008., str. 39. i 40. Takve definicije poznaje i inozemna doktrina. V. MICHAELS, A., NORRIS, A., *A Practical Guide to Trade Mark Law*, fifth ed., Oxford University Press, 2014., str. 1. i 7.; KITCHIN, D., et al, *Kerly's Law of Trade Mark and Trade Names*, Thompson – Sweet & Maxwell, London, 2005., str. 10.; MOLLET-VIÉVILLE, T., *Absolute Grounds for Refusal*, u *European Community Trade Mark, Commentary to the European Community Regulations*, Hague, 1997., str. 184.

9 Council Regulation (EC) No 207/2009 of 26 February 2009 on Community Trade Mark (codified version), *OJ L 78, 24. 3. 2009., p. 1-42. Detaljnije u PUŠKARIĆ, M., O pravnim institutima europskog i međunarodnog prava žiga koji se primjenjuje na žig Zajednice*, *Hrvatska pravna revija*, Ingbiro, Zagreb, br. 2., 2014., str. 51.

10 Usp. MARKOVIĆ, S., *Pravo intelektualne svojine*, Službeni glasnik, Beograd, 2000., str. 144.

mjeri u kojoj je nov i u kojoj ima individualan karakter.¹¹ Dizajn znači vanjski izgled proizvoda u cijelosti ili dijela proizvoda koji proizlazi iz njegovih obilježja, osobito, crta, kontura (obrisa), boja, oblika, teksture i/ili materijala samog proizvoda i/ili njegove ornamentacije.

Oznaka zemljopisnog podrijetla je naziv regije, određenog mjesta ili, u posebnim slučajevima, naziv zemlje koji se rabi za označavanje proizvoda ili usluga koji potječu iz te regije, mjesta ili zemlje, te koji imaju određenu kakvoću, ugled ili drugo svojstvo koje se pripisuje tom zemljopisnom podrijetlu i čija se proizvodnja i/ili obrada, i/ili priprema, odvija u određenom zemljopisnom području.¹² Tim se pojmom označava i neka druga oznaka kojom se označava proizvod ili usluga koji potječu s određenoga zemljopisnog područja, ako ispunjava zakonske uvjete. Oznaka izvornosti je naziv područja, određenog mjesta ili, u posebnim slučajevima, naziv zemlje koji se rabi za označavanje proizvoda ili usluga koji potječu iz tog područja, određenog mjesta ili te zemlje, i čija je kakvoća, ili čija su svojstva, bitno ili isključivo nastala pod utjecajem posebnih prirodnih i ljudskih čimbenika određene zemljopisne sredine i njezina se proizvodnja, prerada i priprema u cijelosti odvija u tom zemljopisnom području. Oznakom izvornosti smatra se i naziv koji nije administrativni zemljopisni naziv određene zemlje, regije ili mjesta, a koji je dugotrajnom uporabom u gospodarskom prometu postao općepoznat kao naziv proizvoda koji potječe iz tog područja, ako ispunjava zakonom predviđene uvjete.

Tvrtka je ime pod kojim društvo posluje i sudjeluje u pravnom prometu.¹³ Kako se upravo

po tvrtki njen nositelj razlikuje od ostalih pravnih subjekata, temeljna funkcija tvrtke ogleda se u individualiziranju društva.¹⁴ Tvrtka trgovačkoga društva mora se jasno razlikovati od tvrtke drugoga trgovca upisane u trgovački registar kod istog registarskoga suda.¹⁵ Obvezni sastojci su oni za koje se propisuje da ih tvrtka mora sadržavati i bez kojih se tvrtka ne može upisati u sudski registar, jer nije valjana. To su naznaka kojom se pobliže obilježava ime društva, naznaka predmeta poslovanja, oznaka koja upućuje na tip društva, oznaka posebnog stanja ako se društvo u njemu nalazi, te sastojci koji se zahtijevaju za tvrtku društava osoba. Fakultativni sastojci tvrtke mogu se unositi uz uvjet da tvrtka time ne postane nepregledna i da ne sprječava jasno razlikovanje prema drugim tvrtkama. Tim se sastojcima tvrtku želi učiniti što različitijom od ostalih ili se želi istaknuti neka posebna svojstva, npr. starost tvrtke, predmet poslovanja, pripadnost nekoj grupaciji.

Karakteristično za sve navedene znakove razlikovanja jest to da je riječ o znakovima koji se stječu registracijom, odnosno upisom u registar kod nadležnog organa (Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske – za žig, industrijski dizajn i oznaku zemljopisnog podrijetla, odnosno trgovački sudovi za tvrtke). Ta se prava štite, uz ostalo, prvenstveno kroz modalitete građanskopravne zaštite koji su uređeni u posebnim propisima kojima se reguliraju ta prava.

2. Neregistrirani znakovi razlikovanja

Zakon o žigovima ne propisuje da se svi proizvodi odnosno usluge u poslovnom prometu

11 Zakon o industrijskom dizajnu (Narodne novine, br. 173/03, 76/07, 30/09 i 49/11, ZID)

12 Zakon o oznakama zemljopisnog podrijetla i oznakama izvornosti proizvoda i usluga (Narodne novine, br. 173/03, 76/07 i 49/11, ZOOZP)

13 Tako i BARBIĆ, J., *Pravo društava*, knjiga prva, Općio, Organizator, Zagreb, 1999., str. 254.; GORENC, V., *Trgovačko pravo, Društva*, Školska knjiga, Zagreb, 1996., str. 44.; GUHL, T., KOLLER, A., DRUEY, J. N., *Das Schweizerische Obligationenrecht*, achte Auflage, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich, 1995., str. 778.

14 Takvo zakonsko određenje pojma tvrtke poznaju i druga zakonodavstva, primjerice u njemačkom pravu par. 17. st. 1. *Handelsgesetzbuch*, odnosno u čl. 12. slovenskog Zakona o gospodarskih družbah (ZGD). Za detaljnije vidi kod SCHMIDT, K., *Handelsrecht*, 4. Auflage, Carl Heymanns Verlag KG, Köln-Berlin-Bonn-München, 1994., str. 344., odnosno IVANJKO, Š., KOCBEK, M., *Pravo družb – statusno gospodarsko pravo*, drugo izdanje, ČZ Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1996., str. 102.

15 Vidi čl. 11. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 – Odluka Ustavnog suda, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 111/12 i 68/13, dalje: ZTD).

moraju označiti žigom.¹⁶ Da bi određeni proizvod plasirao na tržište, odnosno da bi pružao određenu uslugu, poduzetnik ih ne mora označavati registriranim žigom. Po svojoj pravnoj prirodi žig je subjektivno, isključivo, monopolno, apsolutno pravo na nematerijalnom dobru, koje uključuje isključivu uporabu žiga (pozitivna komponenta) i zabranu zlouporabe i korištenja žiga od neovlaštenih osoba (negativna komponenta). Dakle, žig je pravo a ne obveza. Tako se na tržištu nalazi velik broj proizvoda označenih znakovima koji nisu prijavljeni niti registrirani kao žigovi.¹⁷ Ipak i za takve znakove karakteristično je bitno obilježje žigova, odnosno funkcija razlikovanja proizvoda ili usluga jednog poduzetnika od proizvoda i usluga drugog poduzetnika.¹⁸

Iako se radi o znakovima koji nisu registrirani i ne uživaju zaštitu propisanu ZOŽ-om, takvi znakovi nisu bez zaštite, jer u slučaju povrede takvih znakova koja potpada pod generalnu klauzulu, odnosno imenovane slučajeve nelojalne konkurencije, na temelju odredbi propisa o zaštiti od nelojalne konkurencije može se zahtijevati sudska zaštita.

Pariška konvencija za zaštitu industrijskog vlasništva iz 1883. godine (revidirana u Bruxellesu 14. prosinca 1900., u Washingtonu 2. lipnja 1911., u Hagu 6. studenoga 1925., u Londonu 2. lipnja 1934., u Lisabonu 31. listopada 1958. i u Stockholmu 14. srpnja 1967., te izmijenjena i dopunjena 28. rujna 1979.) uređuje u čl. 6. *bis* zaštitu općepoznatog (dobro poznatog ili notornog žiga – *well-known mark*), odnosno znaka koji je u gospodar-

skom prometu poznat za obilježavanje određene vrste proizvoda ili usluga, ali nije prijavljen ili registriran kao žig. Tako je propisano kako će zemlje Pariške unije *ex officio*, ako to dopušta njihovo zakonodavstvo, ili na zahtjev zainteresirane stranke, odbiti ili poništiti registraciju i zabraniti upotrebu žiga koji je reprodukcija, oponašanje ili prijevod koji bi mogao izazvati zabunu u odnosu na žig koji nadležno ovlašteno tijelo zemlje registriranja ili upotrebe smatra dobro poznatim žigom u toj zemlji i žigom osobe koja ima pravo služiti se Pariškom konvencijom, te žigom koji se upotrebljava za iste ili slične proizvode. Te se odredbe primjenjuju i onda kada je bitni dio žiga reprodukcija takva dobro poznatog žiga ili oponašanje koje može izazvati zabunu u pogledu tog žiga.

Općepoznati žig ne izlazi iz okvira opće i načelne povezanosti s određenom vrstom proizvoda ili usluga. Pri utvrđivanju je li znak općepoznati znak, uzima se u obzir upoznatost relevantnoga dijela javnosti sa znakom, uključujući i poznavanje do kojega je došlo promidžbom znaka. Relevantnim dijelom javnosti smatraju se stvarni i potencijalni korisnici robe odnosno usluga koje se obilježavaju tim znakom, kao i osobe uključene u distribucijske tokove te robe odnosno usluga.

Odredbom čl. 16. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (WTO TRIPS) propisano je kako se čl. 6. *bis* Pariške konvencije (1967) primjenjuje, *mutatis mutandis*, na usluge. U određivanju je li neki žig općepoznat, članice će uzeti u obzir prepoznatljivost žiga u dotičnom javnom sektoru, uključujući prepoznatljivost u samoj članici koja je stečena kao posljedica promocije žiga. Nadalje, čl. 6. *bis* Pariške konvencije (1967) primjenjuje se, *mutatis mutandis*, na robu ili usluge koje nisu slične onima za koje je registriran žig, pod pretpostavkom da bi uporaba tog žiga u svezi s takvom robom ili uslugama mogla upućivati na povezanost između takvih roba ili usluga i nositelja registriranog žiga, i pod pretpostavkom da bi interes nositelja registriranog žiga mogao pretrpjeti štetu takvom uporabom.

U čl. 6. st. 1. i 2. Zakona o žigu propisano je

16 Cit. VERONA, A., *Pravo industrijskog vlasništva*, Informator, Zagreb, 1978., str. 172.

17 Među takvim neregistriranim znakovima ističu se sve više tzv. privatne marke, čiji su titulari tržišni posrednici, koji angažiraju proizvođače za proizvodnju proizvoda kojima će marka biti dodijeljena. Privatne marke su sinonimi za one marke kojima upravlja netko drugi, a ne proizvođač. To su najčešće marke trgovaca i trgovačkih distributera, pa se vrlo često nazivaju i trgovačkim markama. Većina tih znakova u Republici Hrvatskoj nije registrirana, iako ima iznimaka (npr. privatna marka „K PLUS“ trgovačkog lanca Konzum registrirana je kao žig kod DZIV-a, reg. br. Z20090547). V. ČIRJAK, M., KRAJNOVIĆ, A., BOSNA, J., *Privatne marke*, Ekonomska misao i praksa, god. XXI, br. 2., 2012., str. 598.

18 VERONA, A., *op.cit.*

da se na temelju podnesenoga prigovora neće registrirati ni znak ako je istovjetan s ranijim žigom registriranim za istovjetne proizvode ili usluge, odnosno ako zbog njegove istovjetnosti ili sličnosti s ranijim žigom i istovjetnosti ili sličnosti proizvoda ili usluga postoji vjerojatnost dovođenja javnosti u zabludu, što uključuje vjerojatnost dovođenja u vezu s ranijim žigom, gdje se pod ranijim žigom, uz ostalog, podrazumijevaju i žigovi koji su na dan prijave za registraciju žiga ili, ako je zatraženo pravo prvenstva, na datum prava prvenstva zatraženog u prijavi, dobro poznati u Republici Hrvatskoj u smislu u kojemu se riječi „dobro poznat“ rabe u članku 6. *bis* Pariške konvencije.¹⁹

U tom smislu nositelj ranijeg prava može tražiti zaštitu podnošenjem prigovora na registraciju žiga (čl. 27. ZOŽ-a), odnosno pokretanjem postupka proglašenja žiga ništavima (čl. 49. ZOŽ-a). Žig ne može biti proglašen ništavim na temelju ranijega žiga koji ima ugled ako raniji žig nije stekao ugled u smislu članka 6. stavka 3. ZOŽ-a do datuma prava prvenstva kasnijega žiga.

Kako je riječ o znaku koji nije prijavljen, odnosno registriran, zaštita u slučaju povrede ne može se ostvarivati na temelju odredbi ZOŽ-a o građanskopravnoj zaštiti žiga, nego isključivo na temelju odredbi o nelojalnoj konkurenciji iz Zakona o trgovini.

Dizajn koji je zaštićen industrijskim dizajnom

19 V. judikate iz hrvatske sudske prakse: „Dakle, ovaj znak nije originalno rješenje tužiteljice, niti taj znak predstavlja novost na tržištu. Stoga činjenica da je tužiteljici priznato pravo na žig od strane Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo nije odlučujuća. Navedeni znak je dugo u uporabi prije nego je priznat tužiteljici.“ (VTS RH, Pž-1133/99 od 15. 6. 1999.) i „... žig ne daje nositelju pravo zabraniti trećim osobama uporabu u gospodarskom prometu njihova imena, prezimena, znaka ili trgovačkog imena i drugo, bez obzira na činjenicu što su ti podaci istovjetni sa žigom ili slični žigu, ili čine dijelove žiga, ali pod uvjetom da se oni koriste u skladu s ustaljenom trgovačkom praksom i poštenom tržišnom utakmicom. Kako tuženik, tužiteljjev zaštićeni znak koristi od 1996. godine, kao svoje trgovačko ime, što je četiri godine prije nego što je tužitelj to ime zaštitio kao znak, to je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da tuženik isti koristi u skladu s ustaljenom trgovačkom praksom.“ (VTS RH, Pž-8374/03 od 30. 9. 2003.)

bit će također pogodan i za autorskopravnu zaštitu od trenutka njegova stvaranja ili fiksanja u bilo kojem obliku, ako udovoljava uvjetima određenim zakonom koji uređuje područje autorskog i srodnih prava.²⁰ Dizajn koji nije zaštićen odnosno registriran u skladu s odredbama Zakona o industrijskom dizajnu ne ostvaruje zaštitu na temelju navedenog zakona, nego se može štititi kroz autorskopravnu zaštitu, ali i na temelju odredbi o sprječavanju nelojalne konkurencije.²¹

Osim registriranog industrijskog dizajna, zaštitu uživa i neregistrirani dizajn zajednice u skladu s odredbama ZID-a i Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 o dizajnu Zajednice. Naime, pod dizajnom Zajednice smatra se registrirani i neregistrirani dizajn kako je definiran u članku 1. stavku 1. Uredbe o dizajnu Zajednice. Prema odredbi čl. 1. st. 2.a Uredbe 6/2002, dizajn se štiti i neregistriranim dizajnom Zajednice, ako je učinjen dostupnim javnosti na način predviđen tom Uredbom. Prema čl. 7. st. 1. Uredbe 6/2002, smatra se da je dizajn bio učinjen dostupnim javnosti ako je objavljen slijedom registracije ili na drugi način, ili izložen, upotrijebljen u trgovini ili drukčije otkriven, i to na način da su ti događaji poslovnim krugovima specijaliziranim u dotičnom sektoru, a koji posluju unutar Zajednice, mogli biti poznati u redovitom poslovanju. Međutim, ne smatra se da je dizajn bio učinjen dostupnim javnosti samo zbog toga što je otkriven trećoj osobi pod izričitim ili prešutnim uvjetima tajnosti. Na zaštitu u slučaju povrede neregistriranog dizajna Zajednice primjenjuju se odredbe o zaštiti u slučaju povrede registriranog nacionalnog dizajna. Zbog toga, u skladu s odredbom čl. 17. st. 1. ZID-a, nositelj neregistriranog industrijskog dizajna ima isključivo pravo korištenja registriranoga dizajna i sprečavanja drugih osoba

20 Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13 i 127/14; ZAPSP)

21 Detaljnije o zaštiti dizajna VEDRINA, D., HORVATIĆ, K., SMILJANIĆ, D., *Pravna zaštita dizajnerskog stvaralaštva*, Prostor, vol. 5., br.1. (13), 1997., str. 179. i VEROVIĆ, M., *Osvrt na neke novosti kod odgovornosti za štetu kod povrede znakova razlikovanja u hrvatskom pravu*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 47., 4/2010., str. 903.

da se tim dizajnom koriste bez njegova odobrenja. Na temelju čl. 54. ZID-a, protiv osobe koja je neovlaštenim poduzimanjem neke od radnji iz članka 17. ZID-a povrijedila neregistrirani industrijski dizajn, nositelj industrijskog dizajna može tužbom postaviti tužbene zahtjeve iz čl. 54.-56.a ZID-a.

Dizajn koji je zaštićen industrijskim dizajnom bit će također pogodan i za autorskopravnu zaštitu od trenutka njegova stvaranja ili fiksanja u bilo kojem obliku, ako udovoljava uvjetima određenim zakonom koji uređuje područje autorskog i srodnih prava. Naime, prema odredbi čl. 5. st. 2. al.7. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (Narodne novine, 167/03, 79/07, 80/11, 125/11, 141/13 I 127/14; ZAPSP), autorska djela jesu osobito i djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna. Dizajn koji nije zaštićen odnosno registriran u skladu s odredbama Zakona o industrijskom dizajnu ne ostvaruje zaštitu samo na temelju odredbi navedenih zakona, nego se može štititi i na temelju odredbi o sprječavanju nelojalne konkurencije iz čl. 64. st. 1. al. 4. Zakona o trgovini.

Dakle, neregistrirani znakovi razlikovanja štite se prvenstveno u skladu s propisima o zaštiti od nelojalne konkurencije.

Područje nelojalne konkurencije (nelojalne utakmice, nepoštenog tržišnog natjecanja, nepoštenog trgovanja) uređeno je u Republici Hrvatskoj odredbama Zakona o trgovini (Narodne novine, broj 87/08, 96/08, 116/08, 76/09, 114/11, 68/13 i 30/14; dalje: ZOT). Zakon o trgovini donosi novine u području suzbijanja nelojalne konkurencije. Prvenstveno umjesto pojma nelojalne utakmice, nelojalne konkurencije ili nepoštenog tržišnog natjecanja, uvodi pojam nepoštenog trgovanja.²² U čl. 63. Zakona o trgovini propisuje se nova generalna klauzula, koja određuje da se pod nepoštenim trgovanjem podrazumijevaju radnje trgovca kojima se radi tržišnog natjecanja povrjeđuju dobri trgovački običaji. Dakle, moglo bi se površnom gramatičkom analizom zakonske odredbe Zakona o trgovini zaključiti kako nije više nužno iz de-

finicije tzv. generalne klauzule, da je riječ o radnji koja dovodi do štete ili može proizvesti štetu drugom sudioniku na tržištu ili široj zajednici. Međutim, odredbu čl. 63. Zakona o trgovini mora se tumačiti u povezanosti s odredbom čl. 65. istog Zakona koja izravno upućuje na sudsko ostvarivanje naknade štete koja nastaje kao posljedica djela nelojalne konkurencije.

Zakon o trgovini u čl. 64. donosi novu listu nelojalnih radnji koje naziva nepoštenim trgovanjem:

- prodaja robe ispod njezine nabavne cijene s porezom na dodanu vrijednost
- reklamiranje, oglašavanje ili ponuda robe ili usluga navođenjem podataka ili upotrebom izraza s kojima se iskorištava ugled drugog trgovca, njegovih proizvoda ili usluga, odnosno proizvoda drugog trgovca
- davanje podataka o drugom trgovcu, ako ti podaci štete ili mogu nanijeti štetu ugledu i poslovanju drugog trgovca
- prodaja robe s oznakama ili podacima ili izgledom koji stvaraju ili bi mogli stvoriti zabunu glede izvora, načina proizvodnje, količine, kakvoće ili drugih osobina robe
- radnje trgovaca usmjerene na prekid poslovnih odnosa između drugih trgovaca, ili koje sprečavaju ili otežavaju poslovne odnose drugih trgovaca
- neopravdano neispunjavanje ili raskidanje ugovora s pojedinim trgovcem kako bi se sklopio isti ili povoljniji ugovor s drugim trgovcima
- ugovaranje izvoza robe i usluga po nižoj cijeni ako je drugi trgovac već ugovorio izvoz takve robe i usluge po višoj cijeni čime se nanosi šteta tom trgovcu
- davanje ili obećanje darova, imovinske ili druge koristi drugom trgovcu, njegovom djelatniku ili osobi koja radi za drugog trgovca, kako bi se davatelju omogućila pogodnost na štetu drugog trgovca ili potrošača
- neovlaštena uporaba usluga trgovačkog putnika, trgovačkog predstavnika ili zastupnika drugog trgovca
- protupravno pribavljanje poslovne tajne

²² ZLATOVIĆ, D., *Nepošteno tržišno natjecanje i poslovna praksa*, Organizator, Zagreb, 2009., str. 67.

Čl. 64. Zakona o trgovini glasi „prodaja robe s oznakama ili podacima ili izgledom koji stvaraju ili bi mogli stvoriti zabunu glede izvora, načina proizvodnje, količine, kakvoće ili drugih osobina robe“ u sebi implicira zaštitu svih znakova razlikovanja, uključujući zaštitu registriranih žigova i neregistriranih znakova. Dakle, Republika Hrvatska prihvatila je uređenje neloyalne konkurencije kroz generalnu klauzulu i pozitivnu enumeraciju imenovanih slučajeva nepoštenog trgovanja, čime se slijedi njemačka tradicija u uređenju neloyalne konkurencije.

drugog trgovca ili bespravno iskorištavanje povjerene poslovne tajne drugog trgovca.

Zakonodavac je u odnosu na ranija rješenja imenovane slučajeve utvrdio tako da nema eksplicitne odredbe koja kao nepošteno trgovanje smatra i neovlaštenu uporabu žiga i marke. Doduše, radi se o tzv. pozitivnoj enumeraciji, odnosno *per exemple* uređenju koje samo navodi osobite slučajeve nepoštenog trgovanja, što znači da se u skladu s generalnom klauzulom mogu podvesti i drugi slučajevi izvan zakonom posebno navedenih slučajeva. Međutim, imenovani slučaj iz čl. 64. Zakona o

trgovini koji glasi „prodaja robe s oznakama ili podacima ili izgledom koji stvaraju ili bi mogli stvoriti zabunu glede izvora, načina proizvodnje, količine, kakvoće ili drugih osobina robe“ u sebi implicira zaštitu svih znakova razlikovanja, uključujući zaštitu registriranih žigova i neregistriranih znakova. Dakle, Republika Hrvatska prihvatila je uređenje neloyalne konkurencije kroz generalnu klauzulu i pozitivnu enumeraciju imenovanih slučajeva nepoštenog trgovanja, čime se slijedi njemačka tradicija u uređenju neloyalne konkurencije.

Prema čl. 65. Zakona o trgovini, naknada štete nastale zabranjenim radnjama nepoštenog trgovanja ostvaruje se u sudskom postupku, a tužbu može podnijeti trgovac koji je oštećen te komorska i interesna udruženja trgovaca. Pravo na tužbu zastarijeva protekom roka od jedne godine od dana kada tužitelj sazna za djelo i počinitelja, a najkasnije tri godine od dana izvršenja djela.

Uz tužbu radi naknade štete u slučaju neloyalne konkurencije, u Republici Hrvatskoj moguće je postaviti tužbeni zahtjev radi utvrđenja radnje neloyalne konkurencije, tužbeni zahtjev za sprječavanja daljnjeg vršenja radnje neloyalne konkurencije, tužbeni zahtjev za uklanjanje stanja stvorenog djelom neloyalne konkurencije, zahtjev za objavu presude i sl. Sporovi u povodu neloyalne konkurencije u Republici Hrvatskoj spadaju u stvarnu nadležnost trgovačkih sudova. Naime, prema članku 34b. st. 1. t. 9. Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14; dalje: ZPP) u vezi s odredbom čl. 21. Zakona o sudovima (Narodne novine, broj 28/13), trgovački sudovi u prvom stupnju sude, uz ostalo, i u sporovima u povodu djela neloyalne tržišne utakmice, kao i inače u sporovima glede prava intelektualnog vlasništva.²³

Dakle, moguća je koegzistencija žiga i istog ili sličnog neregistriranog znaka, gdje znak koji nije prijavljen odnosno registriran uživa zaštitu prvenstveno na temelju propisa o zaštiti od neloyalne konkurencije.

²³ V. presudu VTS RH, Pž-1639/94, od 29. 11. 1994., Zbornik Odluka VTS RH 1994.-2004., br. 9., odl. 595/III

Uživa li ovrhovoditelj, kao kupac nekretnine u ovršnom postupku, zaštitu kao i svaki drugi kupac?

I. UVOD

U jednoj reviziji¹, podnesenoj na temelju članka 382. stavak 2. ZPP-a (tzv "izvanredna revizija"), postavljeno je pravno pitanje sljedećeg sadržaja: "Uživa li ovrhovoditelj, kao kupac nekretnine u ovršnom postupku, zaštitu propisanu odredbom čl. 102. Ovršnog zakona kao i svaki drugi kupac?"

Radi se o nadasve zanimljivom pravnom pitanju koje u svakodnevnim postupcima ovrhe, zbog iseljenja ovršenika iz stana ili kuće koji su radi namirenja novčane tražbine ovrhovoditelja prodani na javnoj dražbi, ima svoju pravnu i socijalnu težinu, a posebice zbog činjenice da je prečesto riječ o jedinjoj nekretnini u kojoj ovršenik stanuje i koja je nužna za zadovoljenje njegovih osnovnih stambenih potreba, kao i potreba osoba koje je ovršenik po zakonu dužan uzdržavati.

U ovom članku prikazana je revizijska odluka u kojoj je odgovoreno na postavljeno pravno pitanje i koja nas je potaknula na razmišljanja o mogućim zakonodavnim rješenjima u budućem "pravednijem" propisivanju zaštite kupca kojemu je nekretnina dosuđena pravomoćnim rješenjem o dosudi.

U tom smislu mjerodavno pravo predstavlja sadašnje odredba članka 110. Ovršnog zakona (Narodne novine, br. 112/12, 25/13 i 93/14 – u daljnjem tekstu: OZ/12), odnosno nekadašnji članka 102. Ovršnog zakona (Narodne novine, br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/0., 194/03,

151/04, 88/05, 121/05 i 67/08 – u daljnjem tekstu: OZ). Obje zakonske odredbe imaju potpuno isti sadržaj.

Posebno ističemo da svrha ovog članka ni u najmanjoj mjeri nije u poticanju ili pomaganju onih ovršenika koji neodgovornim odnosom prema svojim obvezama dovode do postupka prisilnog namirenja vjerovnika i kojima ovršni postupak služi isključivo za zloporabe, odugovlačenja i onemogućavanje vjerovnika u naplati njihovih tražbina.

II. Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske br. Rev-648/13-3 od 23. rujna 2014.

U konkretnom slučaju, ovrha radi namirenja novčane tražbine provodila se prodajom ovršenikove nekretnine koja je, rješenjem broj Ovr-4809/99 od 15. svibnja 2001., dosuđena prvotuženiku, odnosno ovrhovoditelju kao kupcu, a potom je prvotuženik, na temelju pravomoćnog rješenja o dosudi tijekom 2001. zatražio uknjižbu prava vlasništva, koja je dozvoljena rješenjem Općinskog suda u Š. broj Z-4921/01 od 18. veljače 2005. Nakon toga je, na temelju pravnog posla s prvotuženikom i upisa u zemljišnu knjigu, vlasništvo te nekretnine stekao drugotuženik.

Naknadno je ovršenik pokrenuo parnicu posl. br. P-944/10 protiv ovrhovoditelja kao prvotuženika i treće osobe kao drugotuženika, i zapravo posljednjeg stjecatelja svoje nekadašnje (u ovrsi prodane) nekretnine. Odlučna tvrdnja tužitelja u toj parnici počivala je na nespornoj činjenici da je Trgovački sud u Z. pravomoćnim rješenjem broj Ovr-13792/99-63 od 7. srpnja 2003., dopustio ponavljanje postupka,

Piše:
dr. sc.
Dragan Katić

.....
sudac Vrhovnog suda
Republike Hrvatske

¹ Rev-648/13-3 od 23. rujna 2014. – Odluka je objavljena na internetskim stranicama sudske prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Ustavna tužba se odbija.

Obrazloženje

1. Ustavna tužba podnijeta je protiv rješenja Županijskog suda u Š., broj: Gž-618/2005 od 9. svibnja 2005. godine, kojim je odbijena kao neosnovana podnositeljeva žalba, te su potvrđena rješenja Općinskog suda u Š., broj: Z-4921/01 od 18. veljače 2005. i od 24. ožujka 2005. godine.

2. Podnositelj smatra da je osporenim rješenjima povrijeđeno njegovo ustavno pravo jednakosti pred zakonom zajamčeno člankom 14. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske. Povredu obrazlaže tvrdnjom da je rješenjem Trgovačkog suda u Z., broj: Ovr-13792/99 od 7. srpnja 2003. godine, dopušteno ponavljanje ovršnog postupka, te su ukinute sve pravne radnje u provedbi ovrhe. Podnositelj smatra da se odredba članka 102. Ovršnog zakona (Narodne novine, broj 57/96., 29/99., 42/00., 173/03., 194/03., 151/04. i 88/05.) na koju se Županijski sud u Š. poziva u obrazloženju osporenog rješenja, ne može primijeniti na konkretnu pravnu situaciju jer se ta odredba odnosi na kupce nekretnine koji nisu stranke u ovršnom postupku. Navodi da je smisao navedene odredbe Ovršnog zakona olakšati "unovčenje predmeta ovrhe i naplata tražbine ovrhovoditelja, a ne da se izigraju naknadna pravomoćna ukidanja ili izmjene rješenja o ovrsi između stranaka."

Ustavna tužba nije osnovana.

4. Iz spisa Općinskog suda u Š., broj: Z-4921/01 razvidno je da je u predmetu Općinskog suda u Š., broj: Ovr-4809/99 provedena javna dražba radi prodaje određene nekretnine, te da je ovrhovoditelj (J. B. GmbH iz A.), kao kupac nekretnine, uplatio kupovnu cijenu, nakon čega je donijeto rješenje Općinskog suda u Š., broj: Ovr-4809/99 od 15. svibnja 2001. godine, kojim je određeno da se nekretnina predaje kupcu, te da se u zemljišne knjige upiše pravo vlasništva na ime kupca. Zaključkom Općinskog suda u Š., broj: Ovr-4809/99 od 26. rujna 2001. godine, naloženo je Zemljišnoknjižnom odjelu tog suda postupanje po pravomoćnom rješenju o dosudi Općinskog suda u Š., broj: Ovr-4809/99 od 15. svibnja 2001. godine, upisom prava vlasništva nekretnine na ime J. B. GmbH iz A. (ovrhovoditelja) uz istodoban upis brisanja prava vlasništva podnositelja (ovršenika).

Osporenim rješenjem Općinskog suda u Š. od 24. ožujka 2005. godine, dozvoljena je uknjižba prava vlasništva na nekretnini koja je bila predmet ovrhe, na ime kupca.

Osporenim rješenjem Županijskog suda u Š., broj: Gž-618/2005 od 9. svibnja 2005. godine, odbijena je podnositeljeva žalba protiv prvostupanjskog rješenja te je navedeno rješenje potvrđeno.

U obrazloženju tog rješenja, Županijski sud ističe da je rješenje Općinskog suda u Š., broj: Ovr-4809/99 od 15. svibnja 2001. godine o dosudi nekretnine postalo pravomoćno 4. srpnja 2001. godine, te da je prvostupanjsko rješenje kojim je dozvoljena uknjižba prava vlasništva na spornoj nekretnini utemeljeno na mjerodavnoj odredbi Ovršnog zakona. Drugostupanjski sud ističe da prema odredbi članka 102. Ovršnog zakona, ukidanje ili preinaka rješenja o ovrsi nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi, ne utječu na pravo vlasništva kupca stečeno prema odredbi članka 101. Ovršnog zakona. Stoga taj sud smatra da činjenica što je pred Trgovačkim sudom u Zagrebu dozvoljeno ponavljanje ovršnog postupka, te činjenica da su ukinute sve do tada provedene radnje, nema pravnog značaja u konkretnom zemljišnoknjižnom postupku.

5. Prema odredbi članka 101. stavka 2. Ovršnog zakona, mjerodavnoj u konkretnom slučaju, nakon što kupac položi kupovninu i rješenje o dosudi postane pravomoćno, sud će zaključkom odrediti da se nekretnina preda kupcu i da se u zemljišnu knjigu upiše u njegovu korist pravo vlasništva. Tim zaključkom sud će odrediti i brisanje onih prava za koja je rješenjem o dosudi određeno da će se brisati iz zemljišne knjige.

Prema članku 102. Ovršnog zakona, ukidanje ili preinaka rješenja o ovrsi poslije pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine, ne utječu na pravo vlasništva kupca stečeno po odredbama članka 101. Ovršnog zakona.

Pravno stajalište navedeno u osporenim aktima nadležnih sudova zasnivaju se na pravilnoj primjeni mjerodavnog materijalnog prava (članaka 101. i 102. Ovršnog zakona) i na ustavnopravno prihvatljivom tumačenju tog prava. Ustavni sud utvrđuje da su nadležni sudovi, polazeći od činjeničnog stanja utvrđenog u postupku, obrazložili svoja stajališta iznesena u osporenim aktima, za koja je nedvojbeno da nisu posljedica proizvoljnog tumačenja i samovoljne primjene mjerodavnog materijalnog prava.

7. U odnosu na podnositeljevu tvrdnju iz ustavne tužbe da se odredba članka 102. Ovršnog zakona ne može primijeniti na konkretnu pravnu situaciju jer se odnosi samo na kupce nekretnine koji nisu stranke u ovršnom postupku, Ustavni sud ističe da prema Ovršnom zakonu, ovrhovoditelj može biti kupac nekretnine koja je predmet ovrhe, te da niti jedna odredba Ovršnog zakona ne isključuje primjenu članka 102. Ovršnog zakona u slučaju da je ovrhovoditelj kupac nekretnine. Stoga navedenu podnositeljevu tvrdnju Sud ocjenjuje neosnovanom.

stavio izvan snage rješenje o ovrsi od 7. listopada 1999. u dijelu kojim je određena ovrha, i ukinuo sve provedene ovršne radnje poduzete radi provedbe ovrhe u predmetu Općinskog suda u Š. pod brojem Ovr-4809/99. Parnica koju je pokrenuo ovršenik pravomoćno je završena prihvaćanjem tužbenog zahtjeva koji je glasilo:

“Nalaže se upis brisanja uknjižbe prava vlasništva tuženika T.f.u.m. a-h. d.o.o. za pružanje usluga u turizmu, sa sjedištem na adresi Z., M. 5, koje je upisano temeljem rješenja Općinskog suda u Š. od 28. prosinca 2006. broj Z-6046/02, u z. k. ul. broj 2867 na čest. zgr. 1606, u naravi hotel i dvor sa 1864 m², k. o. Vodice, te uspostava ranijeg zemljišnoknjižnog stanja koje je bilo prije ovih upisa, što znači upis prava vlasništva na ime i korist tužitelja.”

Pokazalo se da o spornom pitanju postoji različita praksa drugostupajskih sudova, slijedom čega je revizijski sud ocijenio da je postavljeno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Dakle, podnesena revizija sadržavala je određeno naznačeno pravno pitanje o čijem je rješenju ovisila odluka u sporu, s tim da je postavljeno pitanje, zbog različite prakse drugostupajskih sudova, bilo važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Osim toga, u konkretnom slučaju o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije bio zauzeo svoje pravno shvaćanje.

Revizijski sud je u spomenutoj revizijskoj odluci prihvatio reviziju tuženika i preinačio presude nižestupajskih sudova (kojima je bio prihvaćen tužbeni zahtjev) i u cijelosti odbio prije naznačeni tužbeni zahtjev.

Razlozi koje je pri tome obrazložio revizijski sud najbolje se mogu razumjeti i ocijeniti kroz sadržaj obrazloženja revizijske presude, koji u odlučnom dijelu glasi:

“U postupku pred nižestupajskim sudovima utvrđeno je:

- da je tužitelj Ž. H. d.o.o., Z., radi osiguranja tražbine tuženika J. B., GmbH prema R. d.o.o. iz Opatije (dalje: prvotuženik) dopustio uknjižbu hipoteke na svojim nekretninama upisanim u z. k. ul. br. 1606 k. o. Vodice;

- da je Trgovački sud u Z. pod brojem Ovr-13792/99 od 7. listopada 1999. na temelju vjerodostojne isprave odredio ovrhu na navedenim nekretninama tužitelja, tamo ovršenika, a provedbu ovrhe da je povjerio Općinskom sudu u Š.;

- da je Općinski sud u Š. proveo ovrhu te rješenjem broj Ovr-4809/99 od 15. svibnja 2001. nekretninu dosudio prvotuženiku, tamo ovrhovoditelju kao kupcu;

- da je prvotuženik na temelju pravomoćnog rješenja o dosudi tijekom 2001. zatražio uknjižbu prava vlasništva, koja je dozvoljena rješenjem Općinskog suda u Š. broj Z-4921/01 od 18. veljače 2005.;

- da je tuženik T.f.u.m. a-h. d.o.o. za pružanje usluga u turizmu (dalje: drugotuženik) kupoprodajnim ugovorom od 26. studenoga 2002. kupio sporne nekretnine, te na temelju tog ugovora i njegovog aneksa od 7. studenoga 2005. zatražio uknjižbu prava vlasništva koja je provedena u zemljišnim knjigama na temelju rješenja broj Z-6046/02 od 29. studenoga 2005.;

- da je Trgovački sud u Z. rješenjem broj Ovr-13792/99-63 od 7. srpnja 2003., koje je postalo pravomoćno 29. listopada 2003., dopustio ponavljanje postupka, stavio izvan snage rješenje o ovrsi od 7. listopada 1999. u dijelu kojim je određena ovrha te ukinuo sve provedene ovršne radnje poduzete radi provedbe ovrhe u predmetu Općinskog suda u Š. pod brojem Ovr-4809/99.

Pošavši od navedenog utvrđenja, nižestupajski sudovi zaključuju da je nakon donošenja rješenja Trgovačkog suda u Z. od 7. srpnja 2003., kojom su ukinute sve ovršne radnje u predmetu Općinskog suda u Š. pod brojem Ovr-4809/99, pa tako i rješenje o dosudi kao osnova uknjižbe, uknjižba pod brojem Z-4921/01 od 18. veljače 2005. neistinita, pa na temelju odredbe čl. 129. Zakona o zemljišnim knjigama (Narodne novine 91/96 – dalje: ZZK) tužitelju pružaju zaštitu njegovih knjižnih prava povrijeđenih tom uknjižbom.

Pritom uz obrazloženje da prvotuženik, kao kupac, ali ujedno i vjerovnik, nema zaštitu predviđenu odredbom čl. 102. Ovršnog zakona (Narodne novine 57/96 i 29/99 – dalje: OZ), jer on nije treća osoba, nižestupajski sudovi

otklonili su tvrdnje prvotuženika da ukidanje rješenja o ovrsi ne utječe na njegovo pravo vlasništva stečeno na temelju odredbe čl. 101. OZ. Uz obrazloženje da drugotuženik nije bio savjesni stjecatelj, da je rješenje o uknjižbi prava vlasništva drugotuženika doneseno 28. prosinca 2005., a tužba u ovoj pravnoj stvari da je podnesena 8. svibnja 2007., nižestupanjski sudovi zaključuju da nisu nastupile činjenice na temelju kojih bi povrijeđeno knjižno pravo i tako trebalo prestatu (čl. 129. st. 1. ZZK), te je odbio kao neosnovan istaknuti prigovor zastare.

Smatrajući ih važnim za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njihovoj primjeni tuženici postavljaju više materijalno-pravnih i postupovno-pravnih pitanja, od kojih za pitanje:

“Uživa li ovrhovoditelj, kao kupac nekretnine u ovršnom postupku, zaštitu propisanu odredbom čl. 102. OZ kao i svaki drugi kupac?”, ukazujući na različitu praksu županijskih sudova (rješenje Županijskog suda u Š. broj Gž-618/2005 od 9. svibnja 2005.), daju i dostatne razloge važnosti postavljenog pitanja za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Budući da o spornom pitanju postoji različita praksa županijskih sudova, te da je o navedenom pitanju shvaćanje izrazio i Ustavni sud Republike Hrvatske u odluci broj U-III-3779/2005 od 9. ožujka 2006.², povodom ustavne tužbe tužitelja Ž. h. d.o.o., Z., podnesene protiv rješenja Županijskog suda u Š. broj Gž-618/2005 od 9. svibnja 2005. kojim su potvrđena rješenja Općinskog suda u Š. broj Z-4921/01 od 18. veljače 2005. i 24. ožujka 2005. (između istih stranaka i u vezi iste uknjižbe), ovaj sud je ocijenio da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Odredba čl. 102. OZ, kojom je propisana zaštita kupca nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi glasi:

“Ukidanje ili preinaka rješenja o ovrsi poslije pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine ne utječu na pravo vlasništva kupca stečeno prema odredbama članka 101. ovog Zakona.”

U navedenoj odluci Ustavnog suda Republike

Hrvatske, vezano na primjenu odredbe čl. 102. OZ u konkretnoj pravnoj situaciji, uz obrazloženje da prema Ovršnom zakonu ovrhovoditelj može biti kupac nekretnine koja je predmet ovrhe, da niti jedna odredba Ovršnog zakona ne isključuje primjenu čl. 102. OZ u odnosu na ovrhovoditelja kao kupca nekretnine, izraženo je shvaćanje da ovrhovoditelj, kao kupac nekretnine u ovršnom postupku, uživa zaštitu propisanu odredbom čl. 102. OZ kao i svaki drugi kupac.

Budući da su nižestupanjski sudovi, u primjeni materijalnog prava iz čl. 102. OZ, zaključivši da pravo na zaštitu prava vlasništva nema kupac – ovrhovoditelj, te posljedično tome ocijenivši osnovanim tužbeni zahtjev za brisanje uknjižbe, izrazili pravno shvaćanje suprotno izraženom shvaćanju Ustavnog suda Republike Hrvatske o tom pitanju, osnovan je revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava. Slijedom iznesenog valjalo je na temelju odredbe čl. 395. st. 1. ZPP preinačiti nižestupanjske presude i tužbeni zahtjev kao neosnovan odbiti.”

Prema tome, u navedenoj revizijskoj odluci, koja svoju potporu nalazi i u citiranoj odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske, jasno je izraženo pravno shvaćanje prema kojem ovrhovoditelj kao kupac nekretnine u ovršnom postupku, nakon što mu je nekretnina dosuđena pravomoćnim rješenjem o dosudi, iako je rješenje o ovrsi zajedno s provedenim radnjama naknadno pravomoćno ukinuto, uživa zaštitu kao i svaki drugi kupac.

Kako je vidljivo, odlučan je razlog za takvu odluku činjenica da niti jedna odredba OZ-a ne isključuje primjenu članka 110. OZ/12 (ranije članak 102. OZ-a) u slučaju kad je ovrhovoditelj kupac nekretnine. To znači da poslije pravomoćnosti rješenja o dosudi, naknadno ukidanje ili preinaka rješenja o ovrsi više ni u čemu ne utječe na ovrhovoditeljevo pravo vlasništva stečeno dosudom³.

III. U prilog raspravi o drugačijim razmišljanjima o možebitnom sadržaju pravne norme iz članka 110. OZ/12

Međutim, neovisno od stanja u navedenom

2 U-III-3779/2005 – napomena: u posebnom okviru uz ovaj tekst nalazi se autorov izvadak iz te odluke

3 Tako i u Rev-747/09-2 od 31. kolovoza 2011., te u Gž-61/05 od 4. listopada 2007. ŽS u Rijeci i Gž-1146/01 od 24. siječnja 2002., ŽS u Koprivnici.

predmetu, u razmišljanjima o mogućim odgovorima na sporno pravno pitanje, nameće se i rješenje koje bi u budućnosti moglo poslužiti zakonodavcu u djelomično drugačijem određenju i cilju pravne norme iz članka 110. OZ/12.

Dosuda nekretnine u ovršnom postupku je poseban način stjecanja prava vlasništva, jer pravomoćnošću rješenja o dosudi prestaje dotadašnje pravo vlasništva i novi stjecatelj nekretnine (kupac) na taj način odlukom suda (bez uknjižbe stečenog prava) stječe pravo vlasništva dosuđene nekretnine.

Prema članku 126. stavak 1. i 2. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine, br. 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09 i 143/12 – u daljnjem tekstu: ZV⁴), odlukom suda ili drugoga tijela stječe se vlasništvo u slučajevima određenim zakonom, a na način i pod pretpostavkama određenim zakonom. Pravo vlasništva stječe se u trenutku pravomoćnosti sudske, odnosno konačnosti odluke druge vlasti, ako što drugo nije određeno zakonom, niti proizlazi iz cilja radi kojeg se odluka donosi. Konačno, prema odredbi iz članka 127. stavak 1. ZV-a, tko stekne pravo vlasništva nekretnine odlukom suda ili drugoga tijela, ovlašten je ishoditi upis stečenoga prava vlasništva u zemljišnoj knjizi.

Prema odredbi članka 108. stavak 1. i 3. OZ/12, u rješenju o dosudi nekretnine sud će odrediti da se, nakon pravomoćnosti toga rješenja i nakon što kupac položi kupovninu, u zemljišnu knjigu upiše u njegovu korist pravo vlasništva na dosuđenoj nekretnini te da se brišu prava i tereti na nekretnini koji prestaju njezinom prodajom. Zemljišnoknjižni sud⁵

obavit će upise iz stavaka 1. i 2. ovoga članka na temelju pravomoćnog rješenja o dosudi nekretnine i potvrde ovršnog suda da je kupac položio kupovninu u skladu s tim rješenjem. U slučaju iz članka 125. stavka 4. ovoga Zakona, sud će tu potvrdu izdati tek pošto kupac položi preostali dio kupovnine u skladu s rješenjem o namirenju.

Osim toga, ako je rješenjem o dosudi sud propustio odrediti da se u zemljišnoj knjizi brišu upisana prava i tereti, osim onih koji ostaju na nekretnini i poslije predaje nekretnine kupcu ili koje je kupac preuzeo, kupac može predložiti da sud u istom ovršnom postupku odredi brisanje tih prava i tereta (članak 126. OZ/12). Prema tome, vidljiva i čvrsta granica nakon koje više nema povratka u odnosu na stjecanje (i gubitak) prava vlasništva nekretnine koja je bila predmetom dosude, je trenutak pravomoćnosti rješenja o dosudi, nakon kojeg se nekretnina zaključkom suda predaje kupcu u posjed.

Jasno je da odredba članka 110. OZ-a služi zaštiti kupca kojem je dosudom u ovršnom postupku dosuđena nekretnina koja je bila predmetom prodaje, a time i pravnoj sigurnosti u odnosu na institut stjecanja prava vlasništva odlukom suda, zbog toga bi u načelu bilo pogrešno inzistirati na promjenama koje bi dovodile u pitanje opći cilj i svrhu takvog instituta.

Međutim, mišljenja smo da bi određene izmjene te pravne norme bile u interesu pravednijeg rješenja tog prijepora te bi, u krajnjem slučaju, na određen način slijedile sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu⁶ i Ustavnog suda Republike Hrvatske u odnosu na poštivanje doma u postupcima prisilnog iseljenja⁷ i konačno novim zakonodavnim rje-

dosude, kao i svi daljnji upisi koji su učinjeni s obzirom na njih.

6 Članak 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda – Pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života:

1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.
2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

7 Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-

4 U "Narodnim novinama" od 22. srpnja 2015., br. 81/15 objavljen je pročišćeni tekst ZV-a.

5 Prema članku 89. Zakona o zemljišnim knjigama (Narodne novine, br. 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08 i 126/10, u daljnjem tekstu: ZZK), (1) sud koji u ovršnom postupku donese odluku o tome tko je kupac na javnoj dražbi (rješenje o dosudi) naredit će po službenoj dužnosti da se dosuda prodane nekretnine zabilježi u zemljišnoj knjizi. (2) Nakon zabilježbe dosude moći će se prava steći daljnjim upisima protiv dosadašnjega vlasnika samo uz uvjet da dosuda izgubi učinak. (3) Kad na temelju pravomoćnoga rješenja o predaji nekretnine kupcu bude upisano pravo u njegovu korist, na prijedlog će se izbrisati svi upisi koji su bili provedeni protiv dotadašnjega vlasnika nakon zabilježbe

šenjima koja se odnose na ovršenikov gubitak prava na posjed nekretnine, odnosno sadašnja rješenja iz članka 127. stavak 2., 3. i 4. OZ/12. Prema tim novelama, ako prodana nekretnina predstavlja nekretninu u kojoj ovršenik stane, i koja je nužna za zadovoljenje osnovnih stambenih potreba ovršenika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati, ovršenik ima pravo korištenja nekretnine kao najmpri-mac godinu dana od dana donošenja zaključka o predaji nekretnine (članak 127. stavak 2. OZ/12 – novela iz Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona – Narodne novine, br. 93/14).

U tom smislu i prije svega, smatramo da ovrhovoditelja kao kupca ne bi trebalo apsolutno izjednačavati s kupcem nekretnine, odnosno s trećom osobom kojoj je nekretnina dosuđena. Ovrhovoditelj koji se pojavljuje kao kupac nekretnine i kojem je ona dosuđena neupitno ostaje ovrhovoditelj i nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi, dakle, samim time što je kupio nekretninu svog dužnika on nije prestao biti stranka u ovršnom postupku.

Prema odredbi iz članka 2. stavak 1. točka 2. OZ/12 izraz “ovrhovoditelj” označava osobu koja je pokrenula postupak radi ovrhe neke tražbine te osobu u čiju je korist taj postupak pokrenut po službenoj dužnosti, a prema toč. 6. te zakonske odredbe, izraz “stranka” označava ovrhovoditelja i ovršenika te predlagatelja osiguranja i protivnika osiguranja.

Istodobno, prema točki 7. te zakonske odredbe izraz “sudionik” označava osobu koja u postupku ovrhe ili osiguranja nije stranka, a u postupku sudjeluje zbog toga što se u njemu odlučuje o nekom njezinu pravu ili zbog toga što za to ima pravni interes.

Dakle, osnovne zakonske odredbe nikad ne poistovjećuju ovrhovoditelja s kupcem ili sudionikom ovršnog postupka, odnosno s nekom trećom osobom.

Osim toga, člankom 72. stavak 5. OZ/12, koji spada u zajedničke odredbe, propisano je da će se rješenjem o obustavi ukinuti sve provedene ovršne radnje, ako se time ne dira u stečena prava trećih osoba.

Ovrhovoditelj, uz ostalo, može preložiti novo sredstvo ili novi predmet ovrhe, može uspješ-

no zatražiti odgađanje ovrhe te bez pristanka ovršenika povući u cijelosti ili djelomice prijedlog za ovrhu i potom podnijeti novi prijedlog. On u svim slučajevima u kojima je na to ovlašten može podnositi pravne lijekove ili prijedloge kojima će posredno utjecati na brzinu, tijek i sudbinu postupka. Dakle, ovrhovoditelj na određen način i u mjeri u kojoj mu to omogućavaju zakonske odredbe, upravlja ovršnim postupkom (članak 5. stavak 3. te članci 40. i 66. OZ/12). To svakako daje mogućnosti ovrhovoditelju da na određen način i u mjeri u kojoj disponira postupkom, zlorabiti svoja ovlaštenja u eventualnom nastojanju da se domogne upravo određene nekretnine.

Iz navedenih zakonskih odredbi nedvojbeno proizlazi da ovrhovoditelj nije i ne može biti netko treći, odnosno treća osoba u čija se prava ne dira.

Prema tome, okolnost da je ovrhovoditelj istodobno i kupac nikako ne bi trebala utjecati na njegovu stranačku ulogu u postupku ovrhe, on zauvijek ostaje ovrhovoditeljem i kao takav stranka tog postupka, pa makar bio kupac kojem je nekretnina dosuđena na javnoj dražbi. To drugim riječima znači da ovrhovoditelj ne prestaje biti stranka samo zato što je kupio nekretninu ovršenika na javnoj dražbi, on time zapravo postaje samo ovrhovoditelj-kupac.

Dakle, ovrhovoditelj nije treća osoba – kupac nekretnine u postupku ovrhe, a niti se te postupovnopravne uloge trebaju toliko i tako poistovjetiti da ovrhovoditelj, iako je stranka od koje ovisi sudbina ovršnog postupka, uživa potpunu zakonsku zaštitu iz članka 110. OZ/12, koja je propisana za treće osobe – kupce u postupku ovrhe.

Konačno, protiv ovrhovoditelja se od strane ovršenika na temelju zakona mogu poduzimati različite radnje pa čak i nakon završetka postupka ovrhe⁸. Međutim, to nije moguće protiv kupca kao treće osobe ili nekog drugog sudionika postupka.

Tako se, nakon što je ovrha provedena, protiv ovrhovoditelja u istom ovršnom postupku može podnijeti prijedlog za protuovrhu sa za-

⁸ Uz ostalo, moguće je u zakonskom roku predložiti protuovrhu te u roku od trideset dana od završetka postupka podnijeti zahtjev za naknadu troškova postupka (14. stavak 6. i članak 62. OZ/12).

htjevom da vrati ovršeniku ono što je dobio ovrhom (članak 62. OZ/12).

Slijedom toga, ako je zakonom propisano da se protiv ovrhovoditelja mogu poduzeti određene radnje i nakon što je ovrha u tom postupku provedena, tada bi trebalo razmisliti o mogućnosti da se ovrhovoditelju-kupcu, nakon što je rješenje o ovrsi pravomoćno ukinuto i ako su ukinute sve provedene radnje ovršnog suda⁹, u postupku protuovrhe naloži vraćanje onog što je dobio¹⁰, odnosno nekretnine koju je kupio i koja mu je kao kupcu dosuđena pravomoćnim rješenjem o dosudi. Nekretnina postoji i moguće ju je vratiti pa nema zapreka za protuovrhu, jer nisu nastupile takve stvarne i pravne posljedice da vraćanje više nije moguće (članak 62. stavak 2. OZ/12). Uostalom, takvo razmišljanje nije novost, jer su u odnosu na mogućnosti protuovrhe i vraćanja nekretnine koja je prodana dosudom postojala takva razmišljanja i nekih pravnih teoretičara (prof. dr. sc. Siniša Triva¹¹).

Prema našem mišljenju, to bi bilo od odlučnog značenja i životno važno za ovršenike koji su u prodanoj nekretnini imali riješen svoj stambeni problem, a uspjeli su pravomoćno staviti izvan snage rješenje o ovrsi ili čak i samu ovršnu ispravu. Primjerice, ako je banka kao ovrhovoditelj kupila stan ili kuću ovršenika, ako bi ovršenik uspješno osporio ovršnu ispravu ili rješenje o ovrsi, ovrhovoditelj bi u protuovrsi, neovisno od pravomoćnog rješenja o dosudi i provedene uknjižbe u svoju korist, morao vratiti tu istu nekretninu ovršeniku i ne bi se mogao uspješno pozivati na odredbu iz članka 110. OZ/12. Istodobno ne bi bilo zapre-

ka niti za brisanje postojećeg upisa i uknjižbu prava vlasništva na ime ovršenika.

U protivnom, ovršenik bi svoja prava morao ostvarivati u eventualnoj parnici radi naknade štete u kojoj mu se, u pravilu, ne bi mogla dati odgovarajuća satisfakcija za izgubljeni dom.

Prema tome, uspjeh ovršenika u postupku protiv ovrhovoditelja, u kojem je osporavao ovršnu ispravu i rješenje o ovrsi, ne bi smio ostati bez očekivanog legitimnog rezultata, u protivnom bi svi instituti koji služe zaštiti ovršenika i njegovih interesa bili pravno bespredmetni i zapravo besmisleni. U situaciji kada više nema ni rješenja o ovrsi, a ponekad niti ovršne isprave na temelju koje je u krajnjem slučaju došlo do dosude nekretnine, bilo bi krajnje nepravedno onemogućiti vraćanje nekretnine ovršeniku, to tim više ako se radi o nekretnini u kojoj je zajedno s obitelji živio cijeli svoj život i u kojoj je zadovoljavao svoje osnovne stambene potrebe.

Jednako bi bilo i onda kada bi treća osoba uspjela u parnici radi proglašenja ovrhe nedopuštenom (ako ovrha nije bila odgođena iako je treća osoba zatražila odgodu u skladu s člankom 67. OZ/12). Takva osoba, istina, ne može zatražiti protuovrhu, ali se može poslužiti odgovarajućom tužbom (radi stjecanja bez osnove – kad je osnova naknadno otpala).

Opisane se radnje, međutim, ne bi mogle poduzeti protiv savjesnog kupca nekretnine koji je kao treća osoba dosudom stekao pravo vlasništva nekretnine koja je bila predmetom ovrhe, a niti bi se protiv takvog kupca (iz razloga zbog kojih se može zatražiti protuovrha) mogla uspješno okončati parnica s tužbenim zahtjevom za vraćanje kupljene nekretnine i promjenu upisa u zemljišnim knjigama (članak 110. OZ/12). Takav kupac nesporno uživa potpunu zaštitu stečenog prava vlasništva, jednako kao i onaj koji bi u međuvremenu, postupajući s povjerenjem u zemljišne knjige kao savjestan stjecatelj, pravnim poslom stekao nekretninu od ovrhovoditelja-kupca. Ovršenik bi se eventualno mogao obraniti i protiv svakog novog stjecatelja nekretnine ako bi tijekom postupka, pravnim lijekovima ili u nekom drugom postupku u kojem se osporava rješenje o ovrsi ili sama ovršna isprava, ishodio odgovarajuću mjeru osiguranja ili zabilježbu u zemljišnim knjigama.

9 Na takav se način stavlja izvan snage i rješenje o dosudi nekretnine u ovršnom postupku – dosuda zapravo gubi učinak – čl. 89. ZZK-a.

10 Samo ako u međuvremenu nije otuđio kupljenu nekretninu trećemu koji se istodobno može uspješno pozivati na načelo zaštite povjerenja u zemljišne knjige – članak 122. ZV-a.

11 prof. dr. sc. Siniša Triva: "Trebalo bi pledirati za protuizvršenje i ako je izvršni vjerovnik izvršenjem postigao upisivanje nekog prava u javnu knjigu. Ovo zbog toga što je suprotna radnja, tj. brisanje prava iz javne knjige – koja je predmet protuizvršenja – relativno jednostavna, kao i zbog toga što se, u pravilu, upisom u javnu knjigu (naročito u zemljišne knjige) stječu neka prava koja se brisanjem iz javne knjige mogu 'vratiti' izvršnom dužniku." – Sudsko izvršno pravo, autora S. Triva, M. Belajec i M. Dika, Informator, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 1984. (stranica 356.)

Slijedom toga, zaštita iz članka 110. OZ/12, prema našem mišljenju, ne bi trebala biti potpuna na način da pripada svakog kupca, naime, ona iznimno ne bi trebala biti pravo ovrhovoditelja-kupca budući da bi imala učinak samo u odnosu na kupca koji je treća osoba u ovršnom postupku i samo u odnosu na takvu osobu bila bi apsolutne prirode.

Uostalom, razlikovanje ovrhovoditelja od ostalih kupaca – trećih osoba nije nešto novo u zakonu. Tako je člankom 125. stavak 4. OZ/12 (rješenje o namirenju) propisano da će u slučaju iz članka 107. tog Zakona (kada je ovrhovoditelj jedini kupac nekretnine) sud rješenjem o namirenju utvrditi da je tražbina kupca koja se namiruje u ovršnom postupku u cijelosti ili djelomično namirena prebijanjem s ovršenikovom tražbinom za isplatu kupovnine. Ako je kupovina veća od iznosa na koji kupac ima pravo prema rješenju o namirenju, a ono što je kupac uplatio prema rješenju o dosudi ne pokriva cijeli iznos kupovnine koju je kupac dužan položiti, sud će u rješenju o namirenju odrediti rok u kojem će kupac biti dužan položiti razliku.

Međutim, ako kupac ne položi razliku u tom roku, sud će staviti izvan snage rješenje o namirenju i rješenje o dosudi te prodaju oglašiti nevažećom, ako ne budu ispunjeni uvjeti za donošenje rješenja iz članka 103. stavka 6. OZ/12.

Slijedom toga, moguće je da se i pravomoćno rješenje o dosudi stavi izvan snage od ovršnog suda ako ovrhovoditelj, koji je kupac i jedini vjerovnik koji se namiruje (članak 107. OZ/12), ne položi razliku između kupovnine i ovršne tražbine, tj. onda kad je kupovina veća od njegove tražbine.

Završno, smatramo da je, iz navedenih razloga, moguće i potrebno intervenirati u pravnu normu iz članka 110 OZ/12 i to tako da se na kraju, iza postojećeg teksta, umjesto točke stavi zarez i doda sljedeći tekst: "osim kada je kupac ovrhovoditelj."

IV. Zaključak

Kroz sadržaj revizijske odluke br. Rev-648/13-3 od 23. rujna 2014. dali smo odgovor na uvodno postavljeno pitanje koje se odnosi na primjenu nekadašnjeg članka 102. OZ-a, odnosno sada 110. OZ/12. Odgovor je dat u

konkretnoj pravnoj stvari, odnosno u činjeničnoj i pravnoj situaciji iz tog predmeta i glasi: ovrhovoditelj, u slučaju pravomoćne dosude nekretnine u ovršnom postupku, ako dođe do ukidanja ili preinake rješenja o ovrsi poslije pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine, uživa jednaku zaštitu stečenog prava vlasništva kao i svaki drugi kupac.

S druge strane, pokušali smo kritički sagledati i obrazložiti razloge za možebitno drugačiji sadržaj članka 110. OZ/12, jer nam se čini da bi razlikovanje ovrhovoditelja od kupca nekretnine kao treće osobe, u slučaju ukidanja ili preinake rješenja o ovrsi poslije pravomoćnosti rješenja o dosudi nekretnine, bilo ne samo "pravednije" rješenje za stranke iz ovršnog postupka, već bi dalo smisao i svrhu radnjama ovršenika upravljanim na eliminiranje rješenja o ovrsi i ovršnih isprava koje su dovele do ovrhe. U protivnom bi uspješno ukidanje ili preinacanje rješenja o ovrsi, iza kojeg stoje ne samo nastojanja stranaka već i brojne radnje sudova, ostalo bez učinka i legitimnih očekivanja pa čak i onda kada nema nikakvih drugih zapreka za provedbu protuovrhe koja bi se sastojala u tome da se ovršeniku vrati jedina nekretnina u kojoj stanuje i koja je nužna za zadovoljenje njegovih osnovnih stambenih potreba.

U tom je smislu ovaj članak tek pokušaj drugačijeg razmišljanja i kao takav prilog kritičkim raspravama o pravnom domašaju, pravednosti i budućnosti pravne norme iz članka 110. OZ/12.

Literatura:

- Grbin I.: *Zakon o parničnom postupku*, VI. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Pravo 77, Organizator, Zagreb 2012.
- Mihelčić G.: *Komentar Ovršnog zakona*, Pravo 85, Organizator, Zagreb 2015.
- Triva S., Belajec V., Dika M.: *Sudsko izvršno pravo*, Opći dio – drugo dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Informator, Zagreb 1984.
- Triva S., Dika M.: *Građansko parnično procesno pravo*, sedmo izdanje, Narodne novine, Zagreb, 2005.
- Triva S.: *Građansko parnično procesno pravo*, četvrto izdanje, Narodne novine, Zagreb 1980.

Kolokacije u jeziku prava

Stečaj i stjecaj – pravno udaljeni instituti, ali srodne riječi

U riječima stečaj i stjecaj, iako pripadaju različitim granama prava, prepoznavamo zajednički korijen – teći. Teče rijeka, a teku i kamate i rokovi – *they all run*. Rijeka teče od svog izvora, a kamate (na primjer) od dana donošenja presude. *A river runs from its source, and interest runs from the date judgment is given*. Parijski rok teče od dana dostave odluke ovršniku. *Time for voluntary performance runs from the date the decision is served on the judgment debtor*. Zastarni rok nastavlja teći nakon zastoja. *Limitation period resumes running after suspension*. Glagol *to run*, koji smo prvo naučili u značenju trčati, očito znači i teći. Povezanost glagola trčati i teći postat će nam jasnija ako se prisjetimo da u jednom hrvatskom dijalektu dijete koje trčkara odrasli ovako bodre: “Teci, teci” (s naglaskom na drugom slogu). Teći i trčati nisu, dakle, ni pojmovno tako udaljeni kao što nam se to u prvi mah čini.

Koliko su stjecaj kaznenih djela i stečaj trgovačkog društva – pravno udaljeni instituti – jezično bliski, jasno se vidi iz sljedećeg primjera: stjecaj kaznenih djela je na francuskom jeziku *concoure d'infractions*, a stečaj na njemačkom *Konkurs*. Što teče u stjecaju, to nam je jasno: teku istovremeno (istom radnjom, idealni stjecaj) ili uzastopno (više radnji, realni stjecaj) kaznena djela. A u stečaju paralelno teku tražbine više vjerovnika u odnosu na dužnikovu imovinu, ili – poslužimo se življom metaforom – vjerovnici „su-trče“ (konkuriraju) prema stečajnoj masi ne bi li što prije i u što većem stupnju namirili svoje tražbine.

Anglo-saksonsko pravo stjecaj kaznenih djela konceptualizira nešto drugačije. Njegovi nazivi za stjecaj ne oslanjaju se na ideju tijekom odnosno odvijanja (istovremenog ili uzastopnog), nego broja. Naziv za idealni stjecaj je *multiple*

offences (podrazumijeva se: *committed with one act*), a za realni *multiple counts* (podrazumijeva se: *of the same offence*). Stoga bi, na primjer, engleska rečenica *He is charged with three counts of theft* na hrvatskome glasila: Tereti ga se za tri kaznena djela krađe počinjena u stjecaju.

A sada nešto više o stečaju. U čudu se nađe hrvatski prevoditelj kada shvati da nasuprot hrvatskim propisima, koji razlikuju četiri vrste stečajnih vjerovnika (stečajni, razlučni, izlučni, vjerovnici stečajne mase), anglo-američko pravo razlikuje samo dvije vrste: *secured creditors* i *unsecured creditors*, dakle u doslovnom prijevodu osigurani i neosigurani vjerovnici. Moram kao prvo primijetiti da se moj hrvatski jezični osjećaj buni na ograničavanje naziva “stečajni vjerovnici” samo na vjerovnike obuhvaćene člankom 137. SZ-a. Očekivala bih, naime, da pridjev “stečajni” označava sve vjerovnike koji svoje tražbine ostvaruju kroz stečajni postupak. No, što je tu je. Moramo prihvatiti naziv za koji se opredijelio naš zakonodavac, ali da bismo mu pronašli primjeren prijevodni ekvivalent moramo znati što se pod tim nazivom krije. A pod njim se kriju oni vjerovnici koji se na engleskom uobičajeno nazivaju *unsecured creditors*. Je li onda pogrešno naše stečajne vjerovnike na engleskom nazvati (prijevod na koji ćete sigurno naići) *bankruptcy creditors*? Ma nije pogrešno, ali zašto ne olakšati posao strancu koji pokušava proniknuti u naše stečajno pravo? Zašto ga suočiti s nazivom *bankruptcy creditors* i prepustiti mu da čitajući članke 137.-146. sam zaključí: “Aha, razumijem, tu se misli na *unsecured creditors*.” Sličan prijevodni problem postavlja se i u odnosu na naziv osobna uprava. Je li pogrešno osobnu upravu iz našeg SZ-a na engleskom

Piše:

.....
Ivana Bendow
 prof.

O autorici
 Ivana Bendow podučava pravnički engleski jezik i sastavlja hrvatsko-engleski kolokacijski rječnik prava. Autorica je dvaju dvojezičnih frazeoloških rječnika u nakladi Školske knjige.

nazvati (prijevod na koji ćete sigurno naići) *personal administration*? Ma nije pogrešno, ali ako jednak institut (pardon – nema jednakih instituta, ima samo više ili manje podudarnih) postoji u anglo-američkom stečajnom pravu i ako se tamo naziva *debtor-in-possession*, čemu prevoditi doslovno, riječ po riječ? Doslovnost se protivi već i osnovnom načelu teorije prevođenja prema kojemu se prevode značenja, a ne riječi. Doslovnosti pribjegavamo samo onda ako se radi o institutima koji su toliko različiti da s pravom možemo reći kako određeni insti-

tut u drugom pravu ne postoji, pa posljedično ne postoji ni naziv. U tom slučaju naziv treba skovati, skrojiti ga od dostupnih jezičnih sastojaka.

U rječničkom dijelu ovoga priloga prošetat ćemo terminološki od stjecaja preko stečaja do svega što teče – parnica, rokova, kamata, kao i svega što u engleskome “trči”. Bit će možda ponekih iznenađenja i terminoloških rješenja koja bi bilo vrijedno pojasniti. Pojašnjenja moramo ostaviti za sljedeći susret na stranicama Odvjetnika.

idealni stjecaj multiple offences
realni stjecaj multiple counts
stečaj bankruptcy, insolvency
stečajno pravo bankruptcy law, insolvency law
stečajni zakon Bankruptcy Act, Insolvency Act
stečajna masa bankruptcy estate, insolvency estate
stečajni upravitelj a bankruptcy trustee, a trustee in bankruptcy
osobna uprava debtor-in-possession
stečajni vjerovnici unsecured creditors
različni vjerovnici secured creditors
izlučni vjerovnici creditors with the right of exclusion of assets
vjerovnici stečajne mase costs of the bankruptcy proceedings, bankruptcy administrative expenses and fees
prezaduženost over indebtedness, balance sheet insolvency
nesposobnost za plaćanje insolvency
prijeteća nesposobnost za plaćanje imminent insolvency
prijaviti tražbinu to file a claim, to file a proof of claim
prekid sudskih postupaka protiv dužnika koji su u tijeku u vrijeme otvaranja predstečajnog ili stečajnog postupka an automatic stay
e-Oglasna ploča sudova the courts' electronic notice board
tijekom redovitog poslovanja in the ordinary course of business

izvan redovitog poslovanja outside the ordinary course of business
redoviti tijek stvari the normal course of events
kamate teku interest runs, interest accrues
rok počinje teći time starts to run, the clock starts ticking
rok nastavlja teći time resumes to run
tijek zastare the running of the limitation period
prekinuti tijek zastare to interrupt the running of the limitation period
obustaviti tijek zastare to suspend the running of the limitation period
zastarni rok je istekao the limitation period has run out, the limitation period has expired
nastupila je zastara action is time-barred
jamstvo je isteklo the warranty has run out, the warranty has expired
mandat teče term of office runs
parnica teče a lawsuit is pending
stvarna služnost vezana je uz nekretninu real servitude runs with the land, real servitude attaches to the land
hipoteka prati nekretninu a mortgage runs with the land
kandidirati se za predsjednika to run for president
kandidiranje za javnu dužnost running for public office
voditi kampanju to run a campaign

Česti izrazi u jeziku prava

Priredio

dr. sc.
Marko Alerić
prof.

.....

Jedno od obilježja jezika prava koji je podstil poslovno-administrativnoga stila hrvatskoga standardnog jezika jesu i neki česti izrazi. Prednost takvih izraza jest u tome što oni zbog svoje čestotnosti autoru teksta znatno olakšavaju njegovo sastavljanje, a umanjuju mogućnost da autor teksta svojim improviziranjem, eksperimentiranjem, uvođenjem manje poznatih izraza, gramatičkom ili pravopisnom nepravilnošću tekst svjesno ili nesvjesno učini nerazumljivim, nepravilnim i/ili nejasnim. Česti izrazi korisni su i onima kojima je tekst namijenjen jer ih, zbog činjenice da su se s njima mogli više puta susresti, primatelji mogu lakše predvidjeti i razumjeti. Zbog toga je opravdano očekivati da upravo najčešći izrazi u jeziku prava budu ujedno i najrazumljiviji, najpravilniji i najjasniji. Naime, sigurno je da bi jezik prava trebao biti primjer i uzor razumljive, pravilne i jasne, nedvojbene jezične komunikacije. Nerazumljivi,

nepravilni i nejasni, dvojbeni izrazi često su uzrok brojnim problemima u jeziku prava i mogu imati brojne negativne i teško predvidive posljedice. Također je nužno i da jezik prava bude što je više moguće stabilan i trajan jer promjene u jeziku prava kao posljedicu mogu imati promjene u tumačenju sadržajno zapravo istih pravnih propisa. Zbog toga bez velike nužnosti, koja se npr. javlja kada je potrebno imenovati sadržaj za koji u jeziku prava nema odgovarajućeg izraza, u jezik prava nije potrebno uvoditi nove izraze, odnosno postojeće, ustaljene izraze zamjenjivati novima.

Slijede neki česti pravni izrazi u kojima se javljaju pogreške. Najprije će biti navedeni izrazi u kojima se javljaju pogreške, a zatim će pogreške biti ispravljene, odnosno naveden pravilan oblik izraza. U nekim će slučajevima biti i navedeno i gramatičko objašnjenje pravilnog izraza.

O autoru

Marko Alerić diplomirao je, magistrirao i doktorirao na studiju kroatistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gdje je izabran u znanstvenonastavno zvanje docenta. Sudjeluje na brojnim međunarodnim znanstvenim skupovima i objavljuje znanstvene i stručne radove iz područja jezikoslovlja.

Česti izrazi u jeziku prava u kojima se javljaju pogreške

Bila je zastupana od (strane) opunomoćenika.

– **Pravilno je:** *Bila je zastupana po opunomoćeniku.*

Uvjeti stupaju na snagu prodajom proizvoda od strane Prodavatelja.

– **Pravilno je:** *Uvjeti stupaju na snagu Prodavateljevom prodajom proizvoda.*

Bio sam zastupan po odvjetniku Ivan Ivić.

– **Pravilno je:** *Bio sam zastupan po odvjetniku Ivanu Iviću.* Naime, ime Ivan i prezime Ivić u rečenici se nalaze u lokativu i u skladu s tim trebaju imati odgovarajući oblik koji je različit od oblika u nominativu.

Pošiljka treba biti predana na ruke gospodina Petar Perić.

– **Pravilno je:** *Pošiljka treba biti predana na ruke gospodina Petra Perića.* Naime, i u navedenoj rečenici ime i prezime nisu u odgovarajućem padežu. Umjesto u nominativu pravilno trebaju biti u genitivu.

Obvezuje se na ispunjenje uvjeta u roku petnaest dana.

– **Pravilno je:** *Obvezuje se na ispunjenje uvjeta u roku od petnaest dana.*

Ugovor je potrebno potpisati u roku osam tjedana.

– **Pravilno je:** *Ugovor je potrebno potpisati u roku od osam tjedana.* Naime, ispred izraza petnaest dana, osam tjedana pravilno je upotrijebiti veznik od.

Ovaj ugovor sastavljen je u šest istovjetnih (jednakih, jednakovrijednih) primjeraka od čega dva primjerka zadržavaju ugovorne strane.

– **Pravilno je:** *Ovaj ugovor sastavljen je u šest istovjetnih (jednakih, jednakovrijednih) primjeraka od kojih svaka ugovorna strana zadržava po dva primjerka.*

Pravilnik stupa na snagu 1. siječanj 2016. (godine.)

– **Pravilno je:** Pravilnik stupa na snagu (se primjenjuje, se počinje primjenjivati) od 1. siječnja (s 1. siječnjem) 2016. (godine.) Naime, imenica *siječanj* u rečenici mora biti u odgovarajućem padežu, odnosno u genitivu, a ne u nominativu.

Javio se za raspravu po trećoj točki dnevnoga reda.

– **Pravilno je:** Javio se za raspravu o trećoj točki (u vezi s trećom točkom) dnevnoga reda.

Na sjednici se govorilo po pitanju ispunjenja preuzetih obveza.

– **Pravilno je:** Na sjednici se govorilo o ispunjenju preuzetih obveza.

Odlučili smo se na kupnju pod svaku cijenu. – **Pravilno je:** Odlučili smo se na kupnju po svaku cijenu (na svaki način).

Izjavila je da raspolaže s dovoljnim sredstvima. – **Pravilno je:** Izjavila je da raspolaže dovoljnim sredstvima.

O novim se dokazima raspravljao sa svojim odvjetnikom.

– **Pravilno je:** O novim je dokazima raspravljao sa svojim odvjetnikom

Potrebno je što prije uložiti prigovor na navedenu odluku.

– **Pravilno je:** Potrebno je što prije podnijeti prigovor (poslati, predati prigovor; prigovoriti) zbog navedene odluke.

Potrebno je uložiti prosvjed zbog nepoštivanja zadanog roka.

– **Pravilno je:** Potrebno je što prije prosvjedovati (poslati, predati prosvjed) zbog nepoštivanja zadanog roka.

Svoje je namjere očitovao kroz svoj govor.

– **Pravilno je:** Svoje je namjere očitovao u svom jučerašnjem govoru ili Svoje je namjere očitovao svojim jučerašnjim govorom.

Odluka je pala.

– **Pravilno je:** Odluka je donesena / odlučeno je.

Bio je osuđen za prometni prekršaj.

– **Pravilno je:** Bio je osuđen zbog prometnog prekršaja. Naime, uz glagol *osuditi* dolazi genitiv, a ne akuzativ.

Pravilno je *osuditi zbog čega*, a nije pravilno *osuditi za što*.

Čini nam se da sve ovisi od nas.

– **Pravilno je:** Čini nam se da sve ovisi o nama. Naime, uz glagol *ovisiti* zamjenica treba biti u lokativu.

Za eventualne informacije slobodno nas kontaktirajte

– **Pravilno je:** Ako su Vam potrebne informacije, molimo Vas da nam se javite. Naime, uz glagol *kontaktirati* pravilno dolazi instrumental, a ne akuzativ.

Uspjeh je bio gotovo siguran bez obzira što još nije bilo sve učinjeno.

– **Pravilno je:** Uspjeh je bio gotovo siguran bez obzira na to što (iako) još nije bilo sve učinjeno.

Na osnovu članka / člana 39. Statuta Turističke zajednice...

– **Pravilno je:** Na osnovi članka / člana 39. Statuta Turističke zajednice... Naime, imenica *osnova* jest imenica ženskoga roda i sklanja se u obliku: *osnova, osnove, osnovi, osnovu, osnovom*. U izrazu *na osnovu* imenica *osnova* nepravilno se sklanja kao imenica muškoga roda: *osnov, osnova, osnovu, osnovom, osnovom*.

Presuda je donesena bez da su saslušani ključni svjedoci.

– **Pravilno je:** Presuda je donesena a da nisu saslušani ključni svjedoci. / Presuda je donesena bez saslušavanja ključnih svjedoka. Naime, izraz *bez da* u hrvatskome je jeziku nepravilan jer je *bez* prijedlog, a ne veznik. Zbog toga *bez* ne može doći uz riječ *da*. Izraz *bez da* pravilno je zamijeniti negativnom rečenicom s veznicima: *a, makar, iako ili premda*.

Prvi puta je to predloženo prije mjesec dana.

– **Pravilno je:** Prvi put je to predloženo prije mjesec dana. Naime, iza broja *prvi*, koji je u nominativu, i riječ *put* treba biti u nominativu. Dakle, u nominativu je pravilno *prvi put*, a zatim u ostalim padežima: *G prvog puta, D prvom putu, A prvi put* itd.

Nasuprot mojem očekivanju proces je trajao vrlo kratko.

– **Pravilno je:** Nasuprot mojem očekivanju proces je trajao vrlo kratko. Naime, iza veznika *nasuprot* izraz *moje očekivanje* treba biti u dativu: *mojem očekivanju*. Slično i u množini nije pravilno: *nasuprot mojih očekivanja* nego *nasuprot mojim očekivanjima*.

Smetala me činjenica da nam nije omogućen uvid u sudsku dokumentaciju.

– **Pravilno je:** Smetala mi je činjenica da nam nije omogućen uvid u sudsku dokumentaciju. Naime, iza glagola *smetati* zamjenica treba biti u dativ, a ne u akuzativu. Zato nije pravilno *smeta me* nego *smeta mi*.

Neusklađenost Zakona o kaznenom postupku s europskim pravom i posljedice neusklađenosti

Uvod

Kad bismo na internetskom pretraživaču zakonodavstva Europske unije, EUR-Lex, pokušali pronaći nacionalne provedbene mjere za Direktivu o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji¹ (dalje u tekstu: Direktiva o oduzimanju imovinske koristi), u rubrici "Republika Hrvatska" naišli bismo na prazan prostor. Identična situacija bi nas zatekla i u slučaju pretraživanja provedbenih mjera za Direktivu o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP² (dalje u tekstu: Direktiva o minimalnim pravima žrtava).

Nepostojanje domaćih propisa koji bi ove dvije direktive ugradili u nacionalni pravni sustav ukazuje se kao problem ako su rokovi za implementaciju istekli. Upravo takva situacija trenutačno egzistira, s obzirom na to da je rok za provedbu Direktive o oduzimanju imovinske koristi istekao 4. listopada 2015., a za provedbu Direktive o minimalnim pravima žrtava 16. studenog 2015. godine

Domaći napori za provedbu direktiva

S obzirom na datume donošenja direktiva, vremena za donošenje implementacijskih mjera bilo je i više nego dovoljno. Ipak, konkretni koraci poduzeti su tek pred kraj provedbenog

- 1 Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji
- 2 Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP

roka, u vidu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (dalje u tekstu: Nacrt), koji je prvenstveno motiviran obvezom usklađenja domaćeg kaznenog zakonodavstva s pravnim stečevinama Europske unije.

Nacrt, dostavljen i Hrvatskoj odvjetničkoj komori od Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, predlaže izmjenu i dopunu ukupno 89 članaka Zakona o kaznenom postupku (dalje u tekstu: ZKP), što bi predstavljalo sedmu novelu tog zakona. Ovaj tekst ne zalazi u problematiku sadržaja Nacrta i pitanja potpunosti, odnosno pravilnosti provedbe navedenih direktiva kroz tekst Nacrta, međutim činjenica je da do dana isteka implementacijskih rokova, Sabor nije izglasao izmjene i dopune ZKP-a sukladno tom Nacrtu niti prema nekom drugačijem prijedlogu.

Pravne posljedice neprovedbe direktiva – primjena pred domaćim tijelima

Zahvaljujući kombiniranom djelovanju izravnog učinka i nadređenosti prava Europske unije, stvorenima kroz praksu Europskog suda pravde, te potvrđenima kroz Ustav Republike Hrvatske (Glava VIII-Europska unija, a pogotovo članci 143. alineja 2. i članak 145.), u opisanoj situaciji otvara se mogućnost za neposrednu primjenu navedenih direktiva pred domaćim sudovima. To znači da se direktive mogu izravno primijeniti

Piše:

.....
Hana Lasan,
 odvjetnička
 vježbenica

pred domaćom sudovima u svom originalnom tekstu, jer Republika Hrvatska nije ispunila svoju obvezu da ostvari njihov regulatorni cilj ugrađujući njihove odredbe u jedan ili više domaćih propisa. Dovoljno je da se subjekt kojem direktiva dodjeljuje određena subjektivna prava pozove na nju u postupku pred nadležnim tijelom. U slučaju da je neka odredba direktive u suprotnosti s domaćim propisima o istom pitanju, nadređenost europskog prava nalaže izuzimanje iz primjene takve domaće norme.

Izravna primjena direktiva trenutno je moguća jedino u vertikalnom pravnom odnosu (fizička ili pravna osoba se poziva na primjenu direktive u odnosu na Republiku Hrvatsku), a ne i u horizontalnoj³, ili obrnuto – u vertikalnoj pravnoj situaciji⁴. Pritom se Europski sud vodi sljedećom logikom: država se ne može pozivati i ne može imati koristi od vlastitog propusta da implementira direktivu (načelo *estoppel*)⁵. Dakle, pojedinac ne izvodi svoje subjektivno pravo direktno iz direktive, već posredno, putem *obveze* države da direktivu provede.⁶

Upravo zbog ograničenja izravnog učinka direktiva na vertikalne pravne odnose, Europski sud, s ciljem da unaprijedi efikasnost direktiva, vrlo ekstenzivno tumači pojam "države" (članice EU-a) za potrebe primjene izravnog učinka neimplementiranih direktiva. Tako u predmetu *Foster*⁷ definira državu, smatrajući državom sva tijela koja su ili u *nadležnosti* države ili pod nekom vrstom *kontrole* države, ili pak imaju takve *ovlasti* kakve pojedinci uobičajeno nemaju. To znači da, za potrebe izravnog učinka direktiva, državom možemo smatrati i javne ustanove i javna poduzeća, kao i da je odnos u kojem država prema pojedincu nastupa *iure gestionis* također otvoren za izravne učinke direktiva.

U slučaju kad neimplementirane direktive ne bi

imale opisane učinke – direktive bi kao pravni instrumenti Europske unije bile nedjelotvorne, odnosno pojedinci od njihova postojanja ne bi imali nikakve koristi (sve do trenutka kad budu prenesene u nacionalno pravo).

Ipak, izravni učinak mogu imati samo one odredbe direktiva koje su dovoljno precizne, jasne i bezuvjetne. Takvima se smatraju i one norme koje traže interpretaciju, pod uvjetom da su za tumačenje ovlaštena tijela primjene, prvenstveno sudovi. Također, zahtjev nacionalnog suda za interpretacijom europske norme u prethodnom postupku ne čini normu nejasnom u smislu da bi sprječavala njezin izravni učinak. Pod standardom "jasna, precizna i bezuvjetna norma" podrazumijeva se da primjena norme ne ovisi o izboru političke naravi (izboru nositelja prava ili obveza, sadržaja prava ili obveza), u kojem slučaju ne postoje uvjeti za izravni učinak odredbe direktive.

Moguće sankcije za Republiku Hrvatsku – infrakcijski postupak

Osim mogućih nedoumica i problema na području primjene neprovedenih direktiva u konkretnim situacijama, Republika Hrvatska treba biti svjesna i mogućnosti da svaki sistemski propust u provedbi prava EU-a, pa tako i ovaj, može dovesti do financijske odgovornosti države.

Naime, Europska komisija prati prenošenje direktiva u nacionalne pravne sustave država članica. One su dužne Europsku komisiju obavijestiti o nacionalnim provedbenim mjerama i dostaviti joj tekstove tih mjera (propisa). Nakon toga Europska komisija provjerava može li se poduzetim mjerama na nacionalnoj razini postići zadani cilj direktive. Ako država članica ne obavijesti pravovremeno Europsku komisiju o nacionalnim mjerama za prenošenje direktiva ili ako se mjere utvrde nedovoljnima, Europska komisija može poduzeti određene korake.

Generalno gledajući, Europska komisija (čuvarica Ugovora) bdije nad provedbom prava EU-a i kontrolira ispunjavaju li države članice preuzete obveze. Ako detektira problem takve prirode, Europska komisija je na temelju čl. 258. i čl. 260. Ugovora o funkcioniranju Europske unije ovlaštena (ali ne i dužna) protiv države članice pokrenuti infrakcijski (povredbeni) postupak. Ako Europska komisija smatra da je neka od

3 Subjekti pravnog odnosa su pojedinci (pravne ili fizičke osobe) – i na strani nositelja subjektivnog prava i na strani nositelja obveze

4 Pravna situacija u kojoj se država poziva na izravnu primjenu direktive protiv pojedinca. Država se ne može pozvati na neimplementiranu direktivu u vlastitu korist.

5 Vidi predmet *Publico Ministero v. Tulio Ratti*, 148/78, (1979) ECR 1629.

6 U horizontalnoj pravnoj situaciji, pojedinac ne može izvesti subjektivno pravo iz direktive, jer direktiva ne može izravno stvarati obveze za pojedince, već isključivo za države.

7 Predmet *Foster v. British Gas plc*, C-188/89, (1990) ECR I-5709

država članica propustila ispuniti neku od obveza koje proizlaze iz osnivačkih ugovora (Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije), notificirat će državu i dati joj mogućnost da se izjasni, a nakon toga donijet će obrazloženo mišljenje. Ako država ne postupi u skladu s tim mišljenjem, Europska komisija može predmet izložiti Europskom sudu. Ako i taj sud zauzme stav da je država članica propustila ispuniti neku od obveza preuzetih osnivačkim ugovorima, donijet će deklaratornu presudu u tom smislu, a država će biti dužna poduzeti nužne mjere u skladu s presudom Europskog suda pravde.

Ako i nakon toga Europska komisija bude smatrala da država nije poduzela naložene nužne mjere, ona može ponovno predmet podnijeti Europskom sudu pravde sa zahtjevom za kondemnatornu presudu, predlažući prikladan iznos novčane kazne. Temeljem takvog zahtjeva, Europski sud pravde može kazniti državu članicu za neispunjavanje obveza predviđenih njegovom presudom.

Postoji mogućnost da se takav postupak provede i da se država članica sankcionira i na inicijativu jedne od država članica koja prijavi drugu državu članicu Europskoj komisiji, odnosno Europskom sudu pravde, zbog neizvršavanja obveza preuzetih osnivačkim ugovorima.

Zaključak

Članstvo države u Europskoj uniji nosi sa sobom obveze koje su članice dužne izvršavati, poštujući pritom zadane rokove. Postojeća situacija ukazuje na očiti nedostatak ažurnosti odgovornih tijela za izradu nacрта i donošenje propisa potrebnih za transponiranje direktiva u domaće pravo. Neophodno je da se domaće pozitivno zakonodavstvo što prije uskladi s pravom Europske unije, konkretno, da se Direktiva o oduzimanju imovinske koristi i Direktiva o minimalnim pravima žrtava ugrade u domaće propise, kako bi se izbjegle sve nedoumice u primjeni istih pred domaćim tijelima, kao i da bi se otklonila mogućnost formalnih sankcija.

IUS-INFO®

Dani hrvatskog insolventijskog i ovršnog prava

Zagreb, 21. i 22. siječnja 2016.

Hotel Sheraton

Na Danima hrvatskog insolventijskog i ovršnog prava vrhunski pravni stručnjaci razmotrit će i predstaviti aktualne teme vezane uz stečajni i predstečajni postupak, potrošački stečaj te ovršni postupak kroz zakonske i podzakonske propise Republike Hrvatske, relevantne europske uredbe te aktualnu sudsku praksu.

Prijavite se!

<http://savjetovanje.iusinfo.hr/>

IUS SOFTWARE d. o. o.

Tel. 01 5999 918

Fax. 01 5999 919

e-mail: savjetovanje@iusinfo.hr

Dana 18. studenoga 2015. godine pred predsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

LOVRO BADŽIM
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

IVANA BALENOVIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

MARIJO BAŠURA
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u SPLITU.

**KARMEN BOBAN
JEROLIMOV**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

DUJE ČULIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u SPLITU.

DANIEL ČUKUŠIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

ZLATKO ILIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9.
studenog 2015.
godine, sa
sjedištem ureda
u POREČU.

**SNJEŽANA
JOVANOVIĆ
PUCEK**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u RIJECI.

BORIS JUG
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

DARIO KLASIĆ
Odobren upis na
sjednici Izvršnog
odbora 9.
studenog 2015.
godine, sa
sjedištem ureda
u KRAPINI.

**MATIJA
MARKUŠIĆ**
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u KOPRIVNICI.

MARTINA MAŠIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

SINIŠA MILEVOJ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
12. listopada
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u PULI.

FRAN PELICARIĆ
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u ZAGREBU.

GORAN RAC
Odobren upis
na sjednici
Izvršnog odbora
9. studenog
2015. godine, sa
sjedištem ureda
u OSIJEKU.

HRVOJE RAIĆ
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u SPLITU.

**KREŠIMIR
 SLIPEČEVIĆ**
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZAGREBU.

SANJA SMONTARA
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u VARAŽDINU.

MAJA STANIN
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZAGREBU.

ZINAJDA STUHNE
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u SISKU.

KREŠO ŠČULAC
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u RIJECI.

JASMINKA VUKIĆ
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ZADRU.

NIKOLA ŽGANEC
 Odobren upis
 na sjednici
 Izvršnog odbora
 9. studenog
 2015. godine, sa
 sjedištem ureda
 u ČAKOVCU.

*Predsjednik HOK-a
 Robert Travaš
 s novim članovima*

Stanko Vujčić (1961. – 2015.)

Poštovana obitelji, dame i gospodo, kolegice i kolege, dobio sam tešku i časnu dužnost da se u ime Hrvatske odvjetničke komore i svih odvjetnika i odvjetnica Odvjetničkog zbora Brodsko-posavske županije oprostim od našeg uvaženog i dragog kolege i prijatelja Stanka Vujčića.

Iako smo znali da Stanko ima ozbiljnih poteškoća sa zdravljem, ipak smo s nevjericom primili vijest da nas je naš dragi kolega zauvijek napustio.

Stanko je rođen 1. lipnja 1961. godine u Našičkom Markovcu, do svoje šeste godine živio je u Donjim Andrijevcima, a osnovnu školu, Gimnaziju Matija Mesić i Glazbenu školu završio je u Slavonskom Brodu. Nakon završene gimnazije upisao je Pravni fakultet u Osijeku, na kojem je i diplomirao 1988. godine, uz punu podršku svojih roditelja Stanka i Darinke-Marije te braće Dražena i Marija.

Stanko se zaposlio 1988. godine u SOUR-u Jasinje gdje je radio u pravnoj službi, a od 1990. do 1994. god. bio je rukovoditelj Odjela općih pravnih i kadrovskih poslova u tvrtki Voće export-import. Godinu dana proveo je u tvrtki Marcel d. o. o. u Slavonskom Brodu, da bi se konačno 1. veljače 1995. godine upisao u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore i otvorio samostalni odvjetnički ured u Slavonskom Brodu.

Svoje bogato stručno znanje i životno iskustvo nesebično je prenosio na mlađe kolege i zalagao se za profesionalnu i stručnu pravednost, ne samo u sporovima, nego i u odnosima među prijateljima i znancima.

Stanko je bio aktivni sudionik Domovinskog rata od prosinca 1991. do kraja 1992. godine i proveo je 243 dana u borbenom sektoru kao pripadnik 139. Brigade Hrvatske vojske. Za svoje zasluge u Domovinskom ratu, odlukom Predsjednika Republike odlikovan je Spomenicom domovinskog rata.

Sa svojom životnom suputnicom Gordanom, s kojom je dijelio sve svoje radosti brige i probleme, sklopio je brak 1990. godine. Iste godine dobili su sina Marinka, a tri godine kasnije i kćer Marinu. Stanko je bio izuzetno omiljen među članovima svoje obitelji, među prijateljima i kolegama. Svoju pozitivnu energiju, optimizam i zarazni osmijeh nesebično je dijelio, a zauzvrat nije tražio ništa. Krasila ga je jednostavnost u komunikaciji, duhovitost i britkost u zaključivanju, s njim je bilo izuzetno lijepo i lako surađivati. Svojom mirnom naravi mogao je ostvariti sve što poželi, a odmor od stresa i poslovnih obveza tražio je u prirodi, bavio se konjogojstvom, lovom i ribolovom. Skroman i brižan kakav je bio, Stanko je svoje probleme i brige zadržavao za sebe, ne želeći opteretiti svoje najdraže. Prije nepunih godinu dana bolest je prešla u zloćudni oblik, no Stanko je i tada zadržao vedar duh i optimizam.

Poštovana obitelji našeg dragog kolege, znamo da će žalost biti vaš suputnik, znamo da je preteško ovako iznenada izgubiti sina, supruga i oca, osobu koju volite, ali isto tako želimo vjerovati da će osjećaj ponosa pomalo nadvladati tugu, jer vi zaista imate razloga biti ponosni. Stanko je bio rado viđen i omiljen u krugu svojih kolega, u ovom gradu uspješna i prepoznatljiva osoba, jednom riječju osoba koja je ostavila trag u svojoj sredini pa iz tog razloga jasno je da rastanak još više boli. Nedostajat će nam njegova vedrina, spontanost, enormna energija, smijeh i lakoća kojom se znao približiti svakom čovjeku i osvojiti ga svojom dušom i srcem.

U ime Hrvatske odvjetničke komore i Odvjetničkog zbora Brodsko-posavske županije izražavam iskrenu sućut obitelji.

Zbogom, dragi Stanko! Neka ti je laka hrvatska gruda i počivao u miru Božjem!

*(govor Krešimira Bogdana,
odvjetnika i predsjednika Odvjetničkog zbora Brodsko-posavske županije,
održan na ispraćaju Stanka Vujčića 17. studenoga 2015. godine)*